

**FARKLI OKUL TÜRLERİNDE ÖĞRENİM GÖREN LİSE
ÖĞRENCİLERİNDE İNTERNET BAĞIMLILIĞI İLE AKADEMİK
GÜDÜLENME İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ**

Özge Karaca

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

EYLÜL, 2019

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren on iki (12) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Özge
Soyadı : KARACA
Bölümü : Felsefe Grubu Eğitimi
İmza :
Teslim tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : Farklı Okul Türlerinde Öğrenim Gören Lise Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı İle akademik Güdülenmenin İncelenmesi

İngilizce Adı : An Examination of the Relationships of Internet Addiction and Academic Motivation with in High School Students Studying in Different School Types

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı : Özge KARACA

İmza :

JÜRİ ONAY SAYFASI

Özge KARACA tarafından hazırlanan “Farklı Okul Türlerinde Öğrenim Gören Lise Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı İle Akademik Güdülenmenin İncelenmesi” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği/oy çokluğu ile Gazi Üniversitesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Öğr. Gör. Dr. Canan GÜRSEL

(Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi)

Başkan: Prof. Dr. Hasan Haluk ERDEM

(Eğitim Bilimleri Eğitimin Felsefi, Sosyal ve Tarihi Temelleri Ana Bilim Dalı, Ankara Üniversitesi)

Üye: Doç. Dr. Beyhan ZABUN

(Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi)

Tez Savunma Tarihi: 29/08/2019

Bu tezin Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Selma YEL

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

TEŞEKKÜR

Araştırmanın her aşamasında desteklerini esirgemeyen tez danışmanım hocam Dr. Canan GÜRSEL'e, sevgili Ömer KIZILTAN'a, Aysun ÖZTÜRK'e ve Akça Okan YÜKSEL'e, bölüm hocalarıma, kıymetli hocam Yrd. Doç. Dr. Ayşe Füsün ÖKSÜZOĞLU'na, büyüğüm ve meslektaşım Osman Erdiñ UĞUR'a ve aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

FARKLI OKUL TÜRLERİNDE ÖĞRENİM GÖREN LİSE ÖĞRENCİLERİNDE İNTERNET BAĞIMLILIĞI İLE AKADEMİK GÜDÜLENME İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Özge Karaca

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Eylül 2019

ÖZ

Bilgisayarın icat edilmesinden sonra ona anlam katan diğer önemli buluş önceleri askeri amaçlı, sonraları tüketici kullanımına sunulan internet olmuştur. İnternet bugün sayısız işlevi ve kullanıcısı ile çağımızın en popüler teknolojik unsurudur. Öyle ki bu önemli teknolojik unsur insanoğlunu kendine öylesine hayran bırakmıştır ki; şaka yolu ile literatüre bir kavram dahi kazandırmıştır: İnternet bağımlılığı. Bugün dünyayı sanal bir köye dönüştüren, kolay iletişimi, paylaşımı, alışverişi, bankacılık işlemlerini, kamusal işlemleri vb. gerçekleştirebildiğimiz, eğitim-öğretim faaliyetlerinde kullandığımız internet, kullanım açısından en çok çocukları ve ergenleri etkilemektedir. Ergenlik dönemindeki gelişimsel özellikler, internet bağımlılığı açısından onları risk grubuna dönüştürmektedir. Ergenlerin önce öğrencilik ve sonrasında gelecek ile yetişkinlik görevlerini yerine getirebilmeleri için, eğitim-öğretim hayatını başarı ile sonlandırmaları önemlidir. Eğitim-öğretim hayatında başarıyı elde etmenin yolu akademik anlamda güdülenmekten geçer. Ülkemizde başarı düzeyleri ve ilgilerine göre farklı lise türlerinde öğrenim gören öğrencilerin, internet kullanımının ve akademik güdülenmenin incelendiği ve ana değişken olarak farklı okul türlerinin tamamının alındığı araştırmalar literatürde oldukça sınırlıdır. Bu araştırma ile farklı okul türlerinde öğrenim gören lise öğrencilerinin internet bağımlılıklarının olup olmadığı, internet bağımlılığının akademik güdülenmeyi etkileyip

etkilemediği ve internet bağımlılığı ile akademik güdülenme arasındaki ilişkiyi tespit etmek, betimleme yapmak amaçlanmıştır. Çalışmanın başarı düzeylerine ve ilgilere göre farklılaşan okullarda eğitim-öğretim faaliyetlerinde akademik güdülenmeyi artırıcı yönde etkileyecek internet kullanımı içerikli müfredat hazırlıklarına yol göstereceği düşünülmektedir. Bu araştırma Antalya ili Merkez ilçelerinde bulunan her okul türünden rastgele bir okul seçilerek 2017-2018 Eğitim-Öğretim yılında okuyan 360 lise öğrencisi ile gerçekleştirilmiş betimsel bir çalışmadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Öz Bildirim Formu, Bağımlılık Profil İndeksi İnternet Formu ve Akademik Güdülenme Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistik kullanılmıştır. Verilerin analizinde Kolmogrow Smirrov Testi, Student t Testi, tek yönlü varyans (ANOVA) uygulanmış ve Tukey yöntemi kullanılmıştır. Tüm istatistiksel hesaplamalar, %95 güven aralığında $p < ,05$ anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

Araştırmada sonuç olarak, internet bağımlılığı ile akademik güdülenme ilişkisinde farklı okul türlerine göre anlamlı bir fark bulunmuştur. Ayrıca internet bağımlılığı ile akademik güdülenme ilişkisinde cinsiyet, ebeveyn eğitim düzeyi, gelir durumu, internet kullanım amacı, internete erişim kanalları, başarı algısı, karne notu ile anlamlı fark tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler : İnternet, Bağımlılık, İnternet Bağımlılığı, Akademik Güdülenme
Sayfa Adedi : 104
Danışman : Öğr. Gör. Dr. Canan GÜRSEL

**AN EXAMINATION OF THE RELATIONSHIPS OF INTERNET
ADDICTION AND ACADEMIC MOTIVATION WITH HIGH
SCHOOL STUDENTS IN DIFFERENT SCHOOL TYPES**

(Master Thesis)

Özge Karaca

GAZI UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

September, 2019

ABSTRACT

After the invention of the computer, the other important invention is the internet, which was used first for the military later offered to the consumer gave meaning to the computer. The Internet today is the most popular technological element of our time with its numerous functions and users. So much so that this important technological element has left human beings so fascinated; it has even brought a concept to the literature through prank: Internet addiction. Today, transforming the world into a virtual village, easy communication, sharing, shopping, banking operations, public operations, etc. the internet, which we use in education and training activities, affects children and adolescents in terms of usage. Developmental characteristics in adolescence turn them into risk groups in terms of internet addiction. It is important for adolescents to successfully terminate their educational life in order to be able to fulfill their future duties for adulthood. The way to achieve success in education is through academic motivation. In our country, researches of different high school types, internet usage, and academic motivation are examined. The aim of this study is to determine whether there is internet addiction of high school students studying in different school types, whether internet addiction affects academic motivation and to determine the relationship between internet addiction and academic motivation. It is

thought that it will lead to the use of internet-related curriculum which will affect academic motivation in educational activities in schools which are differentiated according to the success levels and interests of the study. This research is a descriptive study conducted with 360 high school students studying in the 2017-2018 academic year. In the study Self-Report Form, Addiction Profile Index Internet Form and Academic Motivation Scale were used as data collection tools. Descriptive statistics were used to analyze the data. Kolmogrow Smirrov Test, Student t Test, One Way Anova Test were applied and Tukey method was used to analyze the data. All statistical calculations were evaluated at 95% confidence interval with $p < ,05$ significance level.

As a result, there is a significant difference in the relationship between internet addiction and academic motivation with respect to different school types. In addition, gender, parental education level, income level, internet use, internet access channels, perception of success, and a rationing note were found to be significantly different in the relationship between internet addiction and academic motivation.

Key Words : Internet, Addiction, Internet Addiction, Academic Motivation

Page Number : 104

Advisor : Lecturer Canan GÜRSEL

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU.....	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZ	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xii
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ.....	xii
BÖLÜM I	1
GİRİŞ.....	1
Problem Durumu	1
Araştırmada Alt Problemler.....	3
Araştırmanın Amacı	4
Araştırmanın Önemi.....	4
Araştırmanın Sınırlılıkları	5
Araştırmanın Varsayımlar.....	6
Tanımlar	6
BÖLÜM II.....	7
KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	7
Kavramsal Çerçeve.....	7
İnternet'in Kısa Tarihçesi	7
İnternet Kullanımı	8

İnternet Bağımlılığı. ve Tarihçesi.....	11
<i>Ergenlerde İnternet Bağımlılığı ve Etkileri</i>	18
Akademik GÜDÜLENME.....	20
Türkiye'de Lise Okul Türleri.....	23
İlgili Araştırmalar	25
İnternet Bağımlılığı ile İlgili Araştırmalar	25
Akademik GÜDÜLENME ile İlgili Araştırmalar	31
Okul Türleri ile İlgili Araştırmalar.....	36
BÖLÜM III	39
YÖNTEM.....	39
Araştırma Türü ve Modeli	39
Çalışma Grubu	39
Veri Toplama Araçları	41
Bağımlılık Profil İndeksi İnternet Formu (BAPİNT)	41
Akademik GÜDÜLENME Ölçeği (AGÖ)	43
Öz Bildirim Formu.....	43
Verilerin Analizi.....	43
BÖLÜM IV	44
BULGULAR VE YORUM	44
Lise Öğrencilerinde Farklı Okul Türlerine Göre İnternet Bağımlılığı ile Akademik GÜDÜLENME Farkı.....	44
Farklı Okullarda Öğrenim Gören Lise Öğrencilerinin İnternet Kullanımı ile Akademik GÜDÜLENME İlişkisinde Bağımsız Değişkenler Arasındaki Farka Yönelik Bulgular ve Yorumları.....	48
Cinsiyete Göre Bulgular	48
Başarı Algısı ve En Son Karne Dönem Notuna Göre Bulgular.....	49
Sınıf Düzeyine Göre Bulgular	52
İnternet Kullanımına Göre Bulgular	54
Ebeveyn Eğitim Düzeyine Göre Bulgular	59
Gelir Durumuna Göre Bulgular	63
BÖLÜM V	65
SONUÇ VE TARTIŞMA.....	66

Öneriler	75
KAYNAKLAR.....	78
EKLER.....	95
EK 1. Öz Değerlendirme Formu.....	96
EK 2. Bağımlılık Profil İndeksi İnternet Formu (BAPİNT)	98
EK 3. Akademik Güdülenme Ölçeği (AGÖ)	102
EK 4. Araştırma İzni.....	103

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Öğrencilerin Demografik Değişkenlere Göre Dağılımı.....	40
Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okul Türüne Göre Akademik GÜdüleme ve BAPİNT Toplam Puanı ve Alt Puanlarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	45
Tablo 3. Akademik GÜdülenme İçin Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları.....	47
Tablo 4. Öğrencilerin Cinsiyete Göre Akademik GÜdülenme ve BAPİNT Toplam Puanı ve Alt Puanlarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	48
Tablo 5. Öğrencilerin Başarı Durumuna Göre Yüzdelik Değerleri.....	49
Tablo 6. Öğrencilerin Başarıları Algılarına Göre Akademik GÜdüleme ve BAPİNT Toplam Puanı Ve Alt Puanlarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	50
Tablo 7. Öğrencilerin En Son Karne Puanlarına Göre Akademik GÜdülenme ve BAPİNT Toplam Puanı ve Alt Puanları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	51
Tablo 8. Öğrencilerin Sınıf Düzeyine Göre Akademik GÜdüleme ve BAPİNT Toplam Puanı ve Alt Puanlarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	53
Tablo 9. Öğrencilerin İnternet Bağlantısı ve Erişim Kanallarına Göre Yüzdelik Değerleri....	54
Tablo 10. Öğrencilerin İnternet Bağlantısı Varlığına Göre Akademik GÜdüleme ve BAPİNT Toplam Puanı ve Alt Puanları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	55
Tablo 11. Öğrencilerin İnternete Erişim Kanalına Göre Akademik GÜdüleme ve BAPİNT Toplam Puanı Ve Alt Puanlarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	56
Tablo 12. Öğrencilerin İnterneti Kullanma Amacına Göre Yüzdelik Değerleri.....	56
Tablo 13. Öğrencilerin İnterneti Kullanma Amaçlarına Göre Akademik GÜdüleme ve BAPİNT Toplam Puanı Ve Alt Puanlarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	58
Tablo 14. Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Durumlarına Göre Akademik GÜdülenme ve	

<i>BAPİNT Toplam Puanı ve Alt Puanları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....</i>	60
<i>Tablo 15. Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumlarına Göre Akademik Güdüleme ve BAPİNT Toplam Puanı Ve Alt Puanlarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....</i>	62
<i>Tablo 16. Öğrencilerin Ailelerinin Ortalama Aylık Gelir Durumlarına Göre Akademik Güdüleme ve BAPİNT Toplam Puanı Ve Alt Puanlarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....</i>	64

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

$\bar{x}$	Aritmetik Ortalama
ss	Standart Sapma
n	Kişi Sayısı
p	Önem Derecesi
r	Korelasyon
AGÖ	Akademik GÜdülenme Ölçeği
BAPİ-İNT	Bağımlılık Profil İndeksi İnternet Formu
TDK	Türk Dil Kurumu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
IWS	Internet World Stats
B	Beta değeri
F	Frekans değeri
t	Tukey testi sonucu

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde, yapılan araştırmanın problem durumu, amacı, önemi üzerinde durulmuş, araştırma ile ilgili varsayımlar, sınırlılıklar ve araştırmaya yönelik tanımlara yer verilmiştir.

Problem Durumu

İnternet, yaşamımızın her alanında yer almakta, zaman ve mekan sınırlamasını ortadan kaldırmakta, birçok kullanıcıya hitap etmekte, sayısız fayda ve kolaylık sağlamaktadır. Eğlence, alışveriş, bankacılık, haberleşme, ticaret vb. alanlarda olduğu kadar eğitim ve öğretimde de internetin faydalarından yararlanılmaktadır. Her yaştan kullanıcıya sahip internet, gençler ve çocuklar tarafından daha yoğun bir biçimde kullanılmaktadır. Lise çağındaki gençler, internet kullanıcılarının önemli bir kısmını oluşturmaktadır.

Ergenler, interneti çok sık kullanmaları nedeniyle ve henüz psikolojik olgunluğa erişemedikleri için, internet bağımlılığı geliştirme açısından potansiyel bir gruptur (Ceyhan, 2008, s. 111). Lise döneminde bulunan öğrencilerin can sıkıntısından kaçma, oyun oynama, sohbet etme isteği, pornografi vb. durumlardan dolayı interneti uzun süre kullanarak, internetin olumsuz etkilerine maruz kalabilmekte ve bu durum sonucunda da internete bağımlı hale gelebildikleri düşünülmektedir (Kayri, Tanhar & Tanrıverdi, 2014, s. 3). Bu sebeple araştırma, lise öğrencileri ekseninde gerçekleştirilmiştir.

Eğitim ortamında öğrencilerin ilgi ve başarı düzeylerine göre öğrenim hayatlarına devam ettikleri, öğrencileri yükseköğrenime hazırlayan sağlık, mesleki ve teknik, din, güzel sanatlar vb. alanlarda olmak üzere çeşitli lise okul türleri mevcuttur. Lise öğrencileri,

okudukları okul türlerinin temel özelliği doğrultusunda eğitim alırken yoğun internet kullanımı, ders başarılarını etkileyebilmektedir. İlgi ve başarı düzeyi gibi bireyi oluşturan ve bireyin hayatının her alanını etkileyen kriterler doğrultusunda yerleşilen okul türü çerçevesi, birçok araştırmada ikinci plana atılmakta veya göz ardı edilmektedir. Okul türlerinin göz ardı edilmediği çalışmalarda ise (Chen, Chen, Chern & Zhu, 2011; Derin, 2013; Köfteci, 2018; Ölmez, 2008; Tosun, 2016; Ünal, 2013; Ünver, 2016; Yüce, 2018), okul türlerinin tamamının alınmadığı, daha çok mesleki ve teknik lise ile imam hatip liseleri üzerinde yoğunlaşıldığı görülmektedir. Bu çalışma ile bu problem doğrultusunda farklı lise okul türleri araştırmanın temel değişkenlerinden birini oluşturmaktadır.

Lise öğrencileri, üniversiteye giriş sınavlarına hazırlanma ve gelecek kaygısının yaşandığı eğitim düzeyinde bulunurlar. Okulu başarıyla bitirebilme, iyi bir üniversitede eğitim görme, iyi bir kariyer ve gelecek kuşkusuz ki akademik olarak elde edilen başarılarla doğru orantılıdır. Akademik olarak başarılı olmak için de öğrencilerin akademik olarak güdülenmeleri gerekir. Öğrencinin başarılı olma gereksinimi, okumaya ve öğrenmeye olan ilgisi, kendisine bir amaç belirleyip belirlemediği, amaçlarının gerçekçiliği ve işlevselliği, geçmiş başarı ve başarısızlığını hangi değişkenlere yüklediği, öğrenebilme konusunda kendine ilişkin yeterlilik algısı ve neden öğrendiğine ilişkin bilişlerinin tümü onun güdülenme düzeyini etkilemektedir (Ünal, 2013, s. 1). Güdülenmişlik düzeyi yüksek olan birey, akademik yaşantısı boyunca gereken görevleri (sınava hazırlanma, dönem ödevi hazırlama, okuma ödevi yapma vb.) yerine getirirken daha başarılı bir süreç geçirmektedir (Akbay, 2010, s. 63). Dolayısıyla bu başarılı süreç, iyi bir üniversite eğitimi, iyi bir kariyer ve gelecek olarak sonuçlanabilmektedir. Günümüzdeki öğrenci profili, ödev yapma, ders çalışma vb. öğrencilik görevlerini erteleterek internete daha çok zaman ayırmaktadır. İnternetin yoğun kullanımı akademik güdülenmeyi etkileyen bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Akademik güdülenme ile internet kullanımını konu edinen araştırmalar literatürde kısıtlıdır ve bu çalışmada bir diğer değişken olarak akademik güdülenme ele alınmaktadır.

Bu araştırma ile internet kullanımının akademik güdülenmeye etkisinin olup olmadığı, öğrencilerde internet kullanımının ne derecede bağımlılık eğilimi gösterdiği, bağımlılık eğilimi olan öğrencilerde akademik güdülenme düzeylerinin ne olduğu, eğitim açısından alınabilecek önlemlerin belirlenmesi açısından farklı okul türleri bazında kıyaslanarak ele alınmıştır. Bu nedenle araştırmanın sorusu “Farklı okul türlerinde öğrenim gören lise

öğrencilerinde internet bağımlılığı ile akademik güdülenme arasında ilişki var mıdır?” şeklindedir.

Araştırmada Alt Problemler

Bu araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Lise öğrencilerinde farklı okul türlerine göre internet bağımlılığı açısından fark var mıdır?
2. Lise öğrencilerinde farklı okul türlerine göre akademik güdülenme açısından fark var mıdır?
3. Farklı okul türlerinde öğrenim gören lise öğrencilerinde internet bağımlılığı ile akademik güdülenme ilişkisi açısından fark var mıdır?
4. Farklı okul türlerinde öğrenim gören lise öğrencilerinde internet bağımlılığı ile akademik güdülenme ilişkisinde cinsiyete göre anlamlı bir fark var mıdır?
5. Farklı okul türlerinde öğrenim gören lise öğrencilerinde internet bağımlılığı ile akademik güdülenme ilişkisinde öğrencilerin akademik başarı algılarına göre anlamlı bir fark var mıdır?
6. Farklı okul türlerinde öğrenim gören lise öğrencilerinde internet bağımlılığı ile akademik güdülenme ilişkisinde sınıf düzeylerine göre anlamlı bir fark var mıdır?
7. Farklı okul türlerinde öğrenim gören lise öğrencilerinde internet bağımlılığı ile akademik güdülenme ilişkisinde internete erişim kanallarına(akıllı telefon, bilgisayar, tablet vb.) göre anlamlı bir fark var mıdır?
8. Farklı okul türlerinde öğrenim gören lise öğrencilerinde internet bağımlılığı ile akademik güdülenme ilişkisinde interneti kullanma amaçlarına(ödev, bilgi edinme, chat, sosyal ağlar, oyun vb.) göre anlamlı bir fark var mıdır?
9. Farklı okul türlerinde öğrenim gören lise öğrencilerinde internet bağımlılığı ile akademik güdülenme ilişkisinde evde internet bulunup bulunmama durumuna göre anlamlı bir fark var mıdır?
10. Farklı okul türlerinde öğrenim gören lise öğrencilerinde internet bağımlılığı ile akademik güdülenme ilişkisinde sosyo-ekonomik(ebeveyn eğitim düzeyi, aile geliri) düzeye göre anlamlı bir fark var mıdır?

Araştırmanın Amacı

Ülkemizde öğrencilerin, seçme sınavlarından alınan puanlara göre yerleştiği farklı okul türlerinde öğrenim görüyor olmaları, onların ilgilerinin, tutumlarının, akademik başarı düzeylerinin vb. de farklı olduğu anlamına gelmektedir. Bu farklılıklar, internet kullanımı, interneti etkin kullanma, okul başarısı ve akademik güdülenme düzeylerinde de kendini gösterebilir. İnternetin hangi amaçlarla kullanıldığı, akademik başarısı yüksek ya da düşük olan öğrencilerin interneti etkin kullanıp kullanmadığı, akademik güdülenme düzeyine internetin bir engel teşkil edip etmediği elde edilecek veriler doğrultusunda bu araştırma ile somutlaştırılmıştır. Bu nedenle, kendisine psikoloji literatüründe yer edinmiş internet bağımlılığı konusunun araştırılmasında, okul türlerinin temel inceleme değişkeni olarak ele alınmış olması bu araştırma için önemli görülmektedir.

Bu araştırmanın amacı, farklı okul türlerinde öğrenim gören lise öğrencilerinde internet bağımlılığı ile akademik güdülenme ilişkisinin incelenmesidir.

Araştırmanın Önemi

İnsanın teknoloji ile etkileşimi günümüzde kaçınılmaz olup; internetin her alanda kullanımı artık zorunlu hale gelmiştir. Bilgisayar destekli ve internet tabanlı öğretim, e-okul, sınavlar, ders kaydı, öğrenci belgesi, akıllı tahta kullanımı, ödev hazırlama vb. işlemlerin internetten faydalanılarak gerçekleştirildiği düşünüldüğünde, internetin eğitim dünyasında kendine bulduğu yer oldukça kapsamlıdır. İnternet ilköğretimden yükseköğrenime kadar eğitimin her kademesinde kullanılmakta ve her yaşta öğrenciye hitap etmektedir.

İnternetin lise öğrencileri tarafından daha yoğun kullanılması, onların derslere, okula yönelik motivasyonlarını etkilemektedir. Akıllı, zamanı, meşguliyeti sürekli internette olan öğrenci derslerine, ödevlerine vb. daha az ilgi göstermekte, akademik güdülenmede sorunlar yaşayabilmektedir. Lise öğrencilerinde internet bağımlılığı konulu araştırmalar, yaygın bir şekilde yapılmaktadır. Ancak akademik güdülenme üzerinde internet bağımlılığının etkisinin araştırıldığı çalışmalar literatürde oldukça azdır. Bu çalışma ile internet kullanımının akademik güdülenme üzerindeki etkisinin tespit edilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Çoğu araştırmada internet bağımlılığı, psikolojik kaynaklı bir problem olarak vurgulanmaktadır. İlgi, yetenek, başarı düzeyi vb. bireyin psikolojik boyutlarındanır. İnternet bağımlılığının psikolojik boyutu düşünüldüğünde, öğrencilerin ilgi, yetenek,

akademik başarı vb. göre öğrenim gördükleri farklı okul türlerinin bu çalışmada ele alınması araştırmanın önemini arttırmaktadır. Bu araştırma ile gençlerin interneti verimli kullanıma yönlendirilmesinde, akademik başarıyı artırıcı şekilde internet kullanımının sağlanmasında, okul türlerine uygun internet kullanımı içerikli akademik güdülenmeyi destekleyici müfredat çalışmalarına kaynak oluşturabilecek alan yazındaki mevcut eksikliğin giderileceği düşünülmektedir.

İnternet bağımlılığının akademik güdülenme üzerindeki etkisinin okul türlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığının bu araştırma ile belirlenmesi, eğitim alt yapısının internet kullanımı etrafında yeniden şekillenmesi için önemlidir. Bu araştırma, eğitim-öğretim içeriğinde okul türlerine göre yeni düzenlemelere ihtiyaç olup olmadığı konusunda bir öngörü, fikir sağlayacaktır. İnternetin amacına uygun, doğru, sağlıklı kullanımı konusunda önlem alınmasında ve eğitimde daha verimli kullanılmasında çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Farklı okul türlerinde öğrenim gören lise öğrencilerinde internet bağımlılığı ile akademik güdülenme düzeylerinin incelenmesi; öğretmenlere, ebeveynlere, eğitim ile ilgili söz sahibi politika yapıcılara, müfredat hazırlayıcılarına, bağımlılık ile ilgilenen kuruluşlara (üniversiteler, Yeşilay vb.), rehberlik edecek, geri bildirimler sağlayacaktır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Nicel verilerden elde edilen bir çalışma olduğundan dolayı bu araştırma;

1. Bu araştırma, akademik güdülenme ve internet bağımlılığını tespit etmek için kullanılan ölçekler ile,
2. Demografik bilgilerin tespiti için araştırmacı tarafından geliştirilen öz bildirim formu ile,
3. Araştırma, Antalya il sınırları içerisinde merkez ilçelerden alınan örnekleme göre, 2017-2018 eğitim-öğretim yılı, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı her okul türünden bir adet seçilmiş resmi liselerde öğrenim gören toplam 360 lise öğrencisinin görüşleri ile sınırlıdır.

Araştırmanın Varsayımları

1. Bu araştırmada, Akademik Güdülenme leğinin, geçerlilik ve güvenirlik bakımından çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin akademik güdülenme düzeylerini ölçebilecek nitelikte olduğu,
2. Bağımlılık Profil İndeksi-İnternet Formu'nun geçerlilik ve güvenirlik bakımından çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin internet bağımlılıklarını ölçebilecek düzeyde olduğu,
3. Çalışma grubunun evreni temsil ettiği,
4. Çalışmada katılımcıların lme araçlarına samimi cevaplar verdikleri varsayılmaktadır.

Tanımlar

İnternet: İnternet, milyonlarca bilgisayar, on binlerce ağı ve yüz milyonlarca kullanıcıyı içeren, "ağların ağı" diyebileceğimiz bir bilgisayar ağı; aynı zamanda bir iletişim, dayanışma, bilgi ve tecrübe paylaşım ortamı; canlı, dinamik ve büyük bir kütüphane; çalışma, eğlence ve ticaret merkezi olarak tanımlanabilir (Korkmaz, 2002, s.11).

Bağımlılık: Bir nesneye, kişiye ya da bir varlığa duyulan önlenemez istek (Derin, 2013, s.42).

İnternet Bağımlılığı: İnternet bağımlılığı internetin kontrol dışı ve zararlı kullanımını ifade eden bir kavramdır (Korkmaz & şahin, 2011, s.103).

Akademik Güdülenme: Akademik işler için gerekli enerjinin retilmesi (Bozanoğlu, 2004, s. 84).

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Kavramsal Çerçeve

Bu bölümde internetin kısa tarihçesine, internet kullanımına, internet bağımlılığına, ergenlerde internet bağımlılığına, akademik güdülenme ile ilgili kavramsal açıklamalara, literatürde yer alan araştırmalara yer verilmiştir.

İnternet'in Kısa Tarihçesi

İnternet'in köklerini 1962 yılında J.C.R. Licklider'in Amerika'nın en büyük üniversitelerinden biri olan Massachusetts Institute of Technology'de (MIT) tartışmaya açtığı Galaktik Ağ kavramında bulabiliriz. Licklider, bu kavramla küresel olarak bağlanmış bir sistemde isteyen herkesin herhangi bir yerden veri ve programlara erişebilmesini ifade etmişti. Licklider 1962 Ekim ayında Amerikan Askeri araştırma projesi olan İleri Savunma Araştırma Projesi'nin (DARPA - Defense Advanced Research Project Agency) bilgisayar araştırma bölümünün başına geçti. MIT'de araştırmacı olarak çalışan Lawrence Roberts ile Thomas Merrill, bilgisayarların ilk kez birbirleri ile 'konuşmasını' ise 1965 yılında gerçekleştirdi. World Wide Web internetin temelini oluşturdu (Ekşi, 2012, s.14).

World Wide Web internetin bir parçasıdır. Web dünya üzerinde bulunan birçok bilgisayarda depolanmış dev bir doküman koleksiyonudur. Web, Mart 1989'da yüksek enerji fiziği konusunda dünyanın değişik kesimlerinde araştırmalar yapan kişiler arasında etkin ve kolay bir haberleşme platformu olarak Tim-Berners-Lee tarafından Avrupa Parçacık Fiziği Laboratuvarı'nda (CERN: European Particle Physics Laboratory) geliştirilmeye başlandı. 1991 yılında kullanıma kondu. 1992'de "line mode" çalışan bir tarayıcının dağıtımına geçildi (Korkmaz, 2002, s.24).

İnternetin Türkiye’ye gelişi ilk olarak 1986 yılında EARN (European Academic and Research Network)/BITNET (Because It’s Time Network) bağlantılı Türkiye Üniversiteler ve Araştırma Kurumları Ağı (TÜVEKA) ile olur. İlerleyen yıllarda bu ağın hat kapasitesinin yetersiz kalması ve teknolojik ihtiyaçlara cevap vermemeye başlaması üzerine, 1991 yılı sonlarına doğru Orta Doğu Teknik Üniversitesi ve TÜBİTAK ortaklaşa TR-NET (Türkiye İnternet Proje Grubu) adlı bir proje başlatır (Cıvaş, 2018, s.126). Türkiye’de 1990’lı yılların sonu 2000’li yılların başı itibariyle, insanların gelişen ve değişen teknolojiye büyük ilgi göstermesi nedeniyle internet kullanımı baş döndürücü bir hızla yaygınlaşmıştır. Günümüzde hemen her köşe başında bir internet kafenin bulunması bunu en iyi şekilde göstermektedir. Bu gelişmeler sonucunda internet, çok kısa bir süre içerisinde kendisini vazgeçilmez bir iletişim ve bilişim aracı olarak kabul ettirmiştir.(Yıldırım, 2014, s.58).

İnternet Kullanımı

İngilizce’de “uluslararası ağ” anlamına gelen “international network” sözcüklerinin birleştirilmesinden oluşan ve tüm dünyaya yayılmış, bilgi paylaşımı için birbirleri ile bağlantılı bilgisayarlardan meydana gelmiş bir ağ olan internet, günümüz insanının dünyasında giderek fazla yer tutan bir olgudur (Aydın, 2013, s.100).

Internet World States (IWS) tarafından 30 Haziran 2018’de yapılan araştırmaya göre dünyada internet kullanımında ilk sırayı %49 oranla Asya ülkeleri alırken, Asya’yı sırasıyla %16.8 ile Avrupa ülkeleri, %11 ile Afrika, %10.4 ile Latin Amerika ülkeleri,%8.2 ile Kuzey Amerika, %3.9 ile Orta Doğu,%0.7 ile Avustralya takip etmektedir (IWS, 2018).

İnternet kullanımının ülkemizdeki durumuna baktığımızda, sabit telefon, cep telefonu ve internet abone sayısı araştırma sonucu verilerine göre Türkiye’de internet abone sayısı 73,789.734 gibi bir sayı ile ülke nüfusunun yarısından fazla hale gelmiştir (Türkiye İstatistik Kurumu, 2018). Bu sayı internet kullanımının ulaşılabilirliğini, maliyetinin düştüğünü, kullanımının artık zorunlu hale geldiğini gözler önüne sermektedir.

İnternetin sağladığı faydalar, doğal olarak kullanıcı sayısını da etkilemektedir. İnternetin yararları açısından bakıldığında güncel haber ve bilgi sağlama, görüş ve bilgi paylaşma, zaman ve mekândan bağımsız iletişim sağlama, eş zamanlı ve eş zamansız iletişime olanak tanıma, ekonomik ve hızlı haberleşmeye olanak sağlama, görsel ve işitsel öğelerle iletişim kalitesini artırmadır (Kuzu, 2011). Ayrıca e-devlet, e-okul, e-nabız, e-sgk, e-reçete, hastane

randevu sistemi, internet ve bilgisayar tabanlı eğitim-öğretim faaliyetleri, Fatih Projesi, ders işlemleri, sınav işlemleri, uzaktan eğitim, açık öğretim, internet bankacılığı, alışveriş siteleri, ödev araştırmaları, ulaşım işlemleri, sanal kitap ve dergilere erişim, video veya film izleme, müzik dinleme, oyun oynama, haber takibi, sosyal ağlar, bilgi paylaşımı (mail, dosya, fotoğraf gönderme), sesli-yazılı-görüntülü iletişim, hava durumu kontrolü dahi internet üzerinden yapılır hale gelmiştir ve kullanmayı bilmeyeni zorunlu olarak kullanmayı öğrenir hale getirmiştir. İnternetin, işlevsel ve sağlıklı kullanımı zaman, mekan, kısa sürede bilgiye ulaşma, ekonomiklik gibi unsurlar açısından önemli avantajlar sağlayabilmektedir. İşman (2014)'a göre de yukarıda belirtilen uygulamalarda olduğu gibi, günümüzdeki toplumlar ve kuruluşlar, klasik sistemlerini tamamen internet temelli olarak yeniden yapılandırma çabaları içine girmişlerdir. Bu çabalar sonucunda günümüzde yaklaşık olarak 200 milyondan fazla insanın bilgisayar kullandığı tahmin edilmektedir (İşman, 2014, s.1).

Her yaştan insan, farklı sürelerde, çeşitli erişim kanallarını kullanarak değişik mekan ve zamanlarda, farklı amaçlarla interneti kullanmaktadır. İnternet kullanım maliyetinin eskiye kıyasla ucuzlaması, hizmetlerin internete entegre edilmesi vb. internet bağlantısına sahip olma oranını arttırmıştır. Cengizhan (2005) tarafından 57 kişilik bir örneklem üzerinde yapılan araştırmada, 54 kişinin (%95) evinde bilgisayar var olup; 25 kişinin (%44) ise internet bağlantısına sahip olduğu görülmektedir. Zeybek (2011) tarafından yapılan araştırmada, 375 öğrenciden, 233'ünün (%62,1) internete kaldığı yerde sahip olduğu, 142'sinin (%37,9) internet bağlantısına ise kaldığı yerde sahip olmadığı görülmektedir.

Dalgacı (2016) tarafından yapılan araştırmada örneklem grubunun 207'si evde kullananlardan; 7'si internet kafede kullananlardan; 71'i kablosuz ağ bulunan herhangi bir yerde kullananlardan oluşmaktadır. Yine aynı araştırmada örneklem grubunun 51'i 5-10 dk. arası kalanlardan; 99'u 11-30 dk. arası kalanlardan; 69'u 31-60 dk. arası kalanlardan; 37'si 61-120 dk. arası kalanlardan; 29'u 121 dk. ve daha fazla kalanlardan oluşmaktadır. İnternette zaman konusunda bir sınır yoktur. İnsanlar günün istedikleri herhangi bir anında, günün yirmi dört saati internete girerek iletişim kurabilir veya internet aktivitelerinden yararlanabilirler (Ögel, 2012, s.29).

Öztosun (2018) yaptığı araştırmada, katılımcıların %75,4'nün mobil interneti olduğunu, %72,6'sı ise 1 gb (gybeye)'nin üzerinde mobil internet paketine sahip olduğunu tespit etmiştir. Aynı çalışmada katılımcıların %72,5'i evlerinde internet bulunduğu, mobil internet dışında evde de interneti aktif olarak kullandığı görülmüştür.

İnternete erişimin kolaylaşması, evlerde internet bağlantısının yaygınlaşması, cep telefonlarının internete bağlanabilmesi sonrasında, kullanıcıların internette geçirdikleri zaman, iş, ödev, hizmet alma vb. çeşitli sebeplerden ötürü artmıştır. Yapılan araştırmaların çoğunda, kullanıcıların günün en az 1 saatinden fazla bir süresini internet kullanımına ayırdığını ortaya koymaktadır. Öztosun (2018) araştırmasında, katılımcıların %81,7'si günde en az 1-2 saat bilgisayar internetini kullandığını, %16,1'i günde 3-6 saat, %2,2'si günde 7-12 saat bilgisayarda günlük internet kullanımı olduğunu belirtmişlerdir.

Keser, Kavuk ve Numanoğlu (2016), 139 öğretmen adayı üzerinden yaptıkları araştırmada öğretmen adaylarının çoğunluğunun günlük olarak interneti kullandığını, 8'inin ise haftada birkaç gün internet kullandığını tespit etmiştir. Aynı araştırmada, öğretmen adaylarının interneti ilk kullanım zamanından itibaren ne kadar süre internet kullandıkları araştırılmış ve 10 adayın 1 ila 4 yıl arasında, 84 adayın 5 ila 9 yıl arasında, 33 öğretmen adayının 10 ila 13 yıl arasında ve 12 öğretmen adayının 14 yıldan daha fazla olduğunu bulunmuştur.

Young (1996), 596 kişiden elde ettiği veriler sonucunda, katılımcıların %17'sinin 1 yıldan uzun süre interneti online olarak kullandığını, %58'inin 6 ay ile 1 yıl arası, %17'sinin 3 aydan 6 aya kadar, %8'inin 3 aydan az online olarak interneti kesintisiz kullandığını belirtmiştir. Aynı araştırmada bağımsız grupta ise katılımcıların %71'i bir yıldan fazla, %5'i 6 aydan bir yıla kadar, %12 3 ay ile 6 ay arasında ve %12'si 3 aydan az olarak kesintisiz online interneti kullandığını belirtmiştir. Toplamda katılımcıların %83'ünün interneti kapatmadan/online kullandığı bulunmuştur.

Yapılan çalışmalar, internetin her yaştan kullanıcısı olmasına rağmen, onu en çok kullanan kesimin çocuklar ve özellikle de gençler olduğunu göstermiştir. 2018 yılı Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması'na göre internet kullanan bireylerin oranı %72,9 olurken, en çok pay %90,7 ile 16-24 yaş arası kullanıcıların olmuştur (TÜİK, 2018). İnternet ucuz, uzun süre ve birçok kişiyle aynı anda iletişim kurma olanağı sunar. Özellikle arkadaşlarıyla sürekli iletişim halinde olmak isteyenler için bir seçenektir. Böylece çocuklar ya da gençler daha ucuza aynı anda birçok arkadaşıyla iletişim kurma olanağını bulabilir (Ögel, 2012, s. 28). Bu yönüyle internet, her yaştan birey için olduğu gibi çocuklar ve gençler için cazip bir seçenek olmaktadır.

Çalışkan ve Özbay (2015) tarafından yapılmış 12-14 yaş ilköğretim öğrencilerinin teknoloji kullanımını da içeren araştırmada, örneklem gruba müdahil olan öğrencilerin %46,7'sinin haftada birkaç defa, %9,7'sinin ayda beş on kere, %7,3'ünün sürekli online

durumda olduğu görülmüştür. Yine aynı araştırmada örnekleme yer alan öğrencilerin %26'sının yüz yüze iletişim kurma imkânı olsa bile sanal iletişimi tercih ettiği görülmektedir.

Günlü (2016), 1504 uygulayıcıdan elde edilen verileri içeren araştırmasında, ergenlerin günlük ortalama internet kullanım süreleri en az 30 dakika ile en fazla 15 saat aralığında değiştirdiğini, katılımcıların günlük internet kullanımının 30 dk ile 15 saat arasında olduğunu bulmuştur.

Moral (2018), 952 öğrenciden elde ettiği veriler sonucunda araştırmasında öğrencilerin 41'i 8 gün ya da daha uzun sürelerde internete bağlandığını, öğrencilerin büyük bir kısmının günlük internet kullanım süresi 0-2 saat arasında değiştirdiğini tespit etmiştir.

Bilge (2012) tarafından 121 öğrenci üzerinde yapılan araştırmada, öğrencilerin %66,11'nin toplam 1 saat internet kullandığı, kendi odasında bilgisayar bulunan 74 öğrenci olduğu, 47 öğrencinin evin ortak alanında bulunan bilgisayarı kullandığı bulunmuştur.

İnternetin olumlu etkileri olduğu kadar olumsuz etkileri de bulunmaktadır. Yeni teknolojilere kolay adapte olan, yoğun kullanan çocuklar ve gençler, internetin olumlu yönlerinden etkilendikleri kadar olumsuz yönleri için potansiyel risk gruplarıdır. İnternetin olumsuz kullanımında siber zorbalık, özel hayatın gizliliğini ihlal, sanal dolandırıcılık, intihar grupları oluşturma, karalama, telif haklarına aykırı uygulamalar, hackerlik, virüs yayma, güvenli olmayan siteler vb. sayılabilir. Ancak internetin göze çarpan ve bireyin hayatının her alanını etkileyen en büyük olumsuz yönü bağımlı kullanıcılar yaratmasıdır. Günümüz, birçok teknolojik gelişmeler ile geçmiş zamanlara göre kendine has bir yüzyıldır. Teknoloji ve teknolojik aletler, evimizde, cebimizde; bir tık ucunda ve bir parmak dokunuşundadır. Diğer teknolojilerin de insan hayatını etkilemesine rağmen internet tüm toplumsal yapıyı değiştirmiştir. “sanalizm” adı verilebilecek bir çağı “sanalist” adı verilebilecek takipçileri ve onların bir yaşam tarzı olmuştur (Derin, 2013, s.1). Bu durum temelde internetin problemli kullanımını içeren internet bağımlılığı kavramını doğurmuştur.

İnternet Bağımlılığı ve Tarihçesi

Türk Dil Kurumu'na (2011) göre bağımlılık, psikotrop bir maddeyle merkezî sinir sistemi arasındaki etkileşmeden doğan ve maddenin keyif artırıcı psişik etkilerini duyumsamak ve bazen de yokluğunun vereceği huzursuzluktan sakınmak için maddeyi devamlı veya

periyodik olarak alma isteğidir. Kaynaklar incelendiğinde, bağımlılık kavramının açıklanmasında benzer tanımlamalar karşımıza çıkmaktadır. Bağımlılık, bir nesneye, kişiye ya da bir varlığa duyulan önlenemez istektir (Derin, 2013). Bağımlılık terimi, bireyin psikolojik, bilişsel ya da sosyal sağlığına zararlı sonuçlar doğursa dahi, karşı konulması zor aktivitelerle tekrar eden bir durumdur (Işıklar & Şar, 2012). Başka bir tanıma göre ise bağımlılık süregelen ve depresmelerle (relapse) giden bir hastalıktır (Ögel, 2012, s.3). Her türlü bağımlılıkta, genel itibariyle kontrol edilmesi zor olan ancak haz verici bir eylem veya madde edinimi mevcuttur.

Bağımlılık veya bir şeye bağımlı olma psikolojik bir kavramdır ve bağımlı olunan unsura göre çeşitleri mevcuttur. Bağımlılığın kullanılan maddeye bağlanma derecesine göre türleri vardır (Nurmedov & Tarhan, 2011). Psikolojik bağlanmada maddenin veya sanal alıştırıcının alınmasına karşı tolerans oluşmadığını, kişide güçlü ve aşırı olarak maddeyi arama, o etkiyi yeniden yaşama isteğinin olduğunu; fiziksel bağlanmada, kullanılan sanal alıştırıcının veya maddenin kesilmesi veya azaltılması sonucu yoksunluk belirtilerinin oluştuğunu; iptila derecesinde bağımlılıkta ise, tutsaklık, tutkunluk durumunu ve kişi için maddenin tek amaç ve beklenti olması durumu söz konusudur. (Nurmedov & Tarhan, 2011).

İnternet bağımlılığı sanal alanda gerçekleşmektedir. Sanal alışkanlıklar beyinde iç kimyevi madde salgılatarak, madde kullanımıyla aynı etkiyi sağlar. İnternet ve ilişkili teknolojilerin deneyimlenmesinde kilit olay, kişinin olaydan edindiği olumlu deneyimdir. Başka bir deyişle internetin yeni bir özelliği denendiğinde ortaya çıkan sonuç olumlu ise, aynı aktiviteyi sürdürme konusunda pekiştirme oluşturur (Nurmedov & Tarhan, 2011). Kişi ilk deneyimindekine benzer bir doyumunu alabilmek için aktiviteyi daha sık yapmaya koşullanır (Konkan, Sungur & Şenormancı, 2010, s.265). İnternet bağımlılığı internetin kontrol dışı ve zararlı kullanımını ifade eden bir kavramdır (Korkmaz & Şahin, 2011, s.103). İnternet bağımlılığı ile ilgili ilk çalışmalar 1996 yılında başlamıştır (Anlı, Eker & Taş, 2014, s.38).

İnternet bağımlılığının ortaya çıkması, ilk olarak Goldberg tarafından DSM IV (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders – Ruhsal Bozuklukların Tanımsal ve Sayısal El Kitabı)’te bulunan “madde bağımlılığı” kriterlerini uyarlayarak problemlili internet kullanımı kriterlerini oluşturmasıyla gerçekleşmiştir. Ancak internet bağımlılığının ilk akademik tanımı Kimberly Young tarafından yapılmış ve literatüre kazandırılmıştır (Çevik, 2016, s. 9).

Young (1996), internet bağımlılığının, patolojik kumar oynama bağımlılığı gibi sarhoş edici ancak alkol unsuru içermeyen bir dürtü-kontrol sorunu olduğunu savunur ve internet bağımlılığının tespiti için patolojik kumar bağımlılığını temel alan 8 tanı ölçütü belirlemiştir. Bu ölçütler şunlardır:

1. İnterneti düşünmekle meşgul müsünüz (önceki çevrimiçi aktiviteler hakkında düşünmek veya on-line oturum beklemek)?
2. İnternet'i daha fazla zaman harcayarak kullanma memnuniyeti sağlama ihtiyacı duyuyor musunuz?
3. İnternet kullanımını kontrol etmede, kesmede veya durdurmada defalarca başarısız oldunuz mu?
4. İnternet kullanımını kesmeye veya durmaya çalışırken karamsar, depresif veya huzursuz hissediyor musunuz?
5. İlk başta amaçlandığınızdan daha uzun süre çevrimiçi kalır mısınız?
6. İnternet nedeniyle önemli ilişkiyi, işi, kariyer fırsatını, eğitimi veya öğretimi tehlikeye attınız mı ya da kaybını riske aldınız mı?
7. İnternet ile olan ilginizin kapsamını gizlemek için aile üyelerine, terapisteye veya başkalarına yalan söylediniz mi?
8. İnterneti problemlerden kaçma veya disforik ruh hali (örneğin çaresizlik, suçluluk, endişe, depresyon duyguları) için bir rahatlama yöntemi olarak kullanıyor musunuz? (Young, 1996).

Young, internetin kendisinin bağımlılık yapıcı olmadığını, ancak interaktif özellikleriyle gömülü belli uygulamaların, patolojik internet kullanımının gelişiminde önemli bir rol oynar görünümünde olduğunu belirtmiştir (Chiou & Wan, 2006). Young (2004), internet bağımlılarının, interneti bilgi aracı olarak kullanmaktan ziyade yaşamın sorunlarıyla başa çıkmada psikolojik bir kaçış olarak kullandığını ifade eder. İnternet bağımlılığı tedavisi için çeşitli uygulamalarda bulunan Young, bağımlılığın tedavisi için www.netaddiction.com ile yine sanal özellikte bir tedavi yolu izler.

Young (2007), Çevrimiçi Bağımlılık Merkezi'ni 1995 yılında kurar ve www.netaddiction.com, internet bağımlılığı konusunda endişeli kişilere eğitim, destek ve tedavi sağlar. Hastalar, bireysel veya aile danışmanlığı servislerini kullanarak geleneksel ayaktan tedavi hizmetleri isteyebilirler. Tedavi isteyen bireyler, İnternet Bağımlılığı Testi kullanılarak internet bağımlılığı açısından taranır, çalışmaya dahil edilmek üzere sınıflandırılmış olanlar, ilk oturumda uygulanan ve bu çalışmanın bir parçası olarak internetin zorunlu kullanımı ile ilgili bilgileri değerlendiren bir form doldurarak tedaviye başlar. Young (2013)'ün kendi açtığı İnternet Bağımlılığı Merkezi'ne gelen 128 kişi ile yaptığı araştırmada, erkeklerin en çok çevrimiçi pornografi (%39), çevrimiçi oyun (%31), çevrimiçi kumar (%14), cinsel çevrimiçi sohbet odaları (%13) ve sosyal medya (%2) gibi

çeşitli aktivitelere bağımlı olduğu, kadınların en çok hem cinsel (%16) hem de genel (%16), çevrimiçi alışveriş (%29), çevrimiçi açık artırma evleri (%9), çevrimiçi oyun (%7) ve sosyal etkinlikler gibi çeşitli çevrimiçi sohbet odalarına (%24) bağımlı olduğu sonucuna varılmıştır.

Young (2004)'a göre internetin aşırı kullanımında zaman yönetimi sorunu ve fiziksel sorunların ihtimali söz konusudur. Zaman, internet bağımlılığının teşhisinde doğrudan bir fonksiyon olmasa da, bağımlıların çevrimiçi kullanımları genellikle haftada 40 saatten 80 saate kadar, 20 saate kadar olabilmektedir (Young, 2004, s.405). Bağımlılar genellikle uzun saatler internette sörf yapmakta, gece geç saatlerde yapılan girişler nedeniyle uyku düzenleri bozulmaktadır. Bu tür uyku yoksunluğu aşırı yorgunluğa, akademik veya mesleki performansın, bağışıklık sisteminin bozulmasına neden olur. Aynı şekilde Tarhan (2011)'a göre de bilgisayar veya internet tutsaklığında sinirlilik ajitasyon, agresyon, uykusuzluk ve farklı düzeyde depresyonla, belirgin yoksunluk sendromu söz konusudur ve hayatına son verme, yorgunluktan ölecek düzeyde bilgisayar oyunu oynama sonrası belgelendirilmiş adam öldürme ve intihar vakaları mevcuttur.

Young (2004) tarafından aktarılanlara göre, internet bağımlılığı, Shotton tarafından 1991 yılında bilgisayar bağımlılığı şeklinde, Griffiths tarafından da teknolojik bağımlılık şeklinde 1996'da çalışılmıştı.

Griffiths (1999)'e göre teknolojik bağımlılığı, pasif veya aktif makine-insan ilişkisinde kimyasal olmayan davranışsal bir bağımlılıktır ve bileşenleri vardır. Bu bileşenler; dikkat çekme (salience), duygu durum değişikliği (mod modification), tolerans, geri çekilme belirtileri(withdrawa symptoms), çatışma (conflict), nüksetmedir (relapse).

Griffiths (1991)' e göre bağımlılığın bazı belirtileri vardır ve bu belirtiler şöyledir: Her gün internete bağlanmak, bağlı iken zamanın farkında olmamak, sorulduğunda ise inkar etmek, herkese mail adresi; ICQ numarası, sohbet odası adları vs. vermek veya dağıtmaya çalışmak, internet dışı uğraşlara ilginin kaybolması, sosyal faaliyetlerde azalma, dostları tarafından anlaşılamama duygusu, spor faaliyetlerinden uzaklaşma ve kondisyon kaybı, iş verimliliğinin düşmesi, sürekli uykusuz kalma ve yorgunluk, alışverişlerinin internet üzerinden yapılması, aile fertlerine yeterli zamanı ayıramama nedeni ile aile bağlarının zayıflaması, günlük yaşamadaki diğer iş ve kişilerin, online yaşama engel olduğu düşüncesi, bilgisayar kullanımı nedeniyle eşler arasında anlaşmazlık ve sorun çıkması.

Young ve Griffiths, DSM’de yer alan kumar bağımlılığı tanı kriterleri ve insan yaşamındaki bir takım belirtiler üzerinden internet bağımlılığı kriterlerini oluşturmaya çalışmışlar ancak bilimsel anlamda tanı ölçütleri oluşturmamışlardır.

‘İnternet bağımlılığı’ tanımını yapan ve tanı ölçütlerini ilk olarak tanımlamaya çalışan kişi Goldberg’dır. Goldberg DSM sistemini eleştirmek amacıyla DSM-IV’te yer alan madde bağımlılığı ölçütlerini, kontrol edilemeyen internet kullanımına uyarlamıştır (Konkan vd., 2010, s.262).

Goldberg’in internet bağımlılığı tanısında yararlandığı kıstaslar şöyledir:

On iki aylık bir dönem içinde herhangi bir zaman ortaya çıkan aşağıdakilerin 3’ü veya daha fazlasıyla kendini gösteren, klinik olarak belirgin bir bozulmaya ya da sıkıntıya yol açan uygunsuz internet kullanımı.

1. Aşağıdakilerden biriyle tanımlanan tolerans gelişimi.

a. İstenen keyfin alınabilmesi için belirgin olarak artmış internet kullanım süresi.

b. Sürekli olarak aynı sürelerde internet kullanımı ile alınan keyifte azalma olması.

2. Aşağıda tanımlanan şekilde yoksunluk gelişmesi.

Ağır ve uzun süreli internet kullanımı sonunda aşağıdakilerden en az 2 tanesinin günler içinde ortaya çıkması (bir ay içinde ortaya çıkabilir) ve kişilerin bunlardan dolayı iş, sosyal ve önemli işlevsel alanlarda sıkıntı yaşamaları.

a. Psikomotor ajitasyon.

b. Bunaltı.

c. İnternette neler olduğu hakkında takıntılı düşünceler.

d. İnternet hakkında fanteziler ve hayal kurma.

e. İsteyerek ya da istemeyerek tuşlara basma hareketi yapma.

f. Bu sıkıntılı durumlardan kurtulmak için internete veya benzeri servislere bağlanma.

3. İnternet kullanımı genellikle planlandığından daha uzun süreler alır.

4. İnternet kullanımını bırakmak veya denetim altına almak için sürekli bir istek veya boşa çıkan çabalar vardır.

5. İnternet ile ilgili eylemlere çok uzun süreler ayrılır (kitap almak, yeni web tarayıcıları ve programları denemek, dosyaları düzenlemek vb.).

6. İnternet kullanımı nedeniyle önemli toplumsal mesleki etkinlikler veya boş zamanları değerlendirme etkinlikleri bırakılır veya azaltılır.

7. İnternet kullanımı, yol açtığı sorunlara (uykusuzluk, evlilik problemleri, işe ve randevulara geç kalma vb.) rağmen aşırı olarak devam eder (Duman, 2016).

Goldberg’in bu tanı ölçütleri DSM-IV’ten yararlanılarak oluşturulmuştur. İnternet bağımlılığının son yıllarda popüler oluşu, araştırmalara konu olması ve en önemlisi de araştırma sonuçları, DSM V’te “İnternet Oyun Bağımlılığı” şeklinde kendisine yer edinmiştir. Buna göre; semptomlar şu şekildedir:

Oyunla meşgul olma

Oyun götürüldüğünde veya mümkün olmadığında geri çekilme semptomları (üzüntü, endişe, sinirlilik)

Hoşgörü, dürtüyü gidermek için daha fazla zaman geçirme ihtiyacı

Oyun oynamayı azaltmak, oyundan çıkmak için başarısız girişimler

Diğer aktivitelerden vazgeçmek, oyun nedeniyle daha önce zevk alınan aktivitelere olan ilgiyi kaybetmek

Sorunlara rağmen oyuna devam etmek

Aile üyelerini veya başkalarını oyun oynamak için harcanan zaman hakkında aldatmak

Suçluluk veya umutsuzluk gibi olumsuz durumları hafifletmek için oyun kullanımı

Oyun nedeniyle bir işi, ilişkiyi tehlikeye atmak veya kaybetmiş olmak (DSM V, 2013).

DSM V (2013), yukarıda belirtilen semptomlardan beş veya daha fazlasını yaşayanların internet oyun bağımlısı olduğunu kabul eder ve bu semptomların sadece internet ile değil herhangi bir elektronik cihaz ile de oyun oynamayı içerebileceğini belirtir. Ancak; sosyal medya, chat vb. mevcutken sadece online oyun oynamanın DSM V’te internet bağımlılığı açısından ele alınıyor olması genel olarak bir internet bağımlılığı tanı kriteri oluşturmak için yetersizdir.

İnternet kullanımı ile ilişkili problemleri davranış biçimlerini betimlemek için araştırmacılar tarafından çok değişik kavramlar tercih edilebilmektedir. Alan yazın incelendiğinde; internet bağımlılığı, problemleri internet kullanımı, patolojik internet kullanımı ve internet davranış bağımlılığı gibi çok farklı kavramların yaygın bir biçimde kullanıldığı görülebilmektedir (Ceyhan & Ceyhan, 2014, s.57). Kullanımının internetin kendisinden değil kullanma şeklinden kaynaklanmasından ötürü internet bağımlılığının bir hastalık olmadığını düşünenler de vardır.

Dr. John Grohol böyle bir hastalık olmadığını, hastalık sonucuna varan araştırmalarda yöntemsel problemleri olduğunu belirtmiş, teşhis kriterlerinin saptanmasında, patolojik kumar bağımlılığı gibi az sayıda insanda gözlemlenen, anti-sosyal bir davranış için geliştirilmiş kriterlerin, İnternet gibi milyonlarca insanın kullandığı ve doğası itibarıyla sosyal olan ilişki biçimine aktarılmasını eleştirmiştir (Ekici, 2002, s.230).

Grohol, İnternet bağımlılığı olan insanların çoğunun depresyon, anksiyete gibi başka bir sorunla yüzleşmek yerine kendilerini İnternet’e verdiklerini, çok az sayıda kullanıcının kompulsif aşırı kullanımından mustarip olduğunu; bunların da bilinen bağımlılık tedavi yöntemleri ile tedavi edilmesi gerektiğini ifade eder. (Ekici, 2002, s.230). Yine Doi, Doi, Nishitani ve Yaegashi (2018), internet bağımlılığının esasen psikiyatrik, sosyo-ekonomik, olumsuz insan ilişkileri vd. yansıması olduğunu savunmaktadır.

Bayhan (2011) araştırmasında, sigara, içki ve uyuşturucu madde kullanan öğrencilerin internet bağımlılık oranlarının daha fazla olduğunu tespit etmiştir. Bayhan (2011)’a göre

bu durum da diğer bağımlılık türleri ile internet bağımlılığı arasında doğrudan bir ilişki olduğunu ifade etmektedir. Bir başka çalışmada Griffiths ve Widyanto (2006), internet bağımlısı olan bireylerde obsesif duygular tespit etmişlerdir.

Bağımlılık olduğuna inanmayan bir diğer araştırmacı Dr. Iathan Shapira, bir sorunun varlığını kabul etmekte; ama bunun yeni bir hastalık türü değil, aynı kleptomani veya alışveriş bağımlılığı gibi bir “itki denetimi” problemi olduğunu düşünmekte ve İnternet “bağımlı”larının zaten başka psikiyatrik bozuklukları olduğunu öne sürmektedir (Ekici, 2002, s.88-89).

Ögel (2012)’e göre internet kullanımında sırasıyla ihtiyaç için kullanım, düzenli ve sık internet kullanımı, sorunlu internet kullanımı, internet bağımlılığı şeklinde bir sınıflandırma yapılabilir. İnternetin ihtiyaç için kullanımı gerektiği zaman kullanımı içerirken, sık ve düzenli kullanımı eğlence amacıyla, sorunlu kullanımı kötüye amaçla kullanımı, internet bağımlılığı ise patolojik kullanımı içerir.

İnternet bağımlılığı ile ilgili yapılan araştırmalarda, bağımlılığın altında çoğunlukla başka psikolojik problemlerin yattığı tespit edilmiştir.

Epidemiyolojik araştırmalar internet bağımlılarının %50’sinde başka bir psikiyatrik bozukluk bulunduğunu ortaya koymuştur. En sık rastlanan bozukluklar madde kullanımı (%38), duygudurum bozukluğu (%33), anksiyete bozukluğu (%10), psikotik bozukluk (%14), depresyon veya distimidir (%25). Bu kişilerin %38’nin en az bir başka bağımlılığının daha olduğu ve bunlar arasında en sık kompulsif alışverişin (%19), kumar oynamanın (%10), piromaninin (%10) ve kompulsif seks bağımlılığının (%10) bulunduğu belirtilmiştir.(Arisoy, 2009, s. 59).

Çalışmalar göstermektedir ki sorunlu kullanım, farklı demografik gruplar arasında erkek genç erişkinlerde en yoğun şekilde bildirilmektedir (Doğan & Sakarya, t.y., s.30). Gerçekleştirilen araştırmalarda, sosyal fobi, yetersiz öz saygı, depresyon, kişiler arası problemlili iletişim, anksiyete, dikkat eksikliği, obsesiflik vb. epidemiyolojik olarak bireyde internet bağımlısı olma ihtimalini güçlendirmektedir. Ancak yeterli tanı kriterlerinin olmayışı internet bağımlılığının prevalansının tespit edilmesini zorlaştırmıştır. En son DSM-V’te yer alan oyun bağımlılığını tespitine yönelik kriterlerle internetin kullanımında pornografi, chat, sosyal ağlar vd. ölçümünün sağlanması söz konusu olamamıştır. Standart tanı ölçütlerinin de olmaması nedeniyle yapılan toplum temelli çalışmalarda sorunlu internet kullanımı oranları % 0,3-38 aralığında bulunmaktadır (Sertçelik, 2009, s.9). Bir başka araştırma (Gökçearslan & Günbatan, 2012) sonuçlarına göre çalışma grubunda yer alan öğrencilerin % 2,33’ü internet bağımlısı, % 17,45’i eşik ve risk grubunda internet bağımlısı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Araştırmalar göstermektedir ki ergenler internet bağımlısı olma riskini en fazla taşıyanlar ergenlerdir. Tüm bu görüşler ve tanımlamalar değerlendirildiğinde, internet bağımlılığının bir takım psikolojik sorunların yansıması olduğu görüşü bu çalışmanın dayanağını oluşturmaktadır.

Ergenlerde İnternet Bağımlılığı ve Etkileri

Ergenlik terimi (Adolescence), Latince “Adolescere” yani büyümek ya da yetişkinliğe erişmek sözcüğünden gelir. Bu dönem çocukluğa ait düşünce ve davranışların yerini yetişkinlik tutum ve davranışlarının aldığı bir dönemdir (Dikme, 2014, s 47). Erikson’un psikososyal gelişim dönemlerinde 12-20 yaş aralığına denk gelen ergenlik, yaşamda kimlik edinmeye karşı kimlik bocalaması aşamasıdır. Ergenler, kim olduklarını, ne kadar özel, tek olduklarını; toplumda anlamlı bir rol sahibi olup olmayacaklarını; cinsel, etnik ve mesleki kimliklerini nasıl oluşturacaklarını çözmeye çalışırlar (Atkinson vd., 2010, s.37).

Ergenlik; fiziksel, duygusal değişimlerin ve kişilik gelişiminin yoğun bir şekilde yaşandığı bir gelişim evresidir. Henüz psikolojik olgunluğa ulaşmamış ergenler bağımlılık yapıcı madde ya da davranışların zararlı etkilerinden yetişkinlere göre daha çok etkilenirler (Berber, 2016, s.366). Bilişim toplumu ve küreselleşmenin temel ikonu olan internet, özellikle ergen ve gençlerin hayatında vazgeçilmez bir araçtır. İnternet bağımlılığı, her yaşta görülebilmesine karşın, en büyük risk grubu 12-18 yaş arası gençlerdir (Bayhan, 2011, s.917). Ekşi (2012), internet bağımlılığı sosyal problemlere yol açması bakımından diğer madde bağımlılıkları kadar risk taşıyan, özellikle genç yaş grubunda görülen, başka psikiyatrik bozukluklara eşlik edebileceği gibi bazen onların ortaya çıkmasına zemin yaratabilen bir bozukluk olduğunu belirtmektedir.

Ögel (2012), şimdiki zamanın ergenlerini, “I nesli”, “internet nesli” veya kısaca “net nesli” yani Z nesli olduğunu ve 1990 sonları ile 2012 yılı arasında doğanları kapsadığını belirtir. Z nesli, sabırsız ve anlık bir zihne sahip olarak tanımlanmaktadır. Yeni Sessiz Nesil (New Silent Generation) olarak da kabul edilen bu nesil, insanlarla birebir vakit geçirmekten pek hoşlanmamaktadır (Ögel, 2012, s.18). Araştırmalar göstermektedir ki Z nesli, günümüz ergenlerini oluşturur; internet bağımlısı olma konusunda risk grubudur ve internet bağımlısıdır.

Ögel (2012), www yaşam biçimini tercih edenlerin iki farklı kimliği olduğunu belirtmektedir. İlk kimlik, kişinin özellikle sahip olmayı istemediği veya gizlemek istediği

özelliklerini de içeren gerçek yaşam kimliğidir. Diğerisi ise kişinin istediği veya gerçek yaşamda sahip olamayıp da hayalini kurduğu vasıflara büründüğü sanal yaşam kimliğidir. Ögel (2012), sanal yaşam kimliğinin, bireyin istek ve arzuları doğrultusunda şekillenebileceği için birey tarafından daha çok kabullenildiğini belirtir. Ergen, gelişimi süresince kendisine ideal bir benlik imajı oluşturmak için çabalamaktadır (Dikme, 2014, s. 50). İnternet gençliği, kimlik ve kişiliğini; deneyim kazanmasını, entelektüel birikime ulaşmayı; tutum ve karakter geliştirmeyi; geleceğe hazırlanmayı internetten öğrenmektedir. İnternet gençliğinin sosyalleşmesinde, kişilik ve kimlik kazanmasında, içinde yaşadığı sosyal çevredeki ilişki, etkileşim ve iletişim örüntüleri kadar sanal dünyada kurduğu iletişim ve girdiği etkileşim de etkili olmaktadır. Bu etkilenme, olumlu yönlerden olabileceği gibi, olumsuz tarzda da gerçekleşebilir (Ögel, 2012, s. 20-21). Dikme (2014), ergenlerin internette kabul ve onay şansını daha kolay buluyor olmalarının, kendilerini diledikleri gibi yansıtmaya şansını elde etmelerinin, onların bu kanalı iletişim aracı olarak kullanma sıklığını arttıran bir faktör olduğunu ifade etmektedir. Bu durum aynı zamanda patolojik internet kullanımının ortaya çıkmasını da desteklemektedir (Dikme, 2014, s.61-62).

“İnternet gençliği”, yoğun biçimde bilgisayar ve internet kullanan, internette oyun oynayan, sohbet eden, arkadaş çevresiyle iletişim kuran, günlük yaşamında sanal ortamlara girip çıkan ve internetin yaşamında önemli bir yere sahip olduğunu düşünen ergenlerdir (Ögel, 2012, s.18-19). Young (2004), ergenlerin interneti daha yoğun kullanımını etkileyen faktörler olduğunu belirtmiştir. Kolay internet erişimi, yapılandırılmamış boş zaman, ebeveyn kontrolünün olmayışı, birebir ilişkilerden ziyade çevrimiçi olarak söylediklerini veya yaptıklarını izleme veya sansürleme gereği duymama, okul ve eğitim ortamının internet kullanımına yönelik teşviki, sosyal tehdit ve yabancılaşma, kullanımında yasal yaş sınırının olmayışı, ergenlerin internet kullanımını arttırmaktadır (Young, 2004). Ergenler arasındaki sosyal paylaşımı artırma etkisine karşılık yaygın kullanımın yarattığı tolerans kaybı ve geçirilen zamanın kontrol edilememesi internetin kullanımını tartışmalı hale getirmektedir (Dikme, 2014, s.56).

Yeni çağın teknolojisi, insanın ayağını yerden kesen ve her şeye kadir olmasını sağlayacak bir içerik taşır. Bu yanıyla da teknoloji, ergenin onnipotan/yıkılmazlık duygularına birebir karşılık veren bir format içerir (Dikme, 2014, s.53-54). Başdaş (2018) araştırmasında, problemli internet kullanımının ergenlerin okul, aile ve arkadaş ilişkilerini kapsayan yakın sosyal çevresinde sorunların oluşmasına yol açtığını, bunun sonucunda ise ergenlerde içe

yönelim ve dışa yönelim bozukluklarının oluştuğunu tespit etmiştir. Başdaş (2018), bu sorunların içe kapanıklık, utangaçlık, mutsuzluk, sosyal ilişkilerde aşırı dışa yönelim, şiddet vb. şekillerde kendini belli ettiğini belirtmektedir. İnternet kullanımının yarattığı yeme bozukluğu, siber zorbalığa maruz kalma, kaygı, özgüven, mutluluk, ödül eksikliği hissi, güvenli olmayan çevrimiçi ortam, dolandırıcılık vb. birçok sorunun yanı sıra okul çağındaki ergenler için kuşkusuz ki en önemli sorunlardan biri de internet kullanımının ergenlerin ders çalışma, okul başarısı vb. yönünde akademik güdülenmelerini etkilemesidir.

Akademik Güdülenme

Güdülenme; kişinin, eyleminin yönünü, gücünü ve öncelik sırasını belirleyen iç ya da dış bir dürtücünün etkisi ile eyleme geçmesi, canlıda eyleme ya da öğrenmeye geçme isteğidir (TDK, 2011). Güdülenme ve motivasyon kavramları literatürde eşdeğer anlamda kullanılmaktadır. Motivasyon (ing. Motivation) kelimesinin kökü yine İngilizcede kullanılan “motive” kelimesine dayandırılabilir ve bu kelimenin Türkçe tercümesi “güdü” olarak yapılabilir. Yani aslında motivasyon ile kast edilen insanların eylemleri arkasındaki güdüdür (Şeker, 2015, s.22).

Motivasyon yaşamın pek çok alanında başarılı işler gerçekleştirmek için gerekli olan temel unsurlardandır (Aypay & Eryılmaz, 2011, s.44). Psikolojik açıdan oldukça önemli olan motivasyon öğrenmeyi ve performansı etkiler. Motivasyon, bireyde enerjiyi ve etkinliklere yönelik ilgi düzeyini artırır. Bireyin süreçte kararlılıkla sorumluluk alarak ilerlemesini sağlar (Atay, 2014, s.6). Motivasyon, bireye enerji verip, davranış için istekli hale gelmesinde etkili olduğundan, öğrenme-öğretme sürecinin etkililiğini ön plana çıkaran en önemli faktörlerden birisi olarak karşımıza çıkmaktadır (Akbaba, 2006, s. 343). Akademik güdülenme, öğrenme ortamındaki motivasyondur.

Bozanoğlu (2004), akademik güdülenme kısaca akademik işler için gerekli enerjinin üretilmesi olarak tanımlamaktadır. Akademik motivasyon, öğrenme için gerekli ön koşullardan biridir ve öğrenme konusunda motive olmuş öğrenciler derse katılma, bilgiyi tekrar etme, daha önceden var olan bilgiyle ilişkilendirme, soru sorma davranışlarını gösterirler (Atay, 2014). Başören ve Sıcak (2015) ise, akademik katılım olarak da nitelendirilen ve öğrenenin performansını en fazla etkileme gücüne sahip olan

motivasyonun bireyin bilişsel, duygusal ve davranışsal olarak eğitime bağlılığının belirleyicisi olarak tanımlanmaktadır.

Bireylerin günlük yaşantılarında gösterdikleri birçok davranışın hızı, şiddeti ve sürekliliğini belirleyen bir takım etkenler vardır. Bu etkenler, içten (bireyin kişisel özellikleri) ya da dıştan (çevre) gelen çeşitli faktörlerden etkilenmektedir (Akbaba, 2006, s.343). Bu faktörler aynı şekilde öğrencinin akademik başarısını etkiler. Bazı sosyal, kültürel ve ekonomik nedenlerin öğrenci başarısını etkilediği görülmüştür (Aslanargun, Bozkurt, Sarioğlu, 2016, s. 216). Anne ve baba eğitimi, ebeveynlerin mesleği, ailenin ekonomik durumu ve ailedeki kardeş sayısı öğrenci başarısını değiştiren faktörlerdendir. Bu gibi dışsal faktörler gibi içsel faktörlerin de akademik başarıyı yani akademik güdülenmeyi etkilemesi söz konusudur. Aktaş (2017), öğrencinin derse veya konuya duyduğu ilgi, dersi sevmesi, yetenekleri, gelecek hedefleri, zeka kapasitesi vb. akademik güdülenmeyi içsel olarak etkilediğini, yüksek veya düşük başarıya sebep olduğunu savunmaktadır. Öğrencinin algısı, ilgisi, başarı ve başarısızlığına yüklediği anlamlar, benlik kavramı vb. akademik güdülenmeyi etkilemektedir (Kelecioğlu, 1992).

Öğrencinin bulunduğu ortamdaki öğrenme aktivitelerine katılımında içsel ya da dışsal olarak motive olmasının yüksek akademik başarıyı sağlar (Başören & Sıcak, 2015). Değişen motivasyon kaynakları ve farklı duygusal zeka düzeyleri akademik başarı performansını da farklılaştırabilir (Altun, Seyis & Yazıcı, 2013, s. 53). Motivasyon, okuldaki öğrenci davranışlarının yönünü, şiddetini, kararlılığını ve eğitim ortamlarında istenilen amaca ulaşmada hızı belirleyen en önemli güç kaynaklarından biridir. Okulda ve sınıfta gözlenen öğrenme güçlüklerinin ve disiplin olaylarının önemli bir kısmının kaynağı güdülenme ile ilgilidir (Akbaba, 2006, s. 343). Yüksek akademik motivasyon okul başarısını, disiplini vb. olumlu yönde etkilerken, düşük akademik motivasyon başarıyı, disiplini vb. olumsuz etkiler. Motivasyonu yetersiz olan bireyler, potansiyel güçlerinin ya farkında değildirler ya da güçlerini kullanamazlar. Bu durum, öğrenmede çok önemli bir yere sahip olan bir etkinliğe duyulan ilgi, katılım, ön bilgileri harekete geçirme, yaratıcılık ve akademik başarı gibi değişkenler üzerinde olumsuz bir etkiye yol açar (Bacanlı & Calp, 2016).

Bilim ve teknolojiye gelişmeler sonucunda toplumun yapı taşı konumundaki bireylerde aranan yeterlikler ve nitelikler de değişmektedir. Günümüzde artık bilgiye en kısa sürede ulaşabilen, bilgiyi ayıklayabilen, sunabilen, yorumlayabilen ve en önemlisi üretebilen bireyler hedeflenmektedir (Demirel, 2005). İnternet ve bilgisayar, eğitim-öğretim

ortamlarında da sıklıkla kullanılmaktadır. 2012 yılında uygulamaya konulan Türkiye’de Fırsatları Artırma Teknolojiyi İyileştirme Hareketi yani Fatih Projesi, teknolojinin akıllı tahtalar ve tabletler ile sınıflara girmesini sağlamıştır. Projenin temel amacı, okullarda kullanılan teknolojiyi geliştirip iyileştirmek ve bilgi iletişim teknolojisi araçlarını öğrenme ortamının merkezine yerleştirerek öğrencilerin öğrenmelerini desteklemektir. Ancak proje, yanlış ve kötüye kullanım, yetersiz hizmet vb. sebeplerle istenilen başarıyı yakalayamamıştır.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin yanlış kullanımı ne yazık ki bireylerin aile, okul, iş ve sosyal ilişkilerine zarar verebilmekte, bireyleri ev, iş ve okul yaşantılarında başarısızlık ve mutsuzluğa sürükleyebilmektedir (Akbiyık & Kestel, 2016, s. 845). Teknolojinin en büyük unsuru olan internetin yanlış kullanımı da özellikle öğrencilerde düşük akademik motivasyona sebep olmaktadır. internet bağımlılığı ya da teknoloji bağımlılığı semptomları gösteren öğrenciler, kullandığı araçla bütünleşmeye girmekte, problemlerini internette zaman geçirerek göz ardı etmekte ve bu da kişinin derslerinde başarısız olmasına neden olmaktadır (Beşaltı, 2016). Aypay ve Eryılmaz (2011), öğrencilerin derslerde sıkılma, öğrenmeye isteksizlik, sınıfta dikkatini toplayamama, dikkatin dağılması, okulda öğrendikleri bilgilerin yaşamla ilgisini kuramama gibi sorunların onların derse katılmaya motive olma düzeylerini etkilediğini savunmaktadır. Yoğun internet kullanımı, sürekli internete bağlanmayı düşünme, internette uzun süre geçirme vb. bu sorunlara yol açabilmekte ve akademik motivasyonu düşürmektedir.

Başdaş (2018), okulların ergenlerin günlük zaman dilimlerinin büyük bölümlerini geçirdikleri mekanlar olduğunu; bu mekanlarda kendilerini huzurlu, mutlu güvende hissetmelerinin psikososyal gelişimleri ve eğitimin bilişsel çıktıları için önemli olduğunu belirtir. Okullar ergenlerin sosyalleşme sürecini hızlandıran bir mikro-toplum işlevi görürken aynı zamanda akademik olarak çeşitli alanlarda yetkinlik ve becerilerinin geliştirildiği, psikososyal alanda da gelişimlerinin takip edildiği, ergenlerin zamanlarının büyük bölümünü kapsayan kurumlardır (Başdaş, 2018, s.130). Düşük akademik başarı, yetersiz psiko-sosyal faktörler, zayıf insan ilişkileri vd. öğrencilerin internete yönelmelerine ve internete bağımlı hale gelmelerine neden olabilmektedir. Öğrenci, internet başında uykusuz, temel ihtiyaçlarını erteleyerek, uzun süre hareket etmeden kalabilmekte; fiziksel, bilişsel ve psikolojik açıdan yorgun düşmektedir. Bir döngü içerisinde, öğrenci internet başında bir öncekine göre daha çok zaman harcar hale gelmekte, derslerinden daha çok uzaklaşmakta, akademik başarısı vd daha çok

zayıflamakta, sosyal hayat ile ilişkisi azalmakta, somut olarak tebrik, takdir, başarı, kabul görme vb. yaşantılardan yoksun kalmakta, bu olumsuzluklar içerisinde bocalayarak yine internete yönelmektedir.

Akademik motivasyonun psikolojik altyapısı düşünüldüğünde bu çalışma, bir başka psikolojik alt yapıya sahip olan internet bağımlılığının, eğitimi etkilediği temeline odaklanmaktadır. Yine bir başka psikolojik alt yapıya sahip ve ilgi, başarı gibi faktörler doğrultusunda eğitim hayatında yer alan okul türleri bu araştırmada baz alınarak akademik güdülenme ile internet bağımlılığının ilişkisini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır.

Türkiye’de Lise Okul Türleri

Ortaöğretim; ilköğretime dayalı, en az dört yıllık zorunlu, örgün veya yaygın öğrenim veren genel, mesleki ve teknik öğretim kurumlarının tümünü kapsar (Türk, 2015, s.15). Türkiye’de öğretim genel olarak ilk, orta ve yüksek olmak üzere üç basamaklıdır (Önsoy, 1991, s.5). Ortaöğretim, 15-17 yaş grubunu kapsayan öğrencilere bir meslek kazandırmayı ve onları yükseköğretim kurumlarına hazırlamayı amaçlayan eğitim devresidir (Önsoy, 1991, s.19).

Ortaöğretimin amaç ve görevleri; Millî Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak, bütün öğrencilere ortaöğretim seviyesinde asgari ortak bir genel kültür vermek suretiyle onlara kişi ve toplum sorunlarını tanımak, çözüm yolları aramak ve yurdun iktisadi sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunmak bilincini ve gücünü kazandırmak, öğrencileri, çeşitli program ve okullarla ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yükseköğretime veya hayata ve iş alanlarına hazırlamaktır (Türk, 2015, s.15).

Ortaöğretim düzeyindeki okul türlerinin tarihsel gelişimi incelendiğinde, Önsoy (1991), liselerin Tanzimat döneminde kurulmuş olan Sultanilerin devamı olduğunu, 1925 yılında isminin lise olarak değiştiğini belirtmektedir. Yani Cumhuriyet döneminden sonra günümüz sisteminde yer alan okulların doğduğu görülmektedir. Öğrenim süreleri incelendiğinde ise; Türkiye’de ortaöğretim kurumlarının eğitim süresi önceleri üçer yıllık iken, sonraları dörder yıllık olarak değişmiştir. Ortaöğretim düzeyindeki okullar, Anadolu Lisesi, Fen Lisesi, Öğretmen lisesi, Teknik lise, Süper lise ve Meslek lisesi gibi isimler almışlardır. Okulların zaman içinde isimleri değiştirilmiş, yeni türleri açılmış veya

içlerinden bazıları kapatılmıştır. Günümüzde, lise türlerinin çoğunun adında “Anadolu” ibaresi bulunmaktadır. Sınav sonucuna göre öğrenci almaktadır.

Anadolu liseleri, öğrencilere bir yabancı dil öğretmek, yurt içinde ve dışında bu dilden faydalanarak daha verimli bir şekilde öğrenim yapmalarını sağlamak amacıyla 1955 yılında kurulmuştur (Önsoy, 1991, s.13). İlk olarak 1955 yılında İstanbul, İzmir, Eskişehir, Diyarbakır, Konya ve Samsun’da “Maarif Koleji” adıyla eğitim-öğretime açılan bu okullar, 1975 yılında Anadolu lisesi adını almıştır (Türk, 2015, s.47). Öğrenim süresi dört yıl olup; yatılı ve/veya gündüzlü olarak eğitim ve öğretim veren kurumlardır.

Fen liseleri, matematik ve fen bilimleri alanında yetenekli öğrencilerin eğitimlerini sağlamak, ülkemizin ihtiyaç duyduğu yüksek düzeydeki bilim ve fen adamlarının yetiştirilmesine kaynaklık etmek gayesiyle 1964-65 öğretim yılında açılmıştır. (Önsoy, 1991, s.13). 1964 yılında Ford Vakfı’nın desteğiyle ilk fen lisesi Ankara’da açılmıştır (Türk, 2015, s.47). Öğrenim süresi dört yıl olup; yatılı ve/veya gündüzlü olarak eğitim ve öğretim veren kurumlardır. Yatılı ve karmadır. Öğrencilerini tam puan üzerinden almaktadır.

Sosyal bilimler liseleri, ilk defa 2003 yılında İstanbul’da açılmıştır (Türk, 2015, s.47). Yatılı ve/veya gündüzlü olarak eğitim ve öğretim veren kurumlardır. Sosyal bilimler liselerinde hazırlık sınıfı açılabilir. Bu nedenle bu okullarda öğretim süresi, bir yılı hazırlık olmak üzere beş yıldır. Bu lise türünün amaçları arasında; Sosyal Bilimler ve Edebiyat alanında ihtiyaç duyulan nitelikli bilim adamlarını yetiştirmek, zeka düzeyleri ile edebiyat ve sosyal bilimler alanlarındaki ilgi ve yetenekleri üst düzeyde olan öğrencileri bu alanda yüksek öğretime hazırlamak yer almaktadır.

Mesleki ve Teknik Ortaöğretim, İlköğretime dayalı en az dört yıllık zorunlu eğitimle öğrencilere genel kültür kazandırmanın yanı sıra, ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda yükseköğretime, hem yükseköğretime hem mesleğe veya geleceğe ve iş alanlarına hazırlayan eğitim öğretim sürecidir (Türk, 2015, s.15).

Önsoy (1991), meslek liselerinin gelişiminin Tanzimat’a kadar dayandığını belirtmiştir. Yine Önsoy (1991), 1927 yılında çıkartılan bir yasa ile mesleki ve teknik liselerin Maarif Vekaleti’ne bağlanmasıyla yaygınlaştığını ifade etmiştir. Meslek liseleri, Mesleki Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü’ne bağlı olarak ‘Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi’ ile ‘Çok programlı Anadolu Lisesi’ adı altında yeniden yapılandırılmıştır. Bünyesinde çeşitli meslek dallarına dair alt türleri içermektedir. Bu okullarda öğrencilere, orta öğretim düzeyinde

ortak bir genel kültür kazandırmayı amaçlayan genel kültür dersleri ile birlikte endüstriyel teknik alanlarda mesleki formasyon verilmesini ve en az bir yabancı dil öğretilmesini amaçlayan, öğrencileri hem hayata, hem de yüksek öğrenime hazırlayan programlar uygulanmaktadır. Alt türler olarak sağlık, turizm, endüstri vb. içermektedir. Mezunlar, teknisyen veya yardımcı unvanı almakta ve kalifiye eleman olarak yetiştirilmektedir.

İmam Hatip liseleri, 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 32'nci maddesi hükmü gereği, İmamlık, Hatiplik ve Kur'an Kursu Öğreticiliği konularında görevli elemanları yetiştirmek üzere Milli Eğitim Bakanlığı'nca açılan ortaöğretim sistemi içinde yer alan, hem mesleğe hem de yükseköğretime hazırlayan ortaöğretim kurumlarıdır.

Spor liseleri; beden eğitimi ve sporla ilgili yüksek öğretim kurumlarının bulunduğu; spor lisesi programlarının uygulanabileceği kapalı spor salonu, futbol sahası ve benzeri spor alanları ile yeterli spor araç-gereci bulunan, fizikî alt yapısı uygun olan okullardır. Yatılı, gündüzlü ve karma eğitim yapan liselerdir. Yüksek Öğrenim Kurumları (kendi alanlarında), seçecekleri fakültelere girişlerde spor liselerinin ilgili bölümlerinden mezun öğrencilere ek başarı puanı vermektedir. Bu okullara sınav puanının yanı sıra yetenek sınavı ile öğrenci alınmaktadır.

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri, yetenekli olan öğrencilerin yaratıcı, yapıcı ve yorum yeteneklerini geliştirmek, öğrencileri yetenekleri doğrultusunda araştırmacı ve geliştirici çalışmalara yöneltmektir. Güzel sanatlar liseleri, ilk kez 1989-1990 eğitim-öğretim yılında açılmıştır (Türk, 2015, s.48). Bünyesinde çeşitli sanat dallarını içermektedir. Güzel sanatlar lisesine merkezi sınav puanı ve yetenek sınavı ile öğrenci seçilmektedir. Öğrenim süresi dört yıldır.

İlgili Araştırmalar

Bu bölümde, lise öğrencilerinin katılımı ile gerçekleştirilmiş akademik güdülenme ve internet bağımlılığı ile ilgili araştırmalara yer verilmiştir. Aynı zamanda, internet bağımlılığı ve akademik güdülenme çerçevesinde okul türleri değişkenine yönelik araştırma sonuçlarına da yer verilmiştir.

İnternet Bağımlılığı İle İlgili Araştırmalar

İnternet bağımlılığı günümüz akademik dünyasının popüler araştırma konularından birisidir. Alanyazın incelendiğinde internet bağımlılığı konulu araştırmalarda cinsiyet, sınıf

düzeyi, anne-baba eğitim düzeyi, gelir durumu, internet bağlantısı ve bilgisayar sahibi olma, internette harcanan zaman, sosyal medya kullanımı, online oyun oynama, psikolojik ruh durumları, akran zorbalığı vb. araştırmaların değişkenleri oluşturduğunu görmekteyiz.

İnternet bağımlılığı konulu araştırmalarda, genel sonuç olarak katılımcıların çoğunun internet bağımlısı olma düzeyinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Guerrero ve Kato, Kim, Skokauskas, Tatenö ve Teo (2018) tarafından yapılan araştırmada 602 öğrenciyle çalışılmış ve Young'ın geliştirdiği İnternet Bağımlılığı Testi'nden elde edilen veriler doğrultusunda, 193 katılımcı ortalama düzeyde internet kullanıcısı iken, 354 kişide internet bağımlısı olma riski tespit edilmiş ve 26 kişinin aşırı derecede internet bağımlısı olduğu görülmüştür. Greenfield (2009) tarafından yapılan ve internet üzerinden ölçeklerin kullanıldığı online araştırmada katılımcı sayısı 17,251 olup; araştırma sonucunda araştırmaya katılanların %46'ya yakınının aşırı derecede internet kullandığı bulunmuştur. Evan ve McBroom (2013), 18 yaş ve üzeri 349 kişi ile yaptığı araştırmasında katılımcıların %49,13'ü internet bağımlısı olduğunu tespit etmiştir.

Araştırma sonuçları göstermiştir ki, erkekler internet bağımlısı olmaya daha fazla eğilimlidir ve erkeklerde internet bağımlılık düzeyi kızlara göre fazladır. Chiu ve Hong (2013) internet bağımlılığı ve mobil telefon bağımlılığı konulu araştırmada 448 katılımcıdan elde edilen veriler sonucunda kadınların erkeklere oranla daha çok internet ve mobil telefon kullandığı sonucu bulunmuştur. Duman (2016) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, öğrencilerin internet kullanımlarında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık tespit edilmiş ve erkek öğrencilerin internet kullanım ortalaması, kız öğrencilerin ortalamasından daha yüksek düzeyde çıkmıştır. Karakaya (2016)'nın yaptığı araştırmaya 72 lise öğrencisi dahil edilmiş ve toplam 38 erkek öğrenciden 28'i (%73,7'si) internetin hayatlarının önemli bir parçasını oluşturduğunu belirtmiştir. Kuzucu (2015) araştırmasında, 185 kadın ve 157 erkek öğrenciden elde ettiği veriler sonucunda, erkek öğrencilerin internet bağımlılığı problemi kadın öğrencilerden daha fazla bulmuştur. Araştırmada cinsiyetin internet bağımlılığı üzerinde etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Gökçearslan ve Günbatar (2012) araştırmalarında erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre internet bağımlılığına ilişkin olarak daha yüksek ortalama sahip olduklarını görmüşlerdir.

Teknolojik unsurların kullanımında ailenin gelir durumu erişimi kolaylaştırmakta, kolay erişim bu unsurları daha sık kullanmayı desteklemektedir. Çoğu araştırma sonucunda ailenin gelir düzeyi internet bağımlılığını yordayan bir değişken olarak karşımıza

çıkılmaktadır. Zeybek (2011) tarafından yapılan araştırmada, öğrencilerin ailelerinin gelir düzeylerinin bilişim teknolojilerini kullanmada etkili olduğu tespit edilmiştir. Kuzu (2011), ailenin gelir düzeyi arttıkça bu durumun çocuğun interneti düzgün kullanımına engel olduğu ve çevrenin çocuğun bilgisayar başında çok vakit geçirdiği görüşünün de arttığını belirlemiştir. İnternet bağlantısının evlere girmeye başladığı yıllarda, Kırık (2007) tarafından yapılan çalışmada, ailelerinin gelir düzeyleri yüksek olan öğrencilerin evinde bilgisayar ve internet bulunmasından dolayı internet kafelere daha az gittikleri; alt ve orta sosyo-ekonomik yapıdaki ailelerin çocuklarının internet kafelere daha sık gittikleri tespit edilmiştir. Yine bir başka araştırma sonucuna göre (Karakaya, 2016), gelir durumu arttıkça modern teknolojilerin kullanım oranı arttığından internet kullanımının artışı, kullanıma bağlı olarak da internet bağımlısı olma oranının arttığı bulunmuştur. Ülgen (2014) 12-18 yaş arası 30 öğrenci ile gerçekleştirdiği araştırmada, gelir düzeyi yüksek olanlarda problemlili internet kullanım oranının daha fazla olduğunu tespit etmiştir. Kılıç (2018) araştırma sonucunda ebeveyn gelir düzeyinin internet bağımlılığını pozitif düzeyde etkilediğini bulmuştur.

Araştırmalar, internet bağımlılarının internette bağımlı olmayanlara kıyasla fazla zaman harcadıklarını göstermiştir. Araştırmalar sonucunda giderek artan sürelerde internet başında olmak, online olmak internette diğer gündelik aktivitelere oranla daha fazla zaman harcamak bağımlılığın sinyallerinden kabul edilmiştir. Canoğulları ve Güçray (2017) yaptıkları araştırmada, internet bağımlılık düzeyi yüksek ve düşük ergenlerin internette harcadıkları zaman, internet kullanım amacı ve internete ayırdıkları zamanı kontrol etme becerileri gibi özellikler yönünden birbirlerinden farklılaştıkları görmüştür. Araştırmaya göre interneti bağımlılık derecesinde kullanmayan ergenlerin zamanı kontrol edebilme becerisi daha yüksek tespit edilmiştir.

Gençer (2011)'in öğrencilerin interneti kullanma sıklıklarını incelediği ve 9-12.sınıflarda eğitim gören toplam 1380 lise öğrenciye uyguladığı ölçeklerden elde ettiği araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin 50'si (%3,6) interneti hiç kullanmadığını, 277'si (%20,1) ayda birkaç defa kullandığını, 628'i (%45,5) haftada birkaç defa kullandığını ve 424'ü (%30,7) ise her gün kullandığını belirtmiştir. Bir başka araştırmaya göre (Dikme, 2014), örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin yüzde 62'si (%61,9) interneti günde en az 2 saate kadar kullandıklarını belirtirken, yüzde 38'ü (%38,1) 2 saat ve üzeri bir zaman aralığında kullandıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca; aynı araştırmada örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin %20'si interneti günde en çok 2 saate kadar, %55'i 2 ile 5 saat

aralığında, %17'si 5 ile 10 saat aralığında, %8'i 10 saat ve üzeri bir zaman boyunca kullandıklarını belirtmişlerdir. Çevik (2016)'in "İnternet Kullanım Süresinin Ergenler Üzerindeki Psikolojik Etkileri" adlı çalışmasında 300 katılımcının günlük internet kullanım süreleri olarak yaklaşık % 33'ünün 1-3 saat; % 22,3'ünün 4-5 saat, % 20,3'ünün 6-8 saat internet ve % 24,3'ünün 8 saat ve üzeri günlük internet kullandığı bulunmuştur.

Bayhan (2011) tarafından yapılmış 1800 öğrenciden elde edilen araştırma verileri sonucunda "İnternete girdiğinizde en az ne kadar zaman harcıyorsunuz?" sorusuna örneklemin %62'si 1 saat, %23'ü 2 saat, %8'i 3 saat, %8'i 4 saat ve üzeri diye cevap vermişlerdir. Cinsiyete göre internete bağlanıldığında 4 saat ve üzeri internette kullanan erkek öğrencilerin oranı %11 iken, kızların oranı %5'tir. Aynı çalışmada interneti kullanma sıklığına göre örneklemin %12'si arada sırada, %38'i her gün, %31'i haftada birkaç kez interneti kullandığını belirtmiştir. Liu (2016)'nın 220 katılımcı ile gerçekleştirdiği çalışmada, katılımcıların %74,4'nün günde 1 ile 4 saat arası, %15,2'sinin günde 5-8 saat arası, %6,4'ünün günde 1 saatten az, %3,2'sinin günde 1 saatten az, %42'sinin günde 9 saat ve daha fazla sosyal paylaşım sitelerinde zaman geçirdiği bulunmuştur.

İnternet farklı amaçlarla kullanılabilir. Ancak söz konusu çocuklar ve ergenler olduğunda, araştırmalar internet kullanım amaçlarının başında online oyun, sosyal ağ geldiğini ortaya koymuştur. Chin (2016) tarafından yapılan internet bağımlılığı ilişkili çalışmada 12-19 yaş aralığındaki 155 ergenden elde edilen verilere göre, ergenler internet kullanımında zamanını en çok sırasıyla online oyun, ödevler, eğlence, alışveriş, arama motorlarında site arama, data indirme, sosyalleşme ve cinsellik içeren sitelerde harcamaktadır. Araştırmaya katılanlar, interneti, en fazla eğlence için kullandığını belirtmişlerdir ve ergenlerin 148'i, yaklaşık %95,5'i, ortalama düzeyde internet kullanırken, 7 tanesi, %4,5'i aşırı derecede internet bağımlısı olarak tespit edilmiştir. Buchanan, O'Mara, Pistner ve Young (2000) tarafından yapılan çalışmada, www.netaddiction.com üzerinden veriler toplanmış ve yaş ortalaması 14 olan toplam 35 kişiden elde edilen verilere göre, deneklerin yoğun internet yoğun kullanma sebebinin, ilişki zorlukları ya da önceki bir bağımlılık probleminden kaynaklandığı tespit edilmiştir. Araştırmada ankete katılanların % 80'i e-posta, % 70'i sohbet odası, % 10'u haber grubu, %30' u etkileşimli çevrimiçi oyun ve % 65'i pornografiyi görüntülemek veya çevrimiçi ticaret veya açık artırma evi hizmetlerinden yararlanmak için interneti kullandığını belirtmiştir.

Lin ve Tsai (2002) tarafından gerçekleştirilen aşırı internet kullanımının ve kullanıcıların psikolojik yönlerinin incelendiği çalışmada, 753 Tayvanlı ergenden elde edilen verilere göre, internete bağımlı olan ergenlerin çevrimiçi olarak bağımlı olmayanlardan daha fazla zamanı internette harcadıkları görülmüştür. Araştırma, internet bağımlılarının günlük rutinler, okul performansı ve ebeveyn ilişkilerinin bağımlı olmayanlara göre anlamlı derecede daha olumsuz olduğunu ortaya koymuştur. Yine araştırmaya göre, internet üzerinden arkadaş edinmek, potansiyel olarak aşırı kullanımına yol açan ergenler arasında popüler bir etkinlik olarak tespit edilmiştir. Bu araştırmada sanal sansasyon arayışı ve engellenmelere maruz kalma olasılığının internet bağımlılarında anlamlı şekilde daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Türkoğlu (2013) tarafından İnternet bağımlılığı ile siber zorbalık tutumu arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan araştırmaya 540 öğrenci dahil edilmiş, uygulanan ölçekler sonucunda, internet bağımlılığı ile zorbalık arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur.

Aysan ve Savcı (2017) tarafından yapılan araştırma, son bir yıldır internet kullanan, dijital oyun oynayan ve sosyal medya kullanan ve en az bir sosyal medya hesabı ve akıllı telefonu olan 201 ergen üzerinde gerçekleştirilmiştir. Analiz sonucunda internet bağımlılığının, sosyal medya bağımlılığı, dijital oyun bağımlılığı ve akıllı telefon bağımlılığı olmak üzere, dört teknolojik bağımlılık sosyal bağımlılığı önemli ölçüde etkilediği bulunmuştur. Huang (2011) tarafından yapılan araştırmada 1549 Çinli ergen üzerinde yapılan araştırmada %90'nın sosyal medya kullandığı, %15,6'sının aşırı derecede sosyal medya bağımlısı olduğu bulunmuştur. Watson (2015), 391 yetişkin katılımcı ile yaptığı araştırmada mobil telefon kullanıcılarının %98'inde internet bağlantısının olduğunu ve katılımcıların sosyal medya gönderilerine daha çok zaman harcadıklarını bulmuştur.

Günümüzde taşınabilir telefonların internete bağlanma özelliğine sahip olmasından sonra, araştırmalar internet kullanımında ilk sırada cep telefonunun geldiğini göstermiştir. Karaer (2018) tarafından yapılan araştırmada, ergenlerin internete bağlanmak için kullandıkları bağlantı türleri sorgulanmış ve problemlili internet kullanan bireylerde evde internet kullanımı anlamlı olacak şekilde yüksek bulunmuştur. Valderrama (2014) tarafından yapılan % 92,5 problemlili mobil telefon kullanımında yaş aralığı 18 ve 65 yaş üzeri arası olan 182 kişiden elde edilen veriler sonucunda %92,5 oranında internet bağımlısı olma oranı bulunmuştur. Yine bir başka araştırmada Gürsel (2018), 531 öğrencinin cep telefonu kullanımında psikolojik faktörlerin etkisini incelemiştir. Araştırmada cep telefonu ile internete bağlananlarda anksiyete, sinirlilik hali, stres, kişilerarası duyarlılık gibi

kavramlarda anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarında Gürsel (2018), erkeklerin kızlara oranla bu belirtileri daha fazla gösterdiğini bulmuştur. Wan ve Chiou (2006) araştırmalarında, online oyun bağımlısı 10 Tayvanlı gençten elde ettikleri verilerde, ergenlerin oyunlarda sanal kendi ve gerçek kendi algılarına göre karakter yarattıklarını, bunun ergenler için duygusal başa çıkma, gerçeklikten kaçış ve telafi şeklinde rahatlama sağladığını bulmuşlardır.

Uzun süreler internette harcanan zaman, bireyde gerçek hayattan kopuş, bağlamdan soyutlanma gibi durumları oluşturabilmektedir. Chiou ve Wan (2006), yaptıkları araştırmada, görüşülen kişilerin çoğu, online oyunlarının olmadığı bir hayatın “karanlık” ve “sıkıcı” olacağını belirtmiştir. Buna zıt olarak görüşülenlerden biri internet oyunları olmaksızın, “hayatın çok farklı olmayacağını” diğerleri ise “daha iyi” bir hayat olacağını önermiştir. Ayrıca online oyun bağımlılığıyla ilgili “sen nasıl düşünüyorsun?” sorusuna, görüşmeciler online oyun oynamanın sadece “rahatlama duygusu”, “boş zaman aktivitesi”, “şimdiki zamandan uzaklaşma”, “gerçeklikten kaçış, gevşemiş olma, çalışıyormuş gibi hissetmeme” ve “kişilerarası ilişkiler açısından bir ihtiyaç” olduğunu öne sürmüştür.

Problemlili internet kullanımı veya internet bağımlılığı konulu çoğu araştırma, bağımlılığın temelinde çeşitli psikolojik durumların yattığını kabul etmiştir. Köfteci (2018), 268 lise öğrencisi ile yaptığı araştırmasında, öğrencilerin, 8’i ağır düzeyde internet bağımlısı olduğunu bulmuştur. Araştırmada ergenlerin psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile internet bağımlılık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif bir korelasyon tespit edilmiştir. Karaer (2018) tarafından yapılan araştırmada 176 ergenden elde edilen veriler sonucunda internet kullanımı arttıkça patolojik internet kullanımı yaygınlığının da arttığı bulunmuştur. Jiang (2011), bağımlılık tedavi merkezine başvuran 618 katılımcı ile gerçekleştirdiği araştırmasında, yoğun internet kullanıcılarında çeşitli psikolojik problemlerin olduğunu tespit etmiştir. Başka bir araştırmada ise Fukuda, Iwaibara, Kanda ve Tsumura (2019), interneti aşırı kullanmanın veya internet bağımlılığının bedensel, zihinsel ve psikolojik olarak bireyde duyarsızlaşma yarattığını tespit etmiştir. Yine bir araştırmada (Köse, 2016), ergenlerde internet bağımlılığının yaşam doyumuna etkisini incelenmiş, 178 öğrenciye Young İnternet Bağımlılığı Ölçeği uygulanmış ve sonucunda internet bağımlılığının yaşam doyumunu düşürdüğü bulunmuştur.

Tarhan (2013) araştırmasında, interneti yoğun kullanan ve bilgisayar oyunlarına uzun zaman ayıran öğrencilerde depresyon sonuçlarının arttığını, internet kullanımını ve bilgisayar oyunları oynamayı daha kontrollü ve sınırlı saatlerde gerçekleştiren öğrencilerde

ise depresyon düzeyinin anlamlı bir artış göstermediğini tespit etmiştir. İnternet bağımlılık düzeyleri yüksek ve düşük ergenlerin cinsiyete göre psikolojik ihtiyaçları, sosyal kaygıları ve anne baba tutum algılarının farklılaşıp farklılaşmadığını incelendiği araştırmada (Canoğulları & Güçray, 2017), ergenlerin internet bağımlılık düzeyleri ve cinsiyetlerine göre psikolojik ihtiyaçları (ilişki, yeterlik, özerklik) ve anne baba tutum algılarında (kabul/ilgi ve sıkı denetim/kontrol) anlamlı bir farklılaşma olmadığı fakat sosyal kaygı düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmüştür.

Batıgün ve Kılıç (2011), 1198 öğrenciden elde ettikleri veriler doğrultusunda, internetin gün içerisinde uzun süreli ve iletişim amacıyla kullanımı, üst sosyoekonomik düzey, erkek olmak, gelecek beklentisi, yaşam doyumu ve özdenetimin düşük; nörotizm, anksiyete ve somatizasyonun ise yüksek olmasının bağımlılığı yordayan değişkenler olduğunu bulmuşlardır.

Ang, Chong, Chye ve Huan (2014) tarafından gerçekleştirilen çalışmaya Singapur'daki 1437 öğrenci katılmıştır. Araştırmaya göre, internet kullanımı ile streten kaynaklı olumsuz düşünceler, ailede ve okulda eğitim başarısının sıklıkla vurgulanması, ergenlerin akademik başarılarını etkilemekte ve motivasyonlarını düşürmekte, bu da öğrenciyi daha çok internet kullanımına yöneltmektedir.

Tung ve Yang (2007) tarafından yapılmış bir çalışmada, Tayvan'daki liselerde okuyan ergenlerde, internet bağımlılığı araştırılmış ve özellikle internet kullanım şekillerine, memnuniyet ve iletişim zevklerine odaklanmıştır. Araştırmada, lise ergenlerinden internet bağımlılığı teşhis testi kullanılarak toplam 1708 geçerli veri örneği toplanmıştır. Araştırma sonuçlarında, internet bağımlılarının, bağımlı olmayanlara göre ortalama olarak iki kat daha fazla saat internette zaman harcadığı bulunmuştur. Araştırmada, eğlence amaçlı internette gezinmenin ve bundan haz duymanın, internet bağımlılığı ile pozitif olarak ilişkili olduğu ortaya çıkmıştır. Yine araştırma sonucuna göre, internet bağımlıları, bağımlılık, zorunlu kullanım ve geri çekilme; aile, okul, sağlık ve diğer sorunlar; kişilerarası ve finansal problemler dahil olmak üzere ilgili problemlerde, bağımlı olmayanlardan daha yüksek puan almıştır. İnternet bağımlıları interneti günlük rutinler, okul performansı, öğretmenler ve ebeveyn ilişkileri üzerinde bağımlı olmayanlara göre anlamlı derecede daha fazla olumsuz etkiye sahipken, hem internet bağımlıları hem de bağımlı olmayanlar internet kullanımını akran ilişkilerini artırıcı olarak görüyorlardı. Ayrıca, bağımlılık, utangaçlık, depresyon ve düşük özgüven ile karakterize kişilikleri olan öğrencilerin internete bağımlı olma eğilimi yüksek olarak bulunmuştur.

İnternet bağımlılığı ile ilgili araştırmalar göstermektedir ki, erkek olmak, düşük sosyo-ekonomik düzey, ebeveyn eğitim düzeyinin ilköğretim ve altı olması, düşük akademik başarı, problemli insan ilişkileri, depresyon, kişilik bozukluğu vb. bireyin internete bağımlı olmasının altında yatan sebeplerdir. İnternet bağımlılığının temelinde psikolojik sebepler yatmaktadır.

Akademik Güdülenme İle İlgili Araştırmalar

Alanyazın incelendiğinde akademik güdülenme ile yapılan araştırmalar oldukça fazladır. Ancak akademik güdülenme ile internet bağımlılığı ilişkisini inceleyen araştırma sayısı kısıtlıdır.

Akademik güdülenme birçok faktörden etkilenebilen bir kavramdır. Günümüz dünyasında akademik güdülenmeyi en çok etkileyenler teknolojik unsurlar olmaktadır. Yapılan araştırmalarda, interneti bağımlılık derecesinde kullanmanın akademik güdülenmeyi olumsuz etkilediğı tespit edilmiştir. Ülgen (2014) tarafından yapılan araştırmada 12-18 yaşı aralığında 30 katılımcıdan elde edilen verilerde, problemli internet kullananların akademik olarak başarısız olduğı gözlenmiştir. Beşaltı (2016) tarafından yapılan bir diğ r araştırmada, veriler 592 öğrenciden elde edilmiş ve öğrencilerin algılanan akademik başarıları ile internet bağımlılıkları karşılaştırılmıştır. Araştırma sonucuna göre kendilerini orta düzeyde başarılı olarak algılayan öğrencilerde internet bağımlılık oranı yüksek bulunmuştur. Elmas, Hızlısoy, Kete ve Kumral (2015) tarafından yapılan araştırmada uzun süreli ve özellikle bilgisayar ile oyun oynamanın okul başarısını olumsuz yönde etkilediğı saptanmıştır. Duman (2016) tarafından yapılan araştırmada ise, Konya merkezli 392 öğrenciden elde edilen verilere göre, ergenlerin problemli internet kullanımı ile akademik başarıları arasında anlamlı düzeyde negatif ilişki vardır. Sümer (2012), 863 kişinin katılımıyla gerçekleştirdiğı araştırmasında, öz düzenleme becerisinin, öğrenme stiline, sosyo-ekonomik durumun akademik motivasyonu etkilediğini tespit etmiştir.

G rsel (2017) tarafından yapılan araştırmada problemli internet kullanımı incelenmiştir. Araştırmaya 542  ğrenci katılmıştır. Araştırmada yalnızlık, depresyon vb. yüksek çıktığı öğrencilerde internet bağımlılığı oranı yüksek, akademik başarı düşük bulunmuştur. Pawloska ve Potembska (2011), 493 katılımcı ile gerçekleştirdikleri araştırmalarında, cep telefonu bağımlısı olanların psikolojik ve sosyal problemler gösterdiklerini bulmuşlardır.

Jackson vd. (2006), 2000 ve 2002 yılları arasında toplam 140 öğrenciyle gerçekleştirdikleri araştırmada evde internet bağlantısının akademik performansı etkileyip etkilemediği incelenmiş ve interneti daha çok kullanan çocukların standart okuma başarıları testlerinde daha yüksek puan aldığını bulmuşlardır.

Moral (2018)'in yaptığı araştırmada internet bağımlılığı, anne-baba ergen ve akran ilişkileri incelenmiş olup; öğrencilerin algılanan akademik başarı durumuna göre internet bağımlılığı puanlarında anlamlı bir farklılık olduğu, kendisini başarısız olarak algılayan öğrencilerin internet bağımlılık düzeyinin yüksek olduğu saptanmıştır. Moral (2018) araştırmasında, kendilerini başarısız olarak değerlendiren öğrencilerin, internet bağımlılığı düzeylerinin, kendilerini orta düzey başarılı olarak değerlendiren öğrencilerden anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğunu görmüştür. Barbatis vd. (2006), 140 öğrenci üzerinde gerçekleştirdikleri araştırmada, internet kullanımının akademik güdülenmeyi ve başarıyı olumsuz etkilediği bulunmuştur.

Şenyiğit (2018) tarafından 1642 tane ortaöğretim öğrencisinden elde edilen verilere göre, öğrencilerde bilişsel esneklik düzeyi yüksek olanların problemli internet kullanımının, düşük ve orta olanlara göre daha az olduğu, aynı zamanda bilişsel esneklik düzeyi orta olanların da düşük olanlara göre problemli internet kullanımlarının daha az olduğu görülmektedir.

Bacanlı ve Calp (2016) öğrencilerin akademik başarı algıları ve motivasyonlarına dair yaptıkları araştırmada, öğrencilerin akademik başarılarının düşük veya yüksek olma durumundan akademik motivasyonlarının etkilendiğini bulmuşlardır.

Eryılmaz (2013)'in ergenlerin öznel iyi oluşu artırma stratejilerini kullanmaları ile akademik motivasyon arasındaki ilişkilerin incelediği araştırmada, ergenlerin öznel iyi oluş stratejilerini kullanmaları ile içsel ve dışsal motivasyonları arasında anlamlı ve pozitif yönde ilişki bulunmuştur. Direktör ve Nuri (2017) yaptıkları araştırmada, benlik saygısının akademik motivasyon üzerindeki etkisini incelemiş ve motivasyonsuzluğun olumsuz otomatik düşünce ve benlik saygısı ile ilişkili olduğunu görmüşlerdir. Ayrıca araştırma sonucunda, benlik saygısı ile olumsuz otomatik düşünce arasındaki ilişkide motivasyonsuzluğun kısmi aracı rolü olduğu bulunmuştur.

Aypay ve Eryılmaz (2011) tarafından yapılan araştırmada, 14–17 yaşları arasındaki toplam 337 öğrenciye uygulanan ölçeklerden elde edilen veriler sonucunda, çevreye olumlu tepki

verme stratejisi, öznel iyi oluş, çevreden olumlu tepki alma stratejisi derse katılmaya motive olmayla anlamlı biçimde ilişkili bulunmuştur.

Başören ve Sıcak (2015) akademik motivasyonu çeşitli değişkenler doğrultusunda inceledikleri çalışmalarında toplam 4041 öğrenciden veri elde etmişlerdir. Elde edilen veriler sonucunda, kız öğrencilerin içsel ve dışsal motivasyonları erkek öğrencilerin motivasyonlarından anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur. Araştırmada öğrencilerin akademik motivasyonlarının sınıf düzeyine göre değiştiği bulgusuna ulaşılmıştır. Okuldan memnun olma durumu ile akademik motivasyon alt boyutları arasında anlamlı ilişki bulunmuştur.

Aslanargun vd. (2016) tarafından 691 öğrenci ile yapılan araştırmada sosyoekonomik durumun akademik motivasyona etkisi incelenmiş ve anne baba eğitiminin öğrencilerin akademik motivasyonunu etkilediği bulunmuştur. Araştırmada, başarılı öğrencilerin ebeveynlerinin eğitim düzeyinin yüksek olduğu, düşük başarılı öğrencilerin ebeveynlerinin eğitiminin ise düşük olduğu görülmüştür.

Kağızmanlı ve Peker (2018) tarafından yapılan araştırmada 358 öğrenciden elde edilen verilerde ebeveyn tutumlarının akademik güdülenme üzerindeki etkisi incelenmiş ve ebeveynlerin kabul/ilgi tutumunun öğrencilerin akademik güdülenmelerinin kendini aşma boyutunu pozitif olarak etkilediği tespit edilmiştir. Kestel ve Akbıyık (2016), zorbalığa maruz kalma sonucunda öğrencilerin ders çalışma sürelerinin azaldığını ve akademik başarılarının düştüğünü tespit etmiştir.

Doğru ve Ünlü (2012), 64 öğrenci ile 4 hafta süren bir çalışma sonrasında ön test ve son testten elde ettikleri verilerle, geleneksel öğretim ve işbirliğine dayalı öğretim tekniklerini gruplara uygulamış ve öğrenmeye aktif katılımın öğrencilerin akademik motivasyonlarının yükseldiğini tespit etmişlerdir. Özdemir (2015)'in okul tükenmişliği üzerine yaptığı araştırmada, okula bağlılık, akademik motivasyon ve okul tükenmişliği arasında anlamlı düzeyde negatif ilişki olduğunu göstermiştir.

Can (2018) tarafından yapılmış, ergenlerin akademik erteleme davranışlarının, internet bağımlılığı ve temel psikolojik ihtiyaçlar açısından nasıl açıklandığını araştırmaya yönelik çalışmada, 914 öğrenciden elde edilen verilere göre, ergenlerin akademik erteleme davranışlarının, internet bağımlılık düzeyleri ile orta düzeyde pozitif yönde ilişkili olduğu bulunmuştur. Öğrenciler, internette daha çok zaman geçirmek için öğrencilik görevlerini ertelemektedir.

Bir diğ er araştırmada (Y uce, 2018)  ğrencilerde dış kontrol odağı arttıkça, problem çözme becerisi ve sosyal destek azaldıkça, probleml  internet kullanımının arttığı bunun da akademik başarıyı etkilediğı görülmüştür. Aynı araştırmada katılımcıların %35,2'si internet kullanımının okul performanslarını olumsuz etkilediğini belirtmiştir Karaer (2018), araştırmasında probleml  internet kullanan % 5 ergenin internet bağımlılığı nedeniyle bir önceki sene okula devam etmemiş ve devamsızlık nedeniyle sınıf tekrarı yapmakta olduğunu tespit etmiştir.

 elik (2016) tarafından yapılan araştırmada, bilinçli internet kullanımı, akademik güdülenme ve zamanı etkili kullanmanın arttırılmasına yönelik bir eğitim programı geliştirilmeye çalışılmış ve bu program gönüllü 30 ortaöğretim  ğrencisi üzerinde test edilmiştir. Araştırma sonucunda bilinçli internet kullanımı, akademik güdülenme ve zamanı etkili kullanmanın arttırılmasına yönelik geliştirilen eğitim programının, ergenlerin internet bağımlılığı eğilimlerinin azaltılmasında etkili olduğu ortaya çıkmıştır.

Esen, Kıran ve Korkmaz (2012) tarafından yapılan interneti güvenli kullanmanın akran eğitimi üzerindeki etkilerinin araştırıldığı araştırmada 825 öğrenciye  n ve son test uygulaması ile eğitimler verilmiş ve elde edilen verilerde güvenli internet kullanan öğrencilerin akademik motivasyon ve başarılarının pozitif yönde etkilendiğı görülmüştür.

Atay (2014), 630  ğrenci ile gerçekleştirdiğı çalışma sonucunda,  ğrenci motivasyon düzeyleri ile  stbilişsel farkındalıklarının; cinsiyet, sınıf düzeyi, ailenin sosyoekonomik düzeyi, anne-baba öğrenim durumu, evinde bilgisayar bulundurma ve evinde internet bulundurma değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık g sterdiğı bulunmuştur.

Ercan ve Eryılmaz (2014) ergenler için ders çalışmaya motive olma  l eği geliştirdiğı araştırmalarında, 294 ergen ile çalışmış ve  l eği içsel motivasyon dışsal motivasyon ve motivasyonsuzluk olarak b l mlendirmişlerdir. Çalışma sonucunda ölçeğin içsel motivasyon bölümünün istatistiki oranı diğ er bölümlerden yüksek çıkmıştır. Motivasyon konusu önemlidir, çünkü bireylerin başarılı olmalarını sağlayan önemli faktörlerdendir. Aynı zamanda motivasyon konusu bir sonuçtur. Bu noktada ele alınması gereken en önemli konu, öğrencilerin öğrenmeye motive olmalarıdır. Ercan ve Eryılmaz (2014)'a göre, öğrencilerin öğrenmeye motive olmalarının önemli göstergelerinden biri de ders çalışmaya motive olmalarıdır.

Bong, Choi ve Joo (2000) tarafından yapılan çalışmada, öğrenci motivasyonu Web tabanlı öğretimde performans üzerindeki etkileri incelenmiştir. Araştırmaya Kore, Seul'de bulunan toplam 152 ortaokul öğrencisi katılmıştır. Araştırmanın analizleri, öğrencilerin akademik öz yeterlikleri, strateji kullanımı ve internet kullanımını düzenleme yetisi ile ilgili olarak kendi kendilerini düzenlemekte başarılı olan öğrencilerin akademik motivasyonlarının yüksek olduğunu ortaya koymuştur.

Shabayeva (2011) tarafından 18 yaş ve üzeri 1000 denekten oluşan araştırma verilerinde, bellek yeteneği ve internet bağımlılığı arasındaki korelasyon incelenmiş ve bağımlılık söz konusu olan bireylerde zayıf ileriye dönük bellek yapısı tespit edilmiştir.

Baiocco vd. (2011) tarafından İtalya'da 11-16 yaş aralığındaki ergenlerle yapılan çalışmada, erkeklerin elektronik iletişim yoluyla ve çevrimiçi olarak interneti daha fazla kullandığı bulunmuştur. Aynı çalışmada, ergenlerin akranlarla olan temaslarının akademik motivasyonu artırdığı tespit edilmiştir.

Duran ve Yalçın (2017) tarafından yapılan çalışmada çocuklar ile ebeveynler birlikte araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırma sonucunda ebeveynler, internet kullanımına ilişkin çocuklarının arkadaş ve sosyal çevrelerinden uzak olduğunu; çocuklarının interneti sık kullandığını; çocuklarının internet kullanımı sürelerinin fazlalığına bağlı okul başarısının düştüğünü; internet kullanımını engellediklerinde çocuklarının verdikleri tepkilerin olumsuz olduğunu belirtmişlerdir aynı araştırma sonuçlarına göre, Çalışma grubundaki çocukların %32,5'inde cep telefonu vardır, %6,8'i hafta içi 1 saatten az televizyon izlediğini, %87,7'si de 1 saatten az bilgisayar kullandığını belirtmektedir.

Austin ve Totaro (2011) yapılan çalışmada, aşırı internet ve beraberindeki hizmetlerin kullanmanın, öğrencilerin skolastik performanslarının düştüğüne neden olduğu ortaya konulmuştur. Araştırmada internet kullanımının öğrencilerin notlarına zarar verip vermediği incelenmiş ve yoğun kullanımının akademik başarı ve motivasyonu olumsuz etkilediği bulunmuştur.

Kandemir (2014) yaptığı çalışmasında 497 öğrenciden elde ettiği veriler doğrultusunda akademik erteleme akademik motivasyondan etkilendiğini tespit etmiştir.

Çoğu araştırma göstermektedir ki; akademik motivasyon veya akademik güdülenme, öğrencinin başarı algısı, psikolojik durumu, sosyo-ekonomik durum, öz yeterlilik, öznel iyi oluş vb. etkilenebilir. Ayrıca akademik motivasyonu günümüzde en çok etkileyen faktör internet kullanımı olmaktadır.

Okul Türlerine Göre Araştırmalar

Literatür taraması yapıldığında internet bağımlılığı ve akademik güdülenme konulu çalışmalarda, araştırmacılar tarafından okul türlerinin alt değişken olarak ele alınmaktadır. Çalışmalarda, verilerin okul türlerinin tamamından ziyade daha çok mesleki ve teknik lise, imam hatip lisesi ve Anadolu lisesi etrafında yoğunlaştığı görülmüştür.

Zeybek (2011) tarafından teknik liselerde okuyan 375 öğrenciden elde edilen verilerde öğrencilerden 241' inin (% 64,3) kendine ait bilgisayarı olduğu, 134' ünün (% 35,7) ise kendine ait bilgisayarı olmadığı, öğrencilerden 233' ünün (% 62,1) kaldığı yerde internet bağlantısı olduğu, 142' sinin (% 37,9) ise kaldığı yerde internet olmadığı bulunmuştur. Yine araştırma sonucunda, öğrencilerden 73' ünün (% 19,5) hiç internete bağlanmadığı, 129' unun (% 34,4) haftada 0 ile 5 saat arası, 78' inin (%20,8) 5 ile 10 saat arası, 38' inin (% 10,1) 10 ile 15 saat arası, 56' sının (% 14,9) ise 15 saatten fazla internete bağlı kaldığı tespit edilmiştir

Ünver (2016), 112'si Anadolu Lisesi, 49'u Anadolu Öğretmen Lisesi, 69'u Genel Lise, 211'i Meslek Lisesi ve 82'si İmam Hatip Lisesi'nde öğrenim gören 523 katılımcı ile yaptığı araştırmasında, cevaplandırıncıların 324'ü (%62) günde 0-2 saat, 199'u (%48) günde 3 saat ve daha fazla internet kullandığını bulmuştur.

Toy (2014) çalışmasında kız meslek lisesi, erkek endüstri meslek lisesi ve karma meslek lisesi okul türlerinde öğrenim gören toplam 278 öğrenciden elde ettiği veriler sonucunda, öğrencilerin ders çalışmaya istekli olduklarını yani içsel olarak akademik motive olduklarını ancak akademik erteleme düzeylerinin fazla olduğunu ortaya koymuştur.

Araştırmaya katılanların %61,6'sı Anadolu lisesinde, %25,6'sı Anadolu Meslek Lisesinde, %10,5'i Güzel Sanatlar ve Spor lisesinde ve %2,3'ü Fen lisesinde okuyanların oluşturduğu 656 lise öğrencisi üzerinde yapılan çalışmada, Yüce (2018), katılımcıların %29,9'unun günde 2-3 saat arasında interneti kullandığını, %23'ünün interneti her gün kullanmadığını ya da 1 saatten az kullandığını, %19,4'ünün günde 5 saat ve üstünde, %15,2'sinin günde 3-4 saat arasında, %12,5'inin günde 4 -5 saat arasında interneti kullandığını bulmuş ve internet kullanımının en yoğun olduğu zaman dilimini %64,9 oranla akşam, kullanma amacının en çok %95,7 oranla film seyretme, müzik dinleme ve video izleme olduğunu tespit etmiştir. Diğer kullanım amaçlarını ise sırasıyla haberleşme, sosyal paylaşım siteleri, bilgi edinme, ödev hazırlama, online haber-gazete-dergi okuma, oyun oynama, e-posta işlemleri, alışveriş, yeni insanlarla tanışma ve diğer işlemler oluşturmuştur.

Ölmez (2008)'in yaptığı araştırmada 444 meslek lisesi öğrencisinden elde edilen veriler doğrultusunda, interneti boş zaman aktivitesi olarak tercih edenlerin oranı % 21,75 olarak bulunmuştur.

Zhu vd. (2011) tarafından yapılan araştırmada, Tayvan'daki 295 meslek lisesi öğrencilerinin internetteki bilgi arama faaliyetleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmaya göre, akademik performansı yüksek olan öğrencilerin internet kullanımını düzenleyebildiği ve akademik motivasyonlarının yüksek olduğu görülmüştür.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın türü ve modeline değinilmiş olup, evren ve örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama araçlarına ve analiz yöntemine dair bilgilere yer verilmiştir.

Araştırma Türü ve Modeli

Bu araştırma, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Antalya merkez ilçelerde bulunan farklı okul türlerinde öğrenim gören öğrencilerde internet bağımlılığı ile akademik güdülenme ilişkisinin incelenmesi amacıyla yapılan nicel bir araştırma olup, betimsel bir nitelik taşımaktadır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2017-2018 eğitim öğretim yılında Antalya merkez ilçelerde bulunan Güzel Sanatlar Lisesi, Spor Lisesi, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Sağlık Lisesi, Fen Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi, Anadolu Lisesi, İmam Hatip Lisesi, Kız İmam Hatip Lisesi 9.,10.,11. ve 12. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Okul türlerinden biri olan Anadolu Öğretmen Lisesi seçeneği, okul türü kapatıldığı için araştırma verilerine dahil edilememiştir. Araştırmaya 360 kişi katılmıştır. Eksik veri bulunmamakta olup; tüm formlar geçerli kabul edilmiştir. Çalışma grubuna dair demografik bilgileri içeren istatistiksel veriler Tablo.1’de detaylı olarak sunulmuştur.

Tablo 1

Öğrencilerin Demografik Değişkenlere Göre Dağılım Tablosu

Değişkenler	n	%
Cinsiyet		
Kız	180	50
Erkek	180	50
Okul Türü		
İmam Hatip Lisesi	40	11
Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi	40	11
Spor Lisesi	40	11
Anadolu Lisesi	40	11
Güzel Sanatlar Lisesi	40	11
Fen Lisesi	40	11
Sosyal Bilimler Lisesi	40	11
Kız İmam Hatip Lisesi	40	11
Sağlık Lisesi	40	11
Sınıf		
9. Sınıf	90	25
10. Sınıf	90	25
11. Sınıf	90	25
12. Sınıf	90	25
Anne Eğitim Durumu		
Okur-Yazar Değil	14	3,9
Okur-Yazar, İlkokul Mezunu Değil	6	1,7
İlkokul Mezunu	124	34,4
Ortaokul Mezunu	77	21,4
Lise Mezunu	77	21,4
Üniversite Ve Üstü Mezunu	62	17,2
Baba Eğitim Durumu		
Okur-Yazar Değil	0	0
Okur-Yazar, İlkokul Mezunu Değil	5	1,4
İlkokul Mezunu	90	25
Ortaokul Mezunu	75	20,8
Lise Mezunu	117	32,5
Üniversite Ve Üstü Mezunu	73	20,3
Gelir Düzeyi		
0-1500 TL Arası	31	8,6
1500-2000 TL Arası	107	29,7
2500-3000 TL Arası	105	29,2
3500-4000 TL Arası	53	14,7
4500 TL ve üstü	64	17,8
Toplam	360	%100

Tablo.1’de görüldüğü üzere, araştırmaya eşit sayıda erkek (n=180) ve kız (n=180) öğrenci katılmıştır. Yine okul ve sınıf düzeyinde katılım eşit orandadır. Öğrenciler anne ve babalarının eğitim durumuna göre değerlendirildiğinde, öğrencilerin %3,9’unun (n=14) annesi okuryazar değil, %1,7’sinin (n=6) annesi okuryazar (ilkokul mezunu değil),

%34,4'ünün (n=124) ilkokul mezunu, %21,4'ünün (n=77) ortaokul mezunu, 21,4'ünün (n=77) lise mezunu ve %17,2'sinin (n=62) annesi üniversite ve üstü mezunudur. Öğrencilerin babalarının %1,4'ü (n= 5) okuryazar (ilkokul mezunu değil), %25'i (n=90) ilkokul mezunu, %20,8'i (n=75) ortaokul mezunu, %32,5'i (n=117) lise mezunu ve %20,3'ü (n=73) üniversite ve üstü mezunudur. Araştırmaya katılanların gelir durumu en düşük oranla %8,6 (n=31) ile 0-1500 TL arasındadır ve katılımcıların %29,7'sinin (n=107) gelir durumu 1500-2000 TL arası , %29,2'sinin (n=105) gelir durumu 2500-3000 TL arasındadır. Gelir düzeyi 3500-4000 TL arası olan %14,7 (n=53) öğrenci bulunurken, gelir düzeyi 4500 TL ve üzeri olan öğrenci oranı %17,8 (n=64)'dir.

Veri Toplama Araçları

Veriler, Bağımlılık Profil İndeksi-İnternet Formu, Akademik Güdülenme Ölçeği ile Öz Bildirim Formu kullanılarak elde edilmiştir. Öz Bildirim Formu, araştırmacı tarafından geliştirilmiş olup; cinsiyet, sınıf düzeyi, okul türü, gelir durumu, anne-baba eğitim düzeyi, internet kullanım amaçları, başarı algısı, karne notu, internete erişim kanalları vd. belirlemeye yönelik sorulardan oluşmaktadır. Bağımlılık Profil İndeksi İnternet Formu, internet kullanımının psikolojik boyutunu ölçmeyi amaçlayan formdur. Akademik Güdülenme Ölçeği, öğrencilerin sınav, öğrendiklerini kullanma isteği, derse odaklanma vb boyutlarını ölçen Bozanoğlu tarafından geliştirilmiş 20 soruluk bir ölçektir. Her iki ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışması Türkiye'de gerçekleştirilmiştir.

Çalışma için, Milli Eğitim Bakanlığı'ndan yasal izin alınmış ve resmi okulların ders saati içinde uygulama sırasında gerekli bilgilendirme ve yönlendirmeler yapılarak ölçekler uygulanmıştır.

Bağımlılık Profil İndeksi-İnternet Formu (BAPİNT)

Bağımlılık Profil İndeksi-İnternet Formu, bağımlılığın farklı boyutlarını değerlendirmek ve bağımlılık şiddetini ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir ölçektir. Ölçek Evren, Gürol, Karadağ ve Ögel tarafından 2012'de geliştirilmiştir.

Ölçek, 5'li Likert tipinde 18 sorudan oluşmaktadır. Tüm ölçeğin Cronbach alfa katsayısı ,88 ve alt boyutların Cronbach alfa katsayıları ,64- ,77 arasında bulunmuştur. Madde-toplam puan korelasyon katsayıları ,44- ,68 arasında saptanmıştır. Ölçeğin güvenilirliği

tekrar test korelasyonu ile ölçülmüş ve tüm ölçek için ,85 ($p < ,01$) bulunmuştur. Alt boyutların tekrar test korelasyonlarının hepsi ,64 ile ,82 arasında saptanmıştır. Tüm ölçeğin Cronbach alfa katsayısı ,88 ve alt boyutların Cronbach alfa katsayıları ,64- ,77 arasında bulunmuştur. Madde-toplam puan korelasyon katsayıları ,44-,68 arasında saptanmıştır (Ögel vd., 2012, s.25).

Tekrar test korelasyonu tüm ölçek için ,85 ($p < ,01$) bulunmuştur. Alt boyutların tekrar test korelasyonlarının hepsi istatistiksel olarak anlamlı olup ($p < ,01$) ,64 ile ,82 arasında saptanmıştır (Ögel vd., 2012, s.25). Açıklayıcı faktör analizinde özdeğeri 1'den büyük 4 faktör elde edilmiştir ve toplam varyansın %57.4'ünü açıklamaktadır (Ögel vd., 2012, s.25).

BAPİ, madde kullanım özellikleri, bağımlılık tanı ölçütleri, madde kullanımının kişinin yaşamına etkisi, şiddetli madde kullanma isteği, maddeyi kullanımını bırakma motivasyonu olmak üzere beş alt ölçekten oluşmaktadır.

Ölçekte motivasyon bölümü, kişinin bağımlılık sorunlarını fazla yaşaması ve bu nedenle tedavi için istek duyması ile bağımlılık şiddetinin yükseldiğini gösteren bir faktör olarak ele alınmıştır.

Bu araştırmada internet bağımlılığını ölçen diğer testlerden ziyade BAPİ İnternet formunun seçilmesinin en önemli nedeni madde kullanımının kişinin yaşamına etkisini ölçen alt boyutunun olmasıdır.

Alt boyutların toplam puanları ile yapılan açıklayıcı faktör analizinde özdeğeri 1'den büyük tek faktör elde edilmiştir ve toplam varyansın %57.3'ünü açıklamaktadır. Faktör yükleri tanı ölçütleri için ,88, yaşama etki için ,84, şiddetli istek için ,8, internet kullanım özellikleri içi ,62 ve motivasyon için ,61 olarak saptanmıştır. BAPİNT ile internet bağımlılık ölçeği arasında korelasyon katsayısı ,81 ($p < ,01$) bulunmuştur (Ögel vd., 2012, s.25).

BAPİNT, 2 puan için kesme noktasında duyarlılık ,90, özgüllük ise ,90 (pozitif tahmini değer: 99,1 negatif tahmini değer:61,5) olmaktadır. Araştırmada 2 puan altı alan alanların oranı %83'tir (Ögel vd., 2012, s.26).

Akademik Güdülenme leği (AG)

Akademik Güdülenme leği, Bozanoğlu (2004) tarafından geliştirilmiş 20 maddelik bir ölçektir. Ölçeğin maddeleri 5’li Likert tipi olup “1 = kesinlikle uygun değil, 5 = kesinlikle uygun” şeklinde dir. En düşük puan 20 ve en yüksek puan 100 olup; puanın yüksekliği, akademik güdülenmenin yüksekliğine işaret etmektedir. Ölçeğin yapı geçerliği faktör analizi ile belirlenmiştir. Ölçek kendini aşma, bilgiyi kullanma ve keşif olmak üzere 3 alt oluşmaktadır. Güvenirlik için, 101 öğrenciye uygulanmış test-tekrar test yöntemi sonucu korelasyon ,87 olarak bulunmuştur. Bozanoğlu (2004) tarafından ölçeğin iç tutarlılık katsayılarının test-tekrar test yönteminin uygulandığı 101 öğrencide farklı zamanlarda ,77 ile ,85, farklı gruplarda ise ,77 ile 0,86 arasında değiştiği belirtilmektedir.

z Bildirim Formu

Araştırma için geliştirilen “z Bildirim Formu”, araştırmanın alt problemlerine göre hazırlanmıştır. Form, kategorik sorulardan oluşup cinsiyet, anne-baba eğitim durumu, ailenin ekonomik geliri, akademik başarı algısı, internet sahipliği, internete erişim kanalı, internet kullanım amacı gibi sorulardan oluşmaktadır.

Verilerin Analizi

Araştırmada kullanılan ölçeklerden elde edilen verilerin istatistiksel analizi, SPSS 22.0 (Statistical Programme Social Sciences) paket programı ile yapılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde kalitatif (nitel) veriler için frekansları, yüzdeleri, geçerli yüzdeleri ve birikimli yüzdeleri verilmiştir. Kantitatif (nicel) veriler için tanımlayıcı istatistiksel methodlardan ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir. Normal dağılan verilerin tespitinde Kolmogrow Smirnov testi uygulanmıştır. Nicel verilerin karşılaştırılmasında iki grup olanlarda Student t Testi, üç ve üzeri grup olanlarda normal dağılım gösterenlerde tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılan verilerde çoklu karşılaştırma olarak Tukey testi yöntemi kullanılmıştır. Ayrıca regresyon analizi ile veriler değerlendirilmiştir. Tüm istatistiksel hesaplamalar, %95 güven aralığında, $p < ,05$ anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırma verilerinin çözümlenmesi sonucunda elde edilen bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir. Analizler, farklı okullarda okuyan lise öğrencilerinin internet bağımlılığı ile akademik güdülenme düzeyleri arasındaki ilişkiyi tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla öğrencilerin internet bağımlılığına sahip olup olmadıkları, akademik güdülenme düzeyleri, internet bağımlılığı düzeyleri farklı okul türlerine ve diğer değişkenlere göre incelenmiştir. Ayrıca öğrencilerin internet bağımlılık düzeyleri ile akademik güdülenme düzeylerinde cinsiyet, yaş, sınıf, internette geçirdikleri zaman, motivasyon, yaşam üstüne etkiler gibi değişkenlerle ilişkinin olup olmadığı incelenmiştir. Veriler dağılım, tek yönlü varyans ile analiz edilmiştir.

Lise Öğrencilerinde Farklı Okul Türlerine Göre İnternet Bağımlılığı ile Akademik Güdülenme Farkı

Araştırmada, okul türlerine göre internet bağımlılığında ve yine okul türlerine göre akademik güdülenme düzeylerinde fark olup olmadığı incelenmiştir. Araştırmanın ilk üç sorusuna dair yapılan istatistiki analize dair veriler Tablo 2’de sunulmuştur. Veriler değerlendirilirken $\bar{X}$ (Ortalama) $\pm$ SS (Standart Sapma) değerleri verilmiştir. Gruplar arası karşılaştırmalarda 3 ve üzeri gruptan oluşan verilerde kullanılan parametrik test olan otek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Çoklu karşılatırmada Tukey yöntemi kullanılmıştır.

Tablo 2

Öğrencilerin Okul Türüne Göre Akademik Güdüleme ve BAPİNT Toplam Puanı Ve Alt Puanlarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Akademik Güdüleme		BAPİNT Toplam Puanı		İnternet Kullanım Sıklığı		Tanı		Yaşam Üstüne Etkiler		Şiddetli İstek		Motivasyon		
	$\bar{X}$	±SS	$\bar{X}$	±SS	$\bar{X}$	±SS	$\bar{X}$	±SS	$\bar{X}$	±SS	$\bar{X}$	±SS	$\bar{X}$	±SS	
İmam Hatip Lisesi	71,15	±11,30	8,77	±4,12	3,43	±1,34	9,17	±5,12	8,43	±8,78	2,82	±2,22	2,40	±2,30	
Mesleki Ve Teknik A.L	65,00	±17,87	9,21	±4,46	3,20	±1,59	10,15	±6,04	9,92	±6,79	3,23	±2,31	2,58	±2,57	
Spor Lisesi	70,75	±12,96	8,97	±3,52	3,30	±1,07	10,25	±4,33	8,98	±5,65	2,80	±2,09	2,55	±2,17	
Anadolu Lisesi	61,73	±17,11	7,89	±3,75	3,35	±1,10	7,98	±5,56	5,70	±5,49	2,68	±2,22	2,13	±2,63	
Güzel Sanatlar Lisesi	66,48	±21,07	8,02	±4,20	2,97	±1,25	9,58	±5,59	7,80	±5,31	2,60	±2,20	2,07	±2,21	
Fen Lisesi	70,13	±13,25	8,11	±3,51	2,95	±1,24	8,63	±4,08	7,05	±4,42	2,63	±1,86	2,80	±2,51	
Sosyal Bilimler Lisesi	67,15	±12,73	8,92	±3,44	3,45	±1,01	9,33	±4,82	7,55	±4,63	3,08	±2,28	2,60	±2,13	
Kız İmam Hatip Lisesi	72,03	±14,17	8,44	±3,82	2,82	±1,41	9,58	±5,33	7,80	±5,76	3,15	±2,19	2,65	±2,21	
Sağlık Lisesi	66,48	±15,12	10,30	±3,45	3,57	±1,34	11,65	±4,66	9,75	±5,99	3,65	±1,97	3,13	±2,16	
F değeri	1,950		1,523		1,647		1,689		1,985		1,036		,769		
p*	,052		,148		,110		,100		,047		,408		,631		
Çoklu Karşılaştırmalar									Anadolu L.- Meslek ve Teknik. Anadolu L.-Sağlık Lisesi						

*p< ,05

Tablo 2’de öğrenciler okul türüne göre akademik güdülenme ve BAPİNT toplam puanı ve alt puanları açısından karşılaştırılmıştır. Gruplar arasında akademik güdülenme puanı en düşük ortalama, $\bar{X}=61,73$ ile Anadolu lisesinde olup; gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur ($p> ,05$). Akademik güdülenme puanı en yüksek okul türü, $\bar{X}=72,035$ ile Kız İmam Hatip lisesi olup; gruplar arasında anlamlı fark bulunmamaktadır. Gruplar arasında BAPİNT puanı en yüksek ortalama sağlık lisesi ($\bar{X}=10,30$), en düşük ortalama Anadolu lisesi ($\bar{X}=7,89$) grubunun olup; gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur ($p> ,05$). Gruplar BAPİNT alt ölçekleri açısından incelendiğinde, yaşam üstüne etkiler alt ölçeği açısından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır ($F=1,985$, $p= ,047$). Bu farklılık Anadolu lisesi ($\bar{X}=5,70$) ile mesleki ve teknik Anadolu lisesi ($\bar{X}=9,92$) ve sağlık lisesi ($\bar{X}=9,75$) arasındaki farktan kaynaklanmaktadır.

Tablo 3’te akademik güdülenme bağımlı değişkeni üzerinde bağımsız değişken internet bağımlılığının etkisi için analizlerde geriye doğru değişken eleme (Backward) yöntemi kullanılmış ve veriler çoklu regresyon analizi ile yordanmıştır. 1.adımda okul türü değişkenlerinden Anadolu lisesi ve Fen lisesi bir grup diğer okul türleri bir grup olarak gruplanmıştır ($F:4,581$, $p< ,05$; 7. Adım $F:9,429$, $p< ,05$). Sonuçlara göre BAPİNT puanı arttıkça akademik güdülenme puanı azalmaktadır. Okul türüne göre Anadolu lisesi ve Fen lisesi öğrencilerinin diğer lise türlerinde okuyan öğrencilere göre akademik güdülenme puanı daha yüksek bulunmuştur. Sınıf düzeyi arttıkça akademik güdülenme puanı azalırken derslerdeki başarı ve en son karne puanı arttıkça da akademik güdülenme puanı artmaktadır. Akademik güdülenme puanına etki eden parametreleri incelemek amacıyla doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Analizde geriye doğru elemeli yöntem kullanılmıştır. Eleme yönteminin ilk adımı ve son adımı olan 7. adımı tabloda verilmiştir. Yedinci adım sonuçlarına baktığımızda internet BAPİNT puanı arttıkça akademik güdülenme puanı azalmaktadır. Okul türüne göre Anadolu lisesi ve fen lisesi öğrencilerinin diğer lise türlerinde okuyan öğrencilere göre akademik güdülenme puanı daha yüksek bulunmuştur. Sınıf düzeyi arttıkça akademik güdülenme puanı azalırken derslerdeki başarı ve en son karne puanı arttıkça da akademik güdülenme puanı artmaktadır.

Tablo 3

Akademik Güdülenme İçin Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Çok Değişkenli Regresyon Analizi Bağımlı değişken: akademik güdüleme Backward yöntemi kullanılmıştır.		Standartlaştırılmamış Katsayı		Standartlaştırıl mış Katsayı	t	p*	95,0% güven aralığı B	
		B	Std. Error	Beta			Alt Sınır	Üst Sınır
1. adım**	Sabit	84,599	5,915		14,302	<,001	72,965	96,234
	İnternet Bapint Puanı	-,342	,210	-,085	-1,625	,105	-,756	,072
	Cinsiyet	1,404	1,684	,045	,834	,405	-1,908	4,716
	Okul Türü	5,276	1,998	,142	-2,640	,009	9,206	1,346
	Sınıf düzeyi	-1,471	,698	-,106	-2,107	,036	-2,844	-,098
	Derslerdeki başarı	4,818	1,255	-,219	3,839	<,001	7,287	2,350
	En son karne puanı	2,860	1,146	,154	2,496	,013	,606	5,113
	Anne eğitim düzeyi	,473	,918	,035	,515	,607	-1,333	2,279
	Baba eğitim düzeyi	-1,014	,934	-,071	-1,086	,278	-2,850	,823
	Aile aylık geliri	-,079	,766	-,006	-,104	,918	-1,585	1,427
	İnternet bağlantısı varlığı	-1,335	2,019	-,039	-,661	,509	-5,306	2,636
7. adım***	İnternet Bağlantısı kanalları	-,790	2,211	-,019	-,357	,721	-5,139	3,559
	Sabit	82,016	4,963		16,526	<,001	72,256	91,776
	İnternet Bapint Puanı	-,409	,203	-,102	-2,014	,045	-,809	-,010
	Okul Türü	5,907	1,954	,159	-3,024	,003	9,750	2,065
	Sınıf düzeyi	-1,537	,693	-,111	-2,218	,027	-2,899	-,174
	Derslerdeki başarı	4,626	1,220	-,210	3,791	<,001	7,027	2,226
	En son karne puanı	2,911	1,056	,157	2,755	,006	,833	4,989

* p<,05

1.Adım F:4,581 R²:0,126*7.Adım F:9,429 R²:0,118

Farklı Okullarda Öğrenim Gören Lise Öğrencilerinin İnternet Kullanımı ile Akademik Güdülenme İlişkisinde Bağımsız Değişkenler Arasındaki Farka Yönelik Bulgular ve Yorumları

Cinsiyete Göre Bulgular

Araştırmaya n=180 kız ve n=180 erkek olmak üzere eşit sayıda öğrenci katılmıştır. Araştırmada, farklı okul türlerinde öğrenim gören öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre akademik güdülenme ile internet bağımlılık analizlerinin dağılımına dair istatistiksel veriler Tablo 4’te detaylı olarak sunulmuştur. Veriler değerlendirilirken aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir. Gruplar arası karşılaştırmalarda iki gruptan oluşan verilerde Student t Testi kullanılmıştır.

Tablo 4

Öğrencilerin Cinsiyete Göre Akademik Güdülenme ve BAPİNT Toplam Puanı ve Alt Puanlarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kadın(n:180)		Erkek(n:180)		t	p*
	$\bar{X}$	$\pm SS$	$\bar{X}$	$\pm SS$		
Akademik Güdülenme	69,21	$\pm 14,23$	66,54	$\pm 16,62$	-1,632	,104
BAPİNT Toplam Puanı	8,67	$\pm 3,60$	8,80	$\pm 4,09$	,305	,760
İnternet Kullanım Sıklığı	3,21	$\pm 1,18$	3,24	$\pm 1,38$	,246	,805
Tanı	9,59	$\pm 5,01$	9,58	$\pm 5,27$	-,200	,984
Yaşam Üstüne Etkiler	7,60	$\pm 5,38$	8,62	$\pm 6,65$	1,595	,112
Şiddetli İstek	2,92	$\pm 2,13$	2,99	$\pm 2,19$	,317	,751
Motivasyon	2,63	$\pm 2,27$	2,46	$\pm 2,38$	-,725	,469

* p> ,05

Tablo 4’te, öğrenciler, cinsiyete göre akademik güdülenme ve BAPİNT toplam puanı ve alt puanları açısından karşılaştırılmıştır. Kız öğrencilerde ($\bar{X}$ =69,21), erkek öğrencilere ($\bar{X}$ =66,54) oranla akademik güdülenme puanı yüksek bulunmuştur. Ancak bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı değildir (p> ,05). Kız öğrencilerde ($\bar{X}$ =8,67), erkek öğrencilere ($\bar{X}$ =8,80) oranla BAPİNT toplam puanı düşük bulunmuş olup; bu farklılık yine istatistiksel olarak anlamlı değildir (p> ,05). Ayrıca BAPİNT alt ölçekleri açısından da gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır (p> ,05).

Başarı Algısı ve En Son Karne Dönem Notuna Göre Bulgular

Araştırmada, farklı okul türlerinde öğrenim gören öğrencilerin internet kullanımı ile akademik güdülenme ilişkisini ortaya koyabilmek için algıladıkları başarı düzeyleri ile bu algıları somutlaştırmak için en son aldıkları karnelerinin dönem notu sorulmuştur. Verilere dair istatistiki bilgiler Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5

Öğrencilerin Başarı Durumuna Göre Yüzdelik Değerleri

		n	%
Derslerinizde başarılı bir öğrenci olduğunuzu düşünüyor musunuz?	Çok başarılıyım	45	12,5
	Başarılıyım	114	31,7
	Ortalama başarıya sahibim	178	49,4
	Başarısızım	16	4,4
	Çok başarısızım	7	1,9
En son aldığınız karnenizde dönem sonu puanınız kaçtır?	0-49,99	3	,8
	50-59,99	41	11,4
	60-60,99	80	22,2
	70-84,99	109	30,3
	85-100	127	35,3

Tablo 5’te araştırmaya katılan öğrencilerin başarı algıları ile en son aldıkları karne notuna dair değerlerin dağılımı yüzdelik olarak gösterilmiştir. Tablo 5 incelendiğinde, öğrenciler, derslerinde başarılı bir öğrenci olduğunu düşünme durumuna göre değerlendirildiğinde en çok %49,4 (n=178) kişinin ortalama başarıya sahip olduğu görülmektedir. Kendini “Çok başarısızım.” şeklinde algılayanların oranı %1,9 (n=7) olup; kendini “Çok başarılıyım.” şeklinde algılayanların oranı %12,5’tir (n=45). Öğrencilerden kendisini “Başarılıyım.” şeklinde algılayanların oranı %31,7 (n=114) olurken ve “Başarısızım.” şeklinde algılayanların oranı ise %4,4 (n=16) olduğu görülmektedir.

Alınan en son karnenin dönem sonu puanına göre veriler incelendiğinde, %35,5 (n=127) öğrenci 85-100 puan aralığında puan aldığını, % ,8 (n=3) öğrenci 0-49,99 puan aldığını belirtmiştir. Ayrıca Tablo 5 incelendiğinde, %11,4 (n=41) oranında öğrencinin 50-59,99 arası karne puanına, %22,2 (n=80) oranında öğrencinin 60-60,99 arası puana, %30,3 (n=109) oranındaki öğrencinin ise 70-84,99 arası karne puanına sahip olduğu görülmektedir.

Araştırmada akademik güdülenme ile internet bağımlılığı ilişkisinin başarı algısı ve not durumuna göre karşılaştırılması yapılmış; veriler değerlendirilirken ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir. Veriler Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6

Öğrencilerin Başarı Algılarına Göre Akademik Güdüleme ve BAPİNT Toplam Puanı Ve Alt Puanlarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Çok (n:45)	başarılıyım	Başarılıyım (n:114)		Ortalama başarıya sah. ve altı(n:201)		F Değeri	p*	Çoklu Karşılaştırmalar
	$\bar{X}$	$\pm SS$	$\bar{X}$	$\pm SS$	$\bar{X}$	$\pm SS$			
Akademik Güdüleme	72,02	$\pm 17,58$	73,40	$\pm 12,11$	63,81	$\pm 15,58$	17,181	< ,001	Başarılıyım – Ort baş. Sah. ve altı. Çok Başarılıyım – Ort baş. Sah. ve altı
BAPİNT Toplam Puanı	3,38	$\pm 1,34$	3,00	$\pm 1,17$	3,32	$\pm 1,32$	3,235	,040	Başarılıyım – Ort baş. Sah. ve altı
İnternet Kullanım Sıklığı	8,69	$\pm 5,35$	8,68	$\pm 4,84$	10,30	$\pm 5,16$	2,695	,069	
Tanı	7,60	$\pm 6,46$	7,19	$\pm 6,35$	8,74	$\pm 5,75$	4,491	,012	Başarılıyım – Ort baş. Sah. ve altı
Yaşam Üstüne Etkiler	2,93	$\pm 2,43$	2,54	$\pm 1,95$	3,20	$\pm 2,18$	2,577	,077	
Şiddetli İstek	2,31	$\pm 2,29$	2,60	$\pm 2,32$	2,57	$\pm 2,34$	3,408	,034	Çok başarılıyım- Başarılıyım
Motivasyon	8,53	$\pm 4,24$	8,05	$\pm 3,69$	9,17	$\pm 3,80$	,264	,768	

*p< ,05

Tablo 6’da gruplar arası karşılaştırmalarda üç ve üzeri gruptan oluşan verilerde kullanılan parametrik test olan tek yönlü varyans analizi ve Tukey yöntemi kullanılmıştır. Bazı gruplardaki veri sayısı azlığından dolayı ortalama başarıya sahip olma ve altı gruplar birleştirilerek çoklu karşılaştırma yapılmıştır.

Tablo 6’da görüldüğü üzere, gruplar arasında akademik güdülenme puanı en düşük değer ortalama başarıya sahip olanlar ve altı grup ($\bar{X}$ =63,81), olup; yapılan çoklu karşılaştırma testine göre ortalama başarıya sahip olanlar ve altı grup ile başarı algısı “Çok başarılıyım.” ($\bar{X}$ =72,02) ve “Başarılıyım.” ($\bar{X}$ =73,40) olan grup arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır (F=17,181, p< ,001). Gruplar arasında BAPİNT puanı en yüksek ortalama başarı algısı “Çok başarılıyım.” ($\bar{X}$ =3,38) grubunun olup; gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur (p> ,05). Gruplar BAPİNT alt ölçekleri açısından incelendiğinde, tanı ve şiddetli istek alt ölçeklerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır (p< ,05). Tanı alt ölçeği açısından en yüksek ortalama puan, ortalama başarıya sahip ve altı grubun olup ($\bar{X}$ =8,74), yapılan çoklu karşılaştırma testine göre ortalama başarıya sahip ve altı grup ile başarılıyım olan grup arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır (F=4,491, p= ,012). Şiddetli istek alt ölçeği açısından en yüksek ortalama puan “Başarılıyım.” grubunun olup ($\bar{X}$ =2,60), yapılan çoklu karşılaştırma testine göre “Çok başarılıyım.” ve “Başarılıyım.” olan grup arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır (F=3,408, p= ,034).

Öğrenciler derslerdeki başarılarına göre akademik güdülenme ve BAPİNT toplam puanı ve alt puanları açısından karşılaştırılmıştır. Elde edilen veriler Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7

Öğrencilerin En Son Karne Puanlarına Göre Akademik Güdülenme ve BAPİNT Toplam Puanı ve Alt Puanları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	< 70 (n:124)		70-84,99 (n:109)		≥ 85 (n:127)		F Değeri	p*
	$\bar{X}$	±SS	$\bar{X}$	±SS	$\bar{X}$	±SS		
Akademik Güdülenme	63,70	±15,94	68,73	±14,52	71,21	±15,07	7,893	< ,001
BAPİNT Toplam Puanı	9,07	±3,92	8,55	±3,58	8,57	±4,00	,695	,500
İnternet Kullanım Sıklığı	3,41	±1,40	3,17	±1,29	3,09	±1,14	2,066	,128
Tanı	10,18	±5,22	9,27	±5,04	9,29	±5,13	1,244	,289
Yaşam Üstüne Etkiler	8,82	±6,95	8,09	±5,70	7,43	±5,35	1,675	,189
Şiddetli İstek	3,02	±2,09	3,04	±2,08	2,83	±2,29	,324	,723
Motivasyon	2,38	±2,35	2,32	±2,09	2,90	±2,46	2,300	,102

* p< ,05

Gruplar arasında akademik güdüleme puanı en düşük ortalama, <70 grubunda ($\bar{X}$ =63,70) olup; yapılan çoklu karşılaştırma testine göre <70 grup ile 70-84,99 ($\bar{X}$ =68,73) ve ≥ 85 ($\bar{X}$ =71,21) olan grup arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır ($F=7,893$, $p< ,05$). Gruplar arasında BAPİNT puanı en yüksek ortalama <70 grubunun ($\bar{X}$ =9,07) olup gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur ($p> ,05$). Gruplar BAPİNT alt ölçekleri açısından incelendiğinde, alt ölçekler açısından da gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p> ,05$).

Sınıf Düzeyine Göre Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin sınıf düzeyine göre akademik güdüleme ve BAPİNT toplam puanı ve alt puanları açısından karşılaştırılması yapılmıştır. Veriler değerlendirilirken ortalama ve standart Sapma değerleri verilmiştir. Gruplar arası karşılaştırmalarda üç ve üzeri gruptan oluşan verilerde kullanılan parametrik test olan tek yönlü varsyans analizi kullanılmıştır. Çoklu karşılatırmada Tukey yöntemi kullanılmıştır. Veriler Tablo 8’de sunulmuştur. Öğrenciler, sınıf düzeyine göre akademik güdülenme ve BAPİNT toplam puanı ve alt puanları açısından karşılaştırılmıştır.

Tablo 8’de görüldüğü üzere, gruplar arasında akademik güdülenme puanı en yüksek ortalama 9. sınıflarda ($\bar{X}$ =70,31) olup; gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur ($p> ,05$). Gruplar arasında BAPİNT puanı en yüksek ortalama 10. sınıflarda ($\bar{X}$ =9,32) olup gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur ($p> ,05$). Gruplar BAPİNT alt ölçekleri açısından incelendiğinde, yaşam üstüne etkiler ve şiddetli istek alt ölçeklerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır ($p< ,05$). Yaşam üstüne etkiler alt ölçeği açısından en düşük ortalama puan 12. sınıflarda ($\bar{X}$ =66,43) olup; yapılan çoklu karşılaştırma testine göre 12. sınıflarla 9. sınıf ($\bar{X}$ =70,31), 10. sınıf ($\bar{X}$ =67,90) ve 11. sınıf ($\bar{X}$ =66,86) arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır ($F=2,970$, $p= ,032$). Şiddetli istek alt ölçeği açısından en düşük ortalama puan 12. sınıflarda ($\bar{X}$ =2,49) olup; yapılan çoklu karşılaştırma testine göre 12. sınıflarla 10. sınıf ($\bar{X}$ =3,42) arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır ($F=2,866$, $p= ,037$).

Tablo 8

Öğrencilerin Sınıf Düzeyine Göre Akademik Güdüleme ve BAPİNT Toplam Puanı Ve Alt Puanlarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	9.sınıf (n:90)		10.sınıf (n:90)		11.sınıf (n:90)		12.sınıf (n:90)		F değeri	p*	Çoklu Karşılaştırmalar
	$\bar{X}$	$\pm SS$	$\bar{X}$	$\pm SS$	$\bar{X}$	$\pm SS$	$\bar{X}$	$\pm SS$			
Akademik Güdüleme	70,31	$\pm 15,71$	67,9	$\pm 15,18$	66,86	$\pm 14,63$	66,43	$\pm 16,41$	1,131	,336	
BAPİNT Toplam Puanı	8,56	$\pm 3,65$	9,32	$\pm 4,41$	8,84	$\pm 3,41$	8,22	$\pm 3,83$	1,314	,270	
İnternet Kullanım Sıklığı	2,99	$\pm 1,39$	3,23	$\pm 1,27$	3,29	$\pm 1,26$	3,40	$\pm 1,19$	1,663	,175	
Tanı	9,34	$\pm 4,83$	10,17	$\pm 5,67$	10,11	$\pm 4,74$	8,73	$\pm 5,20$	1,598	,189	
Yaşam Üstüne Etkiler	8,41	$\pm 5,04$	9,09	$\pm 7,57$	8,39	$\pm 5,60$	6,54	$\pm 5,52$	2,970	,032	10.sınıf-12.sınıf
Şiddetli İstek	2,93	$\pm 2,07$	3,42	$\pm 2,30$	2,99	$\pm 2,00$	2,49	$\pm 2,17$	2,866	,037	10.sınıf-12.sınıf
Motivasyon	2,69	$\pm 2,25$	2,77	$\pm 2,45$	2,34	$\pm 2,29$	2,38	$\pm 2,31$	,765	,514	

*p< ,05

İnternet Kullanımına Göre Bulgular

Araştırmada katılımcıların internet erişimine sahip olup olmadıkları, internet kullanım amaçları, internete erişim kanalları araştırılmıştır. Veriler tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 9

Öğrencilerin İnternet Bağlantısı ve Erişim Kanallarına Göre Yüzdelik Değerleri

Evde internet bağlantınız var mı?	n	%
Evet	260	72,2
Hayır	100	27,8
İnternete en çok hangi kanal yolu ile ulaşmaktasınız?		
Masaüstü bilgisayar	21	5,8
Dizüstü bilgisayar	34	9,4
Cep telefonu	299	83,1
Tablet	5	1,4
Diğer	1	,3

Tablo 9’da görüldüğü üzere, öğrencilerin %72,2’sinin (n=260) evinde internet bağlantısı varken %27,8’inin (n=100) evinde internet bağlantısı yoktur. Öğrencilerin internete erişmek için %83,1 (n=299) oranla en çok cep telefonunu kullandığı görülmektedir. İnternet kullanıcıları, cep telefonlarının internete erişiminin sağlanmasından sonra, boyut olarak büyük bilgisayar veya laptopları akıllı telefona kıyasla daha az tercih etmektedirler.

İnternet bağlantısına sahip olma ile internete erişim kanallarının karşılaştırılmasından elde edilen verilerin anlamlı olup olmadığı tek yönlü varyans analizi ile kontrol edilmiştir. Yapılan analizde öğrenciler, internet bağlantısı varlığına göre akademik güdülenme ve BAPİNT toplam puanı ve alt puanları açısından karşılaştırılmıştır. Veriler değerlendirilirken ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir. Gruplar arası karşılaştırmalarda iki gruptan oluşan verilerde Student t Testi kullanılmıştır. Elde edilen istatistiki veriler, Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10

Öğrencilerin İnternet Bağlantısı Varlığına Göre Akademik Güdüleme ve BAPİNT Toplam Puanı ve Alt Puanları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Evet (n:260)		Hayır (n:100)		t	p*
	$\bar{X}$	$\pm SS$	$\bar{X}$	$\pm SS$		
Akademik Güdüleme	67,20	$\pm 15,66$	69,64	$\pm 15,02$	1,341	,181
BAPİNT Toplam Puanı*	9,22	$\pm 3,80$	7,48	$\pm 3,70$	-2,531	<,001
İnternet Kullanım Sıklığı	3,34	$\pm 1,19$	2,93	$\pm 1,45$	-,924	,012
Tanı	10,22	$\pm 5,00$	7,96	$\pm 5,15$	-3,801	<,001
Yaşam Üstüne Etkiler	8,88	$\pm 6,15$	6,10	$\pm 5,35$	-3,979	<,001
Şiddetli İstek	3,17	$\pm 2,17$	2,41	$\pm 2,04$	-3,027	<,001
Motivasyon	2,64	$\pm 2,35$	2,29	$\pm 2,24$	-1,289	,198

*p< ,05

Tablo 10 incelendiğinde, evinde internet bağlantısı olanların ($\bar{X}=67,20$) olmayanlara oranla akademik güdülenme puanları düşük bulunmuş olup; bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p> ,05$). Evinde internet olanlarda ($\bar{X}=9,22$), olmayanlara ($\bar{X}=7,48$) oranla BAPİNT toplam puanı daha yüksek bulunmuş olup; bu farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır ($p< ,05$). Ayrıca BAPİNT internet kullanım sıklığı ($t=-,924$, $p= ,012$), tanı ($t=-3,801$, $p= ,012$), yaşam üstüne etkiler ($t=-3,979$, $p< ,001$) ve şiddetli istek ($t=-3,027$, $p< ,001$) alt ölçekleri açısından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır ($p< ,05$).

Öğrenciler internet kullanım kanalına göre akademik güdülenme ve BAPİNT toplam puanı ve alt puanları açısından karşılaştırılmıştır. Veriler değerlendirilirken ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir. Gruplar arası karşılaştırmalarda iki gruptan oluşan verilerde Student t Testi kullanılmıştır. Veriler Tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 11

Öğrencilerin İnternete Erişim Kanalına Göre Akademik Güdüleme ve BAPİNT Toplam Puanı Ve Alt Puanlarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Cep (n:299)	Telefonu	Diğerleri (n:61)		t	p*
	$\bar{X}$	$\pm SS$	$\bar{X}$	$\pm SS$		
Akademik Güdüleme	68,19	$\pm 14,70$	66,33	$\pm 19,04$	,722	,393
BAPİNT Toplam Puanı	8,73	$\pm 3,77$	8,78	$\pm 4,24$	-1,121	,919
İnternet Kullanım Sıklığı	3,22	$\pm 1,28$	3,25	$\pm 1,31$	,102	,904
Tanı	9,53	$\pm 5,05$	9,90	$\pm 5,59$	-,521	,602
Yaşam Üstüne Etkiler	8,12	$\pm 6,05$	8,03	$\pm 6,17$	,107	,915
Şiddetli İstek	2,94	$\pm 2,12$	3,05	$\pm 2,33$	-,361	,719
Motivasyon	2,57	$\pm 2,30$	2,43	$\pm 2,45$	,435	,664

*p> ,05

Tablo 11 incelendiğinde, internet erişiminde öğrencilerin en çok (n=299) cep telefonunu kullandıkları anlaşılmaktadır. Cep telefonu kullananlarda diğer araçları kullananlara oranla akademik güdülenme puanı yüksek ($\bar{X}$ =68,19) bulunmuş olup; bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı değildir (p> ,05). Cep telefonu kullananlarda diğer araçları kullananlara oranla BAPİNT toplam puanı düşük ($\bar{X}$ =8,73) bulunmuş olup; bu farklılık yine istatistiksel olarak anlamlı değildir (p> ,05). Ayrıca BAPİNT alt ölçekleri açısından da gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur (p> ,05).

Araştırmaya katılan öğrencilerin internet kullanım amaçları sorulmuş ve elde edilen veriler Tablo 12’de detaylı olarak sunulmuştur.

Tablo 12

Öğrencilerin İnterneti Kullanma Amacına Göre Yüzdelik Değerleri

İnterneti en çok hangi amaçla kullanmaktasınız?	n	%
Ödev	174	48,3
Bilgi edinme, araştırma vb.	147	40,8
Sosyal ağlar	268	74,4
Video, film izleme	245	68,1
Müzik dinleme	154	42,8
Haberleşme, e-mail,skype vb.	46	12,8
Chat	46	12,8

Tablo 12 incelendiğinde, katılımcıların internet kullanım amaçlarının ilk sırasında %74,4 (n=268) oranla sosyal ağlar olduğu açıkça görülmektedir. Öğrenciler, interneti en az %12,8 (n=46) ile haberleşme, e-mail, skype vb. ve chat için kullanmaktadır.

Öğrencilerin %48,3'ü (n=174) ödev, %40,8'i (n=147) bilgi edinme, araştırma vb, %74,4'ü (n=245) video, film izleme, %42,8'i (n=154) müzik dinleme, %12,8'i (n=46) haberleşme, e-mail,skype vb. ve %12,8'i (n=46) chat amacıyla interneti kullanmaktadır.

Araştırmada öğrencilerin internet kullanım amaçlarına göre BAPİNT puanı ve alt puanları ile akademik güdülenme puanları karşılaştırılmıştır. Veriler değerlendirilirken $\bar{X}$ (Ortalama) $\pm$ SS (Standart Sapma) değerleri verilmiştir. Gruplar arası karşılaştırmalarda iki gruptan oluşan verilerde Student t Testi kullanılmıştır. Elde edilen veriler Tablo 13'te sunulmuştur.

Tablo 13 incelendiğinde, akademik güdülenme düzeyinin en yüksek internet kullanım amacını sosyal ağ olarak işaretleyenlerde ($\bar{X}$ =68,55) olduğu; akademik güdülenme düzeyinin en düşük internet kullanım amacını bilgi edinme seçeneğini işaretleyenlerde ($\bar{X}$ =66,52) olduğu görülmektedir. İnternet kullanım amacı BAPİNT puanı ve alt ölçek puanları ile Tablo 13 incelendiğinde, BAPİNT puanının en yüksek, internet kullanım amacını bilgi edinme seçeneğini işaretleyenlerde ($\bar{X}$ =9,36) olduğu, BAPİNT puanının en düşük internet kullanım amacını ödev seçeneğini işaretleyenlerde ($\bar{X}$ =8,52) olduğu görülmektedir.

Sadece bilgi edinme amaçlı interneti kullananlarda kullanmayanlara göre BAPİNT toplam puanı ($\bar{X}$ =9,36), tanı alt ölçeği (t=2,384, p= ,018), yaşam üstüne etkiler alt ölçeği (t=-2,569, p= ,011), şiddetli istek alt ölçeği (t=-2,359, p= ,019) ve motivasyon alt ölçeği (t=-2,178, p= ,030) açısından fark daha yüksek bulunmuş olup; bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır (p< ,05). Diğer kullanım amaçları açısından anlamlı farklılık yoktur.

Tablo 13

Öğrencilerin İnterneti Kullanma Amaçlarına Göre Akademik Güdüleme ve BAPİNT Toplam Puanı Ve Alt Puanlarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

		Akademik Güdüleme		BAPİNT		İnternet Kul.Sıkl.		Tanı		Yaşam Üstüne Etkiler		Şiddetli İstek		Motivasyon	
		$\bar{X}$	$\pm SS$	$\bar{X}$	$\pm SS$	$\bar{X}$	$\pm SS$	$\bar{X}$	$\pm SS$	$\bar{X}$	$\pm SS$	$\bar{X}$	$\pm SS$	$\bar{X}$	$\pm SS$
Ödev	İşaretlemeyenler	68,52	$\pm 14,06$	8,93	$\pm 3,52$	3,29	$\pm 1,17$	9,82	$\pm 5,03$	8,27	$\pm 5,60$	3,08	$\pm 2,11$	2,57	$\pm 2,30$
	İşaretleyenler	67,19	$\pm 16,93$	8,52	$\pm 4,17$	3,16	$\pm 1,39$	9,34	$\pm 5,25$	7,93	$\pm 6,52$	2,83	$\pm 2,20$	2,52	$\pm 2,36$
	t	,806		1,010		,958		,892		,536		1,113		,215	
	p*	,421		,313		,339		,373		,592		,266		,830	
Bilgi Edinme	İşaretlemeyenler	68,81	$\pm 15,34$	8,30	$\pm 3,74$	3,20	$\pm 1,28$	9,06	$\pm 5,08$	7,43	$\pm 5,51$	2,74	$\pm 2,12$	2,32	$\pm 2,29$
	İşaretleyenler	66,52	$\pm 15,70$	9,36	$\pm 3,93$	3,27	$\pm 1,29$	10,36	$\pm 5,14$	9,09	$\pm 6,68$	3,28	$\pm 2,17$	2,86	$\pm 2,35$
	t	1,382		-2,587		-,461		2,384		-2,569		-2,359		-2,178	
	p	,168		,010		,645		,018		,011		,019		,030	
Sosyal Ağlar	İşaretlemeyenler	65,90	$\pm 16,95$	8,98	$\pm 4,08$	3,16	$\pm 1,34$	9,87	$\pm 5,27$	8,87	$\pm 7,06$	3,04	$\pm 2,32$	2,76	$\pm 2,45$
	İşaretleyenler	68,55	$\pm 14,95$	8,65	$\pm 3,77$	3,25	$\pm 1,26$	9,49	$\pm 5,10$	7,85	$\pm 5,67$	2,93	$\pm 2,10$	2,47	$\pm 2,28$
	t	-1,416		,698		-,561		,607		1,398		,439		1,035	
	p	,158		,486		,575		,544		,163		,661		,301	
Video	İşaretlemeyenler	66,84	$\pm 16,02$	8,90	$\pm 3,88$	3,29	$\pm 1,35$	9,91	$\pm 5,06$	8,19	$\pm 5,82$	2,97	$\pm 2,15$	2,62	$\pm 2,34$
	İşaretleyenler	68,36	$\pm 15,26$	8,66	$\pm 3,84$	3,20	$\pm 1,25$	9,44	$\pm 5,18$	8,07	$\pm 6,18$	2,96	$\pm 2,16$	2,51	$\pm 2,32$
	t	-,864		,557		,600		,820		,178		,041		,408	
	p	,388		,578		,549		,413		,859		,967		,684	
Müzik	İşaretlemeyenler	67,41	$\pm 16,00$	8,87	$\pm 3,98$	3,20	$\pm 1,28$	9,78	$\pm 5,29$	8,36	$\pm 6,40$	3,03	$\pm 2,26$	2,66	$\pm 2,37$
	İşaretleyenler	68,49	$\pm 14,84$	8,56	$\pm 3,66$	3,26	$\pm 1,28$	9,34	$\pm 4,93$	7,77	$\pm 5,58$	2,86	$\pm 2,01$	2,40	$\pm 2,26$
	t	-,654		,765		-,409		,802		,908		,720		1,047	
	p	,514		,445		,683		,423		,364		,472		,296	
Haberleşme	İşaretlemeyenler	68,07	$\pm 15,51$	8,74	$\pm 3,95$	3,23	$\pm 1,29$	9,46	$\pm 5,20$	8,11	$\pm 6,22$	2,94	$\pm 2,14$	2,61	$\pm 2,37$
	İşaretleyenler	66,57	$\pm 15,61$	8,70	$\pm 3,04$	3,22	$\pm 1,25$	10,46	$\pm 4,60$	8,13	$\pm 4,87$	3,09	$\pm 2,30$	2,07	$\pm 1,96$
	t	,613		,072		,059		-1,228		-,026		-,433		1,500	
	p	,540		,943		,953		,220		,979		,665		,134	
Chat	İşaretlemeyenler	67,93	$\pm 15,46$	8,69	$\pm 3,82$	3,22	$\pm 1,30$	9,61	$\pm 5,05$	8,05	$\pm 6,04$	2,98	$\pm 2,10$	2,45	$\pm 2,24$
	İşaretleyenler	67,52	$\pm 15,98$	9,07	$\pm 4,08$	3,28	$\pm 1,17$	9,41	$\pm 5,76$	8,48	$\pm 6,25$	2,80	$\pm 2,51$	3,22	$\pm 2,75$
	t	,165		-,637		-,310		,248		-,443		,518		-1,818	
	p	,869		,524		,756		,804		,658		,605		,075	

*p< ,05

Ebeveyn Eğitim Düzeyine Göre Bulgular

Araştırmada, öğrencilerin anne ve babalarının eğitim durumları, Öz Bildirim Formu'nda sorulmuştur. Ebeveyn eğitim durumlarının akademik güdülenme ve internet bağımlılığına etkisini görebilmek için; elde edilen verilerin karřılařtırılmalđ analizleri yapılmış ve tablolar halinde sunulmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin eğitim durumlarına göre akademik güdülenme ve BAPİNT toplam puanı ve alt puanları açısından karşılaştırılması Tablo 14'te sunulmuştur. Veriler değerlendirilirken ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir. Gruplar arası karşılaştırmalarda üç ve üzeri gruptan oluşan verilerde kullanılan parametrik test olan tek yönlü varsyans analizi kullanılmıştır. Çoklu karşılaştırmada Tukey yöntemi kullanılmıştır.

Tablo 14

Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Durumlarına Göre Akademik Güdülenme ve BAPİNT Toplam Puanı ve Alt Puanları Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	İlkokul mezunu ve Altı		Ortaokul Mezunu		Lise Mezunu		Üniversite Ve Üstü Mezunu		F değeri	p*	Çoklu Karşılaştırmalar
	$\bar{X}$	$\pm SS$	$\bar{X}$	$\pm SS$	$\bar{X}$	$\pm SS$	$\bar{X}$	$\pm SS$			
Akademik Güdüleme	68,35	$\pm 15,17$	66,40	$\pm 14,78$	67,32	$\pm 16,42$	69,27	$\pm 16,17$	,476	,699	
BAPİNT Toplam Puanı	8,20	$\pm 3,71$	9,49	$\pm 3,50$	8,61	$\pm 4,29$	9,20	$\pm 3,86$	2,284	,079	
İnternet Kullanım Sıklığı	3,06	$\pm 1,39$	3,48	$\pm 1,20$	3,25	$\pm 1,23$	3,29	$\pm 1,15$	1,936	,123	
Tanı	8,67	$\pm 4,90$	10,39	$\pm 5,12$	9,88	$\pm 5,46$	10,35	$\pm 5,07$	2,731	,044	İlkokul m. ve altı - Ortaokul m.
Yaşam Üstüne Etkiler	7,24	$\pm 5,60$	9,42	$\pm 6,21$	7,92	$\pm 7,11$	8,74	$\pm 5,21$	2,468	,062	
Şiddetli İstek	2,77	$\pm 2,05$	3,21	$\pm 2,09$	3,04	$\pm 2,31$	2,98	$\pm 2,30$	,744	,526	
Motivasyon	2,56	$\pm 2,42$	2,66	$\pm 2,02$	2,13	$\pm 2,34$	2,89	$\pm 2,41$	1,337	,262	

* p< ,05

Tablo 14’te farklı liselerden gelen 360 öğrencinin anne eğitim durumuna göre akademik güdülenme ve BAPİNT toplam puanı ve alt puanları açısından fark olup olmadığı ilişkisiz örneklem için tek yönlü varyans analizi ile karşılaştırılmıştır. Bazı gruplardaki veri sayısı azlığından dolayı ilk üç grup birleştirilmiştir.

Tablo 14’e göre gruplar arasında akademik güdülenme puanı en yüksek olan grup, annesi üniversite ve üstü mezunu ($\bar{X}=69,27$) olan grup olup, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur ($p> ,05$). Gruplar arasında BAPİNT puanı en yüksek ortalama annesi ilkokul mezunu ($\bar{X}=9,49$) olan grup olup, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur ($p> ,05$). Gruplar BAPİNT alt ölçekleri açısından incelendiğinde, tanı alt ölçeği açısından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır ($F=2,731, p= ,044$). Yapılan çoklu karşılaştırma sonucu ilkokul mezunu ve altı olan grubun ortalama puanı ($\bar{X}=8,67$) en düşük bulunmuş olup, ilkokul mezunu ve altı olan grup ile ortaokul mezunu, lise mezunu ve üniversite ve üstü mezunu grup arasında olduğu anlaşılmıştır ($p> ,05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının eğitim durumlarına göre akademik güdülenme ve BAPİNT toplam puanı ve alt puanları açısından karşılaştırılması yapılmıştır. Elde edilen sonuçların istatistiki verileri, Tablo 15’te sunulmuştur. Veriler değerlendirilirken ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir. Gruplar arası karşılaştırmalarda üç ve üzeri gruptan oluşan verilerde kullanılan parametrik test olan tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Çoklu karşılaştırmada Tukey yöntemi kullanılmıştır.

Tablo 15

Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumlarına Göre Akademik Güdüleme ve BAPİNT Toplam Puanı Ve Alt Puanlarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	İlkokul mezunu ve Altı		Ortaokul Mezunu		Lise Mezunu		Üniversite Ve Üstü Mezunu		F değeri	p*	Çoklu Karşılaştırmalar
	$\bar{X}$	$\pm SS$	$\bar{X}$	$\pm SS$	$\bar{X}$	$\pm SS$	$\bar{X}$	$\pm SS$			
Akademik Güdüleme	68,02	$\pm 15,86$	68,84	$\pm 15,21$	68,26	$\pm 14,74$	66,07	$\pm 16,67$	,453	,716	
BAPİNT Toplam Puanı	8,17	$\pm 3,87$	8,38	$\pm 3,31$	9,24	$\pm 4,11$	9,02	$\pm 3,83$	1,726	,161	
İnternet Kullanım Sıklığı	3,06	$\pm 1,41$	3,25	$\pm 1,16$	3,34	$\pm 1,31$	3,23	$\pm 1,16$	,841	,472	
Tanı	8,75	$\pm 4,95$	9,04	$\pm 4,62$	10,19	$\pm 5,64$	10,29	$\pm 4,91$	2,137	,095	
Yaşam Üstüne Etkiler	7,44	$\pm 5,82$	7,67	$\pm 5,56$	8,87	$\pm 6,88$	8,21	$\pm 5,40$	1,142	,332	
Şiddetli İstek	2,63	$\pm 2,14$	2,60	$\pm 1,92$	3,29	$\pm 2,19$	3,22	$\pm 2,27$	2,740	,043	İlkokul m. ve altı –Lise m. İlkokul m. ve altı – Üni. ve üstü m.
Motivasyon	2,54	$\pm 2,51$	2,45	$\pm 2,14$	2,58	$\pm 2,21$	2,59	$\pm 2,47$	,057	,982	

* p< ,05

Tablo 15 incelendiğinde, öğrenciler, baba eğitim durumuna göre akademik güdülenme ve BAPİNT toplam puanı ve alt puanları açısından karşılaştırılmıştır. Bazı gruptaki veri sayısı azlığından dolayı ilk üç grup birleştirilmiştir.

Tablo 15'e göre gruplar arasında akademik güdülenme puanı en yüksek olan grup, ortaokul mezunu olan grup ($\bar{X}=68,84$) olup, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur ($p> ,05$). Gruplar arasında BAPİNT puanı en yüksek ortalama babası lise mezunu olan grup ($\bar{X}=9,24$) olup, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur ($p> ,05$). Gruplar BAPİNT alt ölçekleri açısından incelendiğinde, şiddetli istek alt ölçeği açısından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır ($F=2,740$, $p= ,043$). Yapılan çoklu karşılaştırma sonucu ilkokul mezunu ve altı olan grubun ortalama puanı ($\bar{X}=8,75$) en düşük bulunmuş olup, ilkokul mezunu ve altı olan grup ile ortaokul mezunu ($\bar{X}=9,04$), lise mezunu ($\bar{X}=10,19$) ve üniversite ve üstü mezunu ($\bar{X}=10, 29$) grup arasında olduğu anlaşılmıştır ($p> ,05$).

Gelir Durumuna Göre Bulgular

Araştırmada gelir durumu değişkeninin akademik güdülenme ve internet bağımlılığına etkisinin olup olmadığı incelenmiştir. Gelir durumuna ait veriler, Öz Bildirim Formu'ndan elde edilmiştir. Veriler değerlendirilirken ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir. Gruplar arası karşılaştırmalarda üç ve üzeri gruptan oluşan verilerde kullanılan parametrik test olan tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Çoklu karşılatırmada Tukey yöntemi kullanılmıştır. Verilerin karşılaştırılmasına yönelik istatistiki veriler Tablo 16'da sunulmuştur.

Tablo 16

Öğrencilerin Ailelerinin Ortalama Aylık Gelir Durumlarına Göre Akademik GÜdüleme ve BAPİNT Toplam Puanı Ve Alt Puanlarının Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	0-1500 TL		1500-2000 arası		TL 2500-3000 arası		TL 3500-4000 arası		TL 4500 TL ve üstü		F Değeri	p*	Çoklu Karşılaştırmalar
	$\bar{X}$	$\pm SS$	$\bar{X}$	$\pm SS$	$\bar{X}$	$\pm SS$	$\bar{X}$	$\pm SS$	$\bar{X}$	$\pm SS$			
Akademik GÜdüleme	72,45	$\pm 16,81$	66,53	$\pm 15,85$	68,77	$\pm 14,32$	64,64	$\pm 16,35$	69,11	$\pm 15,11$	1,653	,160	
BAPİNT Toplam Puanı	8,07	$\pm 3,81$	8,33	$\pm 3,94$	8,62	$\pm 3,25$	9,35	$\pm 4,43$	9,42	$\pm 4,03$	1,408	,231	
İnternet Kullanım Sıklığı	3,10	$\pm 1,35$	3,21	$\pm 1,36$	3,24	$\pm 1,05$	3,38	$\pm 1,38$	3,19	$\pm 1,40$	,285	,888	
Tanı	8,74	$\pm 5,01$	9,41	$\pm 5,58$	9,02	$\pm 4,53$	10,66	$\pm 5,31$	10,34	$\pm 5,13$	1,497	,203	
Yaşam Üstüne Etkiler	7,77	$\pm 6,37$	7,53	$\pm 5,67$	7,66	$\pm 5,28$	9,11	$\pm 8,01$	9,14	$\pm 5,84$	1,242	,293	
Şiddetli İstek	2,55	$\pm 2,14$	2,57	$\pm 1,99$	2,96	$\pm 1,89$	3,53	$\pm 2,46$	3,33	$\pm 2,44$	2,590	,037	0-1500 TL – 3500- 4000TL 0-1500 TL – 4500TL ve üst.
Motivasyon	2,26	$\pm 2,25$	2,39	$\pm 2,37$	2,60	2,23	2,26	2,43	3,08	2,30	1,287	,275	

* p< ,05

Tablo 16’da, öğrenciler, ailelerinin ortalama aylık gelir durumuna göre akademik güdülenme ve BAPİNT toplam puanı ve alt puanları açısından karşılaştırılmıştır. Tablo 16’da görüldüğü üzere gruplar arasında akademik güdülenme puanı en yüksek olan grup, aylık geliri 0 – 1500 TL olan grup ($\bar{X}$ =72,45) olup; gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur ($p > ,05$). Gruplar arasında BAPİNT puanı en yüksek olan grup aylık geliri 3500 – 4000 TL olan grup ($\bar{X}$ =9,42) olup; gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur ($p > ,05$). Gruplar BAPİNT alt ölçekleri açısından incelendiğinde, şiddetli istek alt ölçeği açısından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır ($F=2,590$, $p = ,037$). Yapılan çoklu karşılaştırma sonucu, ailesinin 0-1500 TL ($\bar{X}$ =2,55) ile 3500-4000 TL ($\bar{X}$ =3,53) geliri olan çocuklar ve 0-1500 TL ile 4500 TL ve üzeri ($\bar{X}$ =3,33) olan gruplar arasında olduğu anlaşılmıştır ($p < ,05$).

BÖLÜM V

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırma, farklı okul türlerinde öğrenim gören lise öğrencilerinde akademik güdülenme ile internet bağımlılığı ilişkisinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiş, betimsel bir çalışmadır. Bu amaç doğrultusunda; araştırmada, lise öğrencilerinde internet bağımlılığı ile akademik güdülenme açısından okul türlerine göre anlamlı bir farkın olup olmadığı incelenmiştir. Araştırmada değişkenler olarak okul türü, cinsiyet, akademik başarı algısı, karne notu, sınıf düzeyi, internete erişim kanalları, internet kullanım amaçları, internet bağlantısına sahip olma, ebeveyn eğitim düzeyi, gelir durumu incelenmiştir. Araştırmada, Antalya il merkezinde bulunan farklı okul türlerinde öğrenim gören öğrencilere uygulanmış ölçeklerden elde edilmiştir. Veriler, ANOVA, çoklu karşılaştırma, Tukey yöntemleri ile analiz edilmiştir. Bu çalışmaya, her sınıf düzeyinden gönüllü 10'ar öğrenci, her okul türünden 40'ar öğrenci, 180 kız öğrenci ve 180 erkek öğrenci ile toplamda 360 öğrenci katılmıştır. Araştırmada, zaman, maliyet, ders işleyişine engel olmamak ve araştırmaya katılım isteği ya da gönüllülük esası dikkate alınarak katılımcı sayısı düşük tutulmak zorunda kalınmıştır. Öz Bildirim Formu'nda bulunan Anadolu Öğretmen Lisesi seçeneği, okul türü kapatıldığı için analize dahil edilememiştir. Bu bölümde, elde edilen bulgular, literatürdeki benzer çalışmalar ile birlikte değerlendirilmiştir.

Araştırmada, okul türlerine göre elde edilen bulgulara, akademik güdülenme düzeyi en düşük ortalamaya sahip olan okul türü Anadolu lisesi olurken, Kız İmam Hatip lisesi akademik güdülenme düzeyi en yüksek ortalamaya sahip okul türü olmuştur. Kız İmam Hatip lisesini sırasıyla İmam Hatip lisesi, spor lisesi ve Fen lisesi takip etmiştir. Bu sonuç, eğitim sistemindeki son değişikliklerden sonra, düz liselerin tamamının Anadolu lisesine dönüştürülmesi ile düz lise ve Anadolu lisesi ayrımının ortadan kalkması, bu okullara yerleşen öğrenci profilinin değişmesinden kaynaklanıyor ihtimalini düşündürebilir. Genel

itibariyle araştırmadan çıkan sonuç, Anadolu lisesinde okuyan öğrencilerin akademik düzeyde düşük motivasyona sahip olduklarını göstermiştir. Fen veya Sosyal Bilimler lisesine kıyasla akademik güdülenme düzeyinin ortalama olarak Kız İmam Hatip lisesinde yüksek çıkması ise, aile gelir durumu, ebeveyn eğitim seviyesi ve diğer sosyo-ekonomik faktörlerin yanı sıra, kız öğrencilerin diğer tüm lise türlerinde olduğu gibi akademik görevlerde erkek öğrencilere oranla daha çok sorumluluk sahibi olmaları ile yorumlanabilir.

Okul türlerine göre Bağımlılık Profil İndeksi İnternet Formu'ndan elde edilen sonuçlarda, öğrencilerinin internet bağımlısı olma oranı en yüksek olan okul türü sağlık lisesi ($\bar{X}=10,30$) olarak karşımıza çıkmıştır. BAPİNT alt ölçeklerine baktığımızda, çoklu karşılaştırmada, interneti en sık kullanma oranına sahip okul türü sağlık lisesi ($\bar{X}=3,57$), olurken, en düşük oran kız İmam Hatip lisesinde ($\bar{X}=2,82$) görülmüştür. Öğrencilerine internet bağımlısı tanısının yüksek düzeyde konulabileceği okul türü yine sağlık lisesi ($\bar{X}=11,65$) olmuştur. Şiddetli istek alt ölçeğine göre, sağlık lisesi okul türünde öğrenim gören öğrenciler, internete bağlanmak için diğer okul türlerindeki öğrencilere göre daha yüksek şiddetli istek duyarken, güzel sanatlar lisesi okul türünde okuyan öğrenciler ise daha az şiddetli istek duymakta olarak karşımıza çıkmıştır. Tüm okul türleri içerisinde güzel sanatlar lisesinde okuyan öğrencilerin sanat etkinliklerinin tesiri ile diğer meşguliyet oluşturabilecek unsurlara yönelimlerinin az olabileceği düşüncesi bu sonuç için düşünülebilir. Edebiyat, resim, tiyatro, müzik vb. ile uğraşan, zihni yaratıcılık ve meşguliyet içerisinde olan öğrencilerin internet bağımlısı olma riskini az taşıdığı düşünülebilir. İnternet bağımlısı olduğunu veya interneti çok kullandığını düşünen, kullanım oranını azaltmak isteyen, bunun farkında ve bunun için motive olan öğrencilerin olduğu okul türü, en yüksek oranda güzel sanatlar lisesi olurken, bu durumun farkında olmayan veya internet kullanımını azaltmayı istemeyen öğrencilerin olduğu okul türü sağlık lisesi olarak bulunmuştur. Verilerin azlığından dolayı analizlerde yapılan çoklu karşılaştırma sonucunda, Anadolu lisesi, mesleki ve teknik lise ve sağlık lisesi okul türlerinde internet kullanımının öğrencinin yaşamı üzerindeki etkisinde anlamlı fark bulunmuştur ($p < ,05$). Alanyazın incelendiğinde okul türleri değişkenine göre internet bağımlılığının incelendiği araştırma sayısı oldukça kısıtlıdır. Ünver (2016) tarafından yapılan çalışmada, okul türleri alt değişken olarak ele alınmış ve İmam Hatip lisesi öğrencilerinin mesleki ve teknik lise, Anadolu lisesi, genel lise öğrencilerine göre daha düşük problemlili internet kullanım puanlarına sahip oldukları bulunmuştur. Sezen (2018)

çalışmasında okul türü değişkenine göre internet bağımlılığı arasında bir farklılaşma olmadığını tespit etmiştir. Tosun (2016) meslek lisesi öğrencileri ile yaptığı çalışmada, öğrencilerin kimliklerini gizleyerek internet kullandıklarını bulmuştur. Günücü ve Kayrı (2010), internet bağımlılık profilinin geliştirilmesi için yaptıkları araştırmada, araştırmaya katılanlarda internet bağımlısı olanların sosyal izolasyon yaşadıklarını bulmuşlardır. Doğan ve Karakuş (2016), araştırmalarında, romantik ilişkilerde yalnızlık ve aile ilişkilerinde yalnızlığın internet kullanımını etkilediğini bulmuşlardır. Duman (2016) çalışmasında ergenlerin akademik başarıları ile akademik erteleme ve internet bağımlılığı ilişkisini incelemiş ve çalışmasında okul türlerinden sadece Anadolu lisesi, genel lise, kız meslek lisesi, Sosyal bilimler lisesi ve İmam Hatip lisesine yer vermiştir. Çalışmada okul türlerine göre Genel lise ve Sosyal bilimler lisesi öğrencilerinde akademik erteleme oranı yüksek bulunmuş, okul türlerinden Anadolu lisesinde internet bağımlılığının olumsuz sonuçları diğer okul türlerine oranla yüksek bulunmuştur. Yine Genç (2011) tarafından yapılan çalışmada okul türü alt değişkenine göre internet bağımlılığı incelenmiş, sadece meslek lisesi, Anadolu lisesi, genel lise araştırmaya dahil edilmiş ve okul türlerine göre internet bağımlılığında anlamlı bir farklılaşma bulunamamıştır. Dikme (2014) araştırmasında yine diğer çalışmalarda olduğu gibi sınırlı sayıda okul türü ile örnekleme sadece teknik lise, endüstri meslek lisesi, Anadolu teknik lisesi ve Anadolu meslek lisesini dahil etmiş ve internet bağımlılığı düzeylerini liseler arasında anlamlı bulamamıştır. Sonuç olarak bu araştırmadan elde edilen veriler ile literatürde benzerlerinin olmayışından ötürü oluşan boşluk giderilmeye çalışılmıştır.

Bu araştırmada cinsiyet alt değişkeninde, kız öğrencilerin akademik güdülenme düzeylerinin erkek öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu görülmüştür. İnternet kullanımında ise erkek öğrencilerin kızlara oranla daha yüksek düzeyde internet bağımlısı olduğu bulunmuştur. Ayrıca internet bağımlılığı ölçeğinin alt ölçeklerinde cinsiyetler arasında anlamlı fark bulunamamıştır ($p > ,05$). Cinsiyete yönelik farklı sonuçların sebebi düşünüldüğünde, erkek öğrenciler için, interneti oyun amaçlı kullanma, internet kafelerin müşterisi olma, sanal oyunları takip etme vb. ihtimallerin, toplumdaki erkeklik davranışlarının etkisinin söz konusu olabileceği düşünülebilir. Kız öğrenciler için düşünüldüğünde ise, yine toplumdaki cinsiyete yüklenen davranış kalıplarının, kızların erkeklere kıyasla somut etkileşimi daha çok tercih etmelerinden kaynaklanıyor olabileceği düşünülebilir.

Pawlowska ve Potembska (2011) yaptıkları araştırmada, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre internet ve akıllı telefon bağımlılık düzeylerinin yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Aynı araştırmada, erkeklerin kızlara göre interneti daha fazla kullandığı bulunmuştur. Gürsel (2017), problemli internet kullanımını araştırdığı çalışmada, cinsiyete göre internet kullanım amaçlarında farklılıklar olduğunu tespit etmiştir. Araştırma sonucuna göre, kızlar interneti daha çok sosyalleşmek ve sosyal ağlara bağlanmak için kullanırken, erkeklerin interneti arkadaşlarıyla iletişim kurmak için kullandıkları görülmüştür. İnternet bağımlılığı konulu birçok araştırmada erkeklerin kadınlara göre interneti daha çok kullandıkları ve bağımlılık oranlarının yüksek olduğu bilinmektedir (Karakaya, 2016; Öztosun, 2018; Sezen, 2018; Sönmez & Yaman, 2015; Ünver, 2016; Young, 1996; Qiaolei, 2011) Ancak günümüzde, erkek ve kadın kullanıcıların, internet kullanım oranları birbirine yakın ve eşdeğer hale gelmiştir. Dönmez, Erol, Filiz, ve Kurt (2014), 178 öğrenci ile gerçekleştirdikleri araştırmada, internet kullanım oranlarını cinsiyete göre incelemiş ve internet bağımlılığının cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermediğini bulmuşlardır. Keskinlik, Kul ve Yıldız (2015) araştırmalarında, internetin sosyal ilişkiler ve okul performansı üzerindeki olumsuz etkisinin, erkeklerde daha fazla olduğunu görmüşlerdir. Bu çalışmanın cinsiyet alt değişkenine göre sonuçları düşünüldüğünde diğer çalışmalarla benzer sonuçlar içerdiği görülebilmektedir.

Araştırmada öğrencilerin kendilerine dair başarı algıları ile başarı algılarının somut verilerle kıyaslanabilmesi için en son alınan karne puanı sorulmuştur. Akademik güdülenme düzeyi en düşük öğrenciler, kendilerini ortalama başarı ve altında başarıya sahip olarak algılayanlar olurken; en yüksek oranda internet bağımlısı olan öğrenciler, başarı algısı “Çok başarılıyım.” olanlar olmuştur. İnternet bağımlılığı ölçeğinin alt ölçeklerinden elde edilen sonuçlarda, internet bağımlısı tanısının en yüksek oranda anlamlı fark gösterdiği öğrenciler, kendilerini ortalama başarılı ve altı olarak algılayanlar olmuştur. İnternet kullanmak için şiddetli veya karşı konulmaz istek duyan öğrenci grubu, kendisini başarılı olarak algılayan grup olmuştur. Araştırmada akademik güdülenme düzeyi en düşük olan öğrencilerin karne notlarının 70’in altında olduğu tespit edilmiştir. Yine karne puanı 70’in altında olan öğrencilerde, internet bağımlılığı diğer öğrencilere göre yüksek bulunmuştur. Analizlerde karne puanı 70’in altı, 70 ve 84,99 arası ile 85 ve üzeri olan öğrenciler karşılaştırılmış ve gruplar arasında anlamlı fark bulunmuştur. Bu farkın, puanı 70’in altında olan öğrencilerden kaynaklandığı anlaşılmıştır. Keskinlik, Kul ve Yıldız (2015) bilişim odaklı bir bölümde okumanın internet bağımlılığına etkisini araştırdıkları

alışmalarında internet kullanımının okul performansında olumsuzluklar yaşanmasına neden olduğunu görmüşlerdir. Yüce (2018)'nin araştırmasında katılımcılar, internet kullanımlarının okul performanslarını düşürdüğünü belirtmiştir. Günlü (2016) araştırmasında problemlı internet kullanımı ile akademik erteleme düzeyi arasında ise pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Ülgen (2014), başarısız ve zayıf ders notu olan öğrencilerin interneti problemlı kullandığını tespit etmiştir. Sonuçlardan da anlaşılabileceği üzere, düşük başarı akademik motivasyonu da düşürebilmektedir. Moral (2018) araştırmasında, orta düzeyde başarılı ve başarılı öğrencilerin internet bağımlılık oranlarını yüksek bulmuştur. Görüldüğü üzere bu araştırmadan elde edilen sonuçlar diğer araştırmalarla benzerlik göstermektedir.

Araştırmada sınıf düzeyi değişkenine göre elde edilen sonuçlar göstermiştir ki; akademik güdülenme puanı en yüksek sınıf düzeyi 9.sınıftır. Araştırmada, diğer sınıf düzeylerindeki öğrencilere nazaran, 10.sınıfta okuyan öğrencilerde internet bağımlılığı düzeyinin yüksek olduğu bulunmuştur. İnternet kullanımının yaşam üzerindeki etkisinin en az olduğu sınıf düzeyi 9.sınıftır. İnternet kullanımına yönelik duyulan şiddetli istek açısından bakıldığında araştırma sonuçlarına göre 10.sınıflar en yüksek orana sahip olup; en düşük oran 12.sınıflara aittir. 12.sınıf öğrencilerinde internet kullanımının yaşam üzerindeki etkisinin diğer sınıf düzeylerine göre en az oluşunun nedenleri arasında yüksek üniversite sınav kaygısına sahip olma, bu nedenle akademik işlere daha çok güdülenme vb. düşünebilir. Karakaya (2016) araştırmasında öğrencilerin internet kullanımlarını incelemiş ve sınıf düzeyi alt değişkenine göre interneti en çok 11.sınıf ve 12.sınıf öğrencilerinin kullandığını tespit etmiştir.

İnternet bağlantısına sahip olma, artık bir evin su veya elektrik aboneliğinin olması gibi olmazsa olmazlar haline gelmiştir. İnsanlar, gelir gider düzeylerini önemsemeden ve kimi temel ihtiyaçlarından dahi feragat ederek, internet bağlantısına sahip olmaktadır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin %72,2'sinin evinde internet bağlantısının olduğu, %27,8'inin evinde internet bağlantısının olmadığı tespit edilmiştir. İnternet bağlantısına sahip olma oranı, araştırmalarda genel çerçeve ve günümüzde internet kullanımı düşünöldüğünde diğer araştırma bulgularına göre düşük değerlendirilebilir. Ancak, akıllı telefonların internete erişebilmesi ile evde internet bağlantısına sahip olma oranı düşmekte ve internet kullanımı büyük oranda telefonlardaki internet paketleri ile gerçekleşmektedir. Bu çalışmada alt değişkenler olarak internet bağlantısına sahip olma, internet kullanım kanalı ve internet kullanım amacı araştırılmıştır. Akademik güdülenme düzeyi en düşük

öğrenciler, evde internet bağlantısı olanlar olurken, internet bağımlılık oranı en yüksek öğrenciler, yine evde internet bağlantısına sahip olan öğrenciler olmuştur. İnternet kullanım sıklığı, internet bağımlılığı tanısı alma oranı, internet kullanımının yaşama etkisi, internet kullanmak için duyulan şiddetli istek alt değişkenleri evde internet bağlantısı olan öğrencilerde diğerlerine oranla yüksek bulunmuştur. Araştırmada öğrencilerin internete en çok cep telefonu kanalı ile bağlandıkları, akademik güdülenme düzeyi en yüksek olan öğrencilerin internete cep telefonu ile bağlananlar olduğu, internet bağımlılığı oranı en düşük olan öğrencilerin ise yine internete cep telefonu ile bağlananlar olduğu tespit edilmiştir. Bağımlılık ölçeğinin alt değişkenlerine bakıldığında cep telefonu ile internete bağlananlarda ve diğer kanallar aracılığıyla internet kullananlarda anlamlı farkın olmadığı görülmüştür.

Babacan (2017) araştırmasında, 1254 üniversite öğrencisinden elde edilen verilerde 796 kişinin cep telefonu ile interneti kullandığını, 1130 kişinin ise bilgisayar ile internet kullandığını tespit etmiştir. Kuzu (2011) araştırmasında, internete evden bağlanan çocukların bağlanmayanlara göre, internete bir seferde bağlı kalma sürelerinin daha fazla olduğunu bulmuştur. Aynı araştırmada Kuzu (2011), internete evden bağlanan çocukların çoğunluğunun günde en az bir kez internete bağlandığını ve bu bağlanma süresinin 5 saatten fazla olduğunu bulmuştur. Kuzu (2011), bu oranın, Türkiye’de evinde internet bağlantısı bulunan her on çocuktan sekizine denk geldiğini belirtmektedir. Bilgisayar, internet ve mobil telefon gibi yeni bilgi ve haberleşme teknolojileri bireylerin günlük yaşamlarını derinden etkilemeye başlamıştır. Yeni nesil mobil telefonlar konuşurma özellikleri dışında bilgisayar ve internet bağlantısı özellikleriyle de insanların her yerden sürekli sanal ağlara bağlanmalarını sağlamaktadır (Işıklar & Şar, 2012, s.265). Filiz vd. (2014), internet bağımlılığı araştırmasında, katılımcıların tamamının internete bilgisayardan bağlandıklarını, cep telefonundan bağlanma oranlarının %64,6 olduğunu bulmuştur. İnternete bilgisayardan bağlanma süreleri incelendiğinde 1 saatten az %5,6, 1-2 saat %15,9, 3-4 saat %33,7, 5-6 saat %27,4 ve 6 saatten fazla %19,1 katılımcının olduğu görülmektedir. Bu oranlar internete cep telefonundan bağlanma sürelerinde hiçbir zaman %35,4, 1 saatten az %29,8, 1-2 saat %21,9 ve 3 saatten fazla %12,9 olarak değişmektedir. Yine yapılan bir başka araştırmaya göre (Ülgen, 2014), problemli internet kullananların büyük oranda evde bilgisayarı olduğu bulunmuştur. Gençler (2011) araştırmasında, internet kullanım yeri ile internet bağımlılık durumu arasında anlamlı bir ilişki tespit etmiştir. Gürsel (2017), araştırmasında, öğrencilerin internete daha çok akşam vakti bağlandıklarını

ve interneti ortalama 30 saatten fazla kullananlarda depresyon, yalnızlık vb. düzeylerinin yüksek olduğunu tespit etmiştir. İnternet, mobil telefon, bilgisayar gibi sayısal teknoloji kullanımı çocuklar ve ergenler arasında son zamanlarda özellikle son 15 yıl içerisinde hızlı bir artış göstermiştir. Yaşları 8-18 arasında olan çocuklar ve ergenler ortalama olarak günün 5-6 saatini bilgi ve iletişim teknoloji araçlarını kullanarak geçirmektedir ( alışkan &  zbay, 2015, s 451). İnternet kullanımı tamamıyla çocukların günlük yaşantısının bir parçası olmuştur: 9-16 yaş arasındaki çocukların %93'  en az haftada bir kez  evrimi i olurken, %60'ı her gün veya neredeyse her gün  evrimi i olmaktadır (Dikme, 2014, s 60).

Bu çalışmada öğrencilerin ebeveynlerinin eēitim düzeyleri sorulmuş; ebeveyn eēitim düzeyinin akademik güdülenme ve internet baēımlılıēı üzerinde etkisinin olup olmadıēı araştırılmıştır. Buna göre, akademik güdülenme düzeyi en yüksek olan öğrenciler, anneleri  niversite ve üzeri mezunları olmuştur. Bu durum, çocukla daha fazla zaman geçiren anne unsurunun, yüksek eēitim seviyesine sahip olmasının  ocuk yetiştirmede etkin, donanımlı, farkındalık düzeyi yüksek, y nlendiriciliēinin etkili olması vb. şeklinde açıklanabilir. İnternet baēımlılıēı en yüksek olan öğrencilerin annelerinin ilkokul mezunu olduēu g r lm ştur. Baēımlılık  l eēinin alt ölçeklerinde internet baēımlısı tanısı alma oranı en yüksek olan öğrenciler, annesi ilkokul ve altı mezunu olanlar olmuştur. Aynı şekilde bu durum ise çocukla daha fazla zaman geçiren ve  ocuēun ihtiyaçlarını karşılama görevinin daha yoēun olduēu annenin eēitim düzeyinin d ř kl ē ,  ocuk yetiştirme becerilerinin, farkındalıēının vb yetersizliēi sonucunda  ocuēun bir bütün olarak olumsuz etkilendiēini gösterebilir. Öğrencilerin babalarının eēitim düzeyine göre elde edilen sonuçlara göre, akademik güdülenme düzeyi en yüksek olan öğrenciler, babaları ortaokul mezunu olanlar olmuştur. Türk aile yapısı d ř n ld ē nde babanın aile içerisindeki rolü daha çok aileye ekonomik kaynak üretme olarak karşımıza çıkmaktadır. Baba eēitim düzeyinin ortaokul olduēu öğrencilerde akademik güdülenme düzeyinin yüksek çıkması, ergenlerin baba çalışma koşullarının daha çok farkında ve bilincinde olduēunu, babanın eēitim düzeyinin ders çalışma, öğrencilik görevlerini yerine getirme, akademik güdülenmede tetikleyici olduēu düşüncesini saēlayabilir. Babası lise mezunu olan öğrencilerde internet baēımlılık puanı en yüksek bulunmuştur. Anne eēitim düzeyinin tersine baba eēitim düzeyinin yüksek olmasının ergende internet baēımlılıēı oranını arttırması, babanın eēitim düzeyine paralel olarak teknolojik aletleri kullanma becerisine daha yüksek sahip olması ve günlük yaşam içerisinde ergenin bu durumu sosyal  ērenme ile deneyimlemesi, eēitim düzeyine baēlı olarak gelir durumunun y ksekliliēinden kaynaklı internet baēlantısı varlıēına sahip

olunması vb. şeklinde açıklanabilir. BAPİNT alt ölçeklerinden internet kullanmak için duyulan şiddetli istek alt ölçeğinde anlamlılık, babaları ilkokul ve altı mezunu olan öğrencilerde yüksek bulunmuştur. Babası lise mezunu olan ergenlerin aksine, babası ilkokul mezunu ve alt öğrenim seviyesinde olan öğrencilerde internet kullanımına karşı duyulan isteğin yüksek çıkması, baba eğitim düzeyinin çocuk yetiştirmede ne derece önemli olduğunu, ebeveynde düşük eğitim düzeyinin bağımlılık geliştirme, bağımlılık yapıcı faktöre karşı koymada düşük tolerasyon oluşturduğu şeklinde açıklanabilir.

Gündüz (2018) çalışmasında anne eğitim düzeyi arttıkça çocukların internet bağımlısı olma düzeyinin yükseldiğini bulurken, bu araştırma sonucu göstermiştir ki annesi düşük eğitim seviyesine sahip ergenlerde internet bağımlılığı oranı yüksek olarak karşımıza çıkmaktadır. Ülgen (2014) araştırmasında, annelerin eğitim durumu olarak ilköğretim mezunu olmasının problemli internet kullanım düzeyini yükselttiğini bulmuştur. Kayri, Tanhan ve Tanrıverdi (2014) araştırmalarında, ebeveyn eğitim durumu ilkokul mezunu olanlarda internet bağımlılık düzeylerinde anlamlı fark olduğunu tespit etmişlerdir. Çalışmaya göre, anne ve babası ilkokul mezunu olan çocuklar daha yüksek düzeyde internet bağımlısı iken, ebeveyni lise ve üniversite mezunu olan çocuklarda bu oran düşük bulunmuştur. Başka bir çalışmada ise Ülgen (2014), problemli internet kullananların babalarının eğitim seviyesinin yüksek olduğunu, annelerinin eğitim seviyesinin lise mezuniyeti olduğunu görmüştür. Benzer araştırmalara bakıldığında bu araştırma sonuçlarının ortak özellikler taşıdığı görülebilmektedir. Eğitim düzeyinin yüksekliği veya düşüklüğü çocuk yetiştirme, çocukla ilgilenme, gelir durumuna etkisi, teknolojik kaynaklara erişim ve sahip olma, teknolojiyi verimli ve sağlıklı kullanma vb. etki etmesi ihtimalinde internet kullanımında bağımlılığına yol açabileceği gibi akademik güdülenmede öğrenciyi olumlu veya olumsuz yönde etkileyebilir.

Araştırmada gelir düzeyinin internet bağımlılığı ve akademik güdülenme üzerindeki etkisi incelenmiştir. Gelir düzeyi alt değişkenine göre, akademik güdülenme düzeyi en yüksek olan öğrenciler, 0-1500 TL aylık gelire sahip olanlar olurken; internet bağımlılık oranı en yüksek öğrenciler, gelir düzeyi 3500-4000 TL arasındakiler olmuştur. BAPİNT alt ölçeklerinden şiddetli istek alt ölçeğinde gelir düzeyi 4500 TL ve üzeri ile 3500-4000 TL olanlarda anlamlı fark bulunmuştur. Karakaya (2016), bilgisayar ve internetin modern hayatın getirdiği ihtiyaçlardan olduğunu ve bilgisayar sahibi olmanın, internet kullanmanın sosyoekonomik durumla ilişkili olduğunu; sosyoekonomik düzey arttıkça bilgisayar ve internet kullanımının da artacağını düşünmektedir. Yine Zeybek (2011) tarafından

gerçekleştirilen çalışmada öğrencilerin ailelerinin gelir düzeylerinin bilişim teknolojilerini kullanımını etkilediği bulunmuştur. Yapılan başka bir çalışmada Beşaltı (2016), sosyoekonomik durumun internet bağımlılığı üzerinde etkisinin doğrudan olmadığını, gelir düzeyinin aile ile ilişkiler, antisosyal eğilimler, kişisel uyum becerileri, nevrotik eğilimler vb. etkilediğini ve bu durumun da interneti bağımlı olarak kullanmayı dolaylı etkilediğini tespit etmiştir.

Bu çalışmadan elde edilen sonuçlar göstermektedir ki; cinsiyet değişkeni açısından internete bağımlı olmada kız ile erkek öğrenciler arasında anlamlı fark olmamakla birlikte erkek öğrencilerde internet bağımlılık düzeyi yüksek bulunmuştur. Aynı şekilde akademik güdülenme puanları açısından veriler incelendiğinde cinsiyetler arası anlamlı bir fark olmayıp; kız öğrencilerde akademik güdülenme düzeyi yüksek bulunmuştur. Kendilerini ortalama başarı ve altına sahip olarak gören öğrencilerde akademik güdülenme düzeyi düşük bulunurken, kendilerini çok başarılı olarak gören öğrencilerde internet bağımlılık düzeyi yüksek bulunmuştur. Bağımlılık ölçeğinin alt ölçeklerine göre veriler incelendiğinde internet kullanmak için kendilerini başarılı olarak algılayan öğrenciler en çok şiddetli istek duyan grup olurken, internet bağımlısı tanısının en çok konulabileceği grup kendisini ortalama başarılı ve altı olarak gören öğrenciler olarak karşımıza çıkmaktadır. Karne puanı değişkenine göre, 70 altı puanı olan öğrencilerde akademik güdülenme düzeyi en düşük, internet bağımlılık düzeyi en yüksektir. Bu çalışma ile sınıf düzeyi değişkenine göre, 9.sınıf öğrencilerinde akademik güdülenme düzeyi en yüksek, 10.sınıf öğrencilerinde internet bağımlılık düzeyi en yüksek, 12.sınıf öğrencilerinde internet bağımlılığının yaşamı etkileme düzeyi ve internete bağlanmak için duyulan şiddetli istek en düşük olarak karşımıza çıkmaktadır. Veriler göstermektedir ki evde internet bağlantısı olan öğrencilerde akademik güdülenme düzeyi düşük iken, internet bağımlılık düzeyi yüksektir. Evinde internet bağlantısı olanlarda internet kullanım sıklığı, internet bağımlılığı tanısı, internet kullanımının yaşam üzerine etkisi, internet kullanmak için duyulan şiddetli istek yüksektir. Araştırma ile öğrencilerin internete en çok cep telefonu ile bağlandığı ve interneti en çok sosyal ağlar için kullandıkları görülmüştür. Cep telefonu ile internet kullanan öğrencilerde akademik güdülenme düzeyi en yüksek, internet bağımlılık düzeyi en düşük olarak tespit edilmiştir. İnterneti en çok sosyal ağlar için kullanan öğrencilerde akademik güdülenme düzeyi en yüksek olarak karşımıza çıkarken, interneti bilgi edinme amaçlı kullananlarda akademik güdülenme düzeyi en düşük olarak bulunmuştur. İnternet bağımlılık düzeyi en yüksek olan öğrenciler interneti bilgi edinme

amaçlı kullananlar olurken, en düşük olan öğrenciler interneti ödev amaçlı kullananlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Ebeveyn eğitim durumuna göre veriler incelendiğinde, akademik güdülenmişlik düzeyi en yüksek olan öğrencilerin annesi üniversite ve üzeri mezuniyete sahiptir. Annesi ilkokul mezunu olanlarda internet bağımlılık düzeyi en yüksektir. Babası ortaokul mezunu olan öğrencilerin akademik güdülenme düzeyi en yüksek olarak karşımıza çıkarken, babası lise mezunu olanlarda internet bağımlılık düzeyi en yüksek olarak tespit edilmiştir. Babası ilkokul mezunu olanlarda internet bağımlılığı ise en düşük bulunmuştur. Gelir durumuna göre verilerden elde edilen sonuçlar, geliri 0-1500 TL olanlarda akademik güdülenmişlik düzeyi en yüksek, geliri 3500-400 TL olanlarda internet bağımlılık düzeyinin en yüksek olduğunu göstermektedir. Okul türlerine göre bu araştırmadan elde sonuçlarda, akademik güdülenme düzeyi en düşük okul türü Anadolu lisesi olurken, akademik güdülenme düzeyi en yüksek okul türü ise Kız İmam Hatip lisesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Okul türleri arasında internet bağımlılık düzeyi en yüksek okul türü Sağlık lisesi, en düşük okul türü Anadolu lisesidir.

Öneriler

Bu çalışma ve benzer çalışmalar doğrultusunda bu bölümde, lise türlerine göre internet kullanımının akademik güdülenmeyi artırıcı ve internet bağımlılığını azaltma ihtimalinin olduğu düşünülen önerilere yer verilmiştir.

İnternet, artık hayatımızın her alanında ve zorunlu olan ayrılmaz bir teknolojik unsurdur. Dünyada ve ülkemizde interneti en çok kullanan kesim çocuklar ve ergenlerdir. İnternetin zorunlu olduğu şu dönemde, alınacak güvenlik tedbirleri doğrultusunda tüm okullarda öğrenci erişimine açık internet bağlantısının olması önerilir. Öğrenciler, internet bağlantısı olan okul binası dışı veya içi herhangi bir bağlamda ve araç ile sınava katılabilir, ev ödevlerini yapabilir, derslere sanal kanallar yolu ile katılabilir, vb. gerçekleştirebilir. Öğretmenler ise, öğrencilerin gelişimlerini internet kanalıyla oluşturulmuş gelişim dosyaları, öğrenci profil sayfaları vb. ile takip edebilir ve bu uygulamaların sonuçlarının incelendiği araştırmalar yapılabilir.

Bu çalışmada okul türlerine göre araştırma sonucunda internet bağımlılığı ve akademik güdülenme düzeyleri anlamlı fark çıkan Anadolu sağlık meslek lisesi, Anadolu mesleki ve teknik lisesi ile Anadolu lisesi ve diğer lise türlerinde bağımlılığa sebep olan faktörlerin

detaylı araştırıldığı çalışmalar yapılabilir. Yine çalışma ile elde edilen başarı algısı, sınıf düzeyi vd. değişkenlere yönelik farklı çalışmalar yapılabilir.

Milli Eğitim Bakanlığı kontrolü ile anne ve babalara çocukların internetin olumsuz etkilerinden korunabilmesi için aile veya ebeveyn eğitimleri düzenlenebilir. Ebeveynlere internet kullanımında internetin tamamen yasaklanması, internet bağlantısının sökülmesi, kesilmesi, bilgisayarın veya diğer internete erişimde kullanılan kanalların yasaklanması, saklanması uygun olmadığına dair bilgilendirmelere yapılabilir.

Okul türlerinin müfredat ve öğrenci profillerine uygun akademik güdülenmeyi ve başarıyı artırıcı yönde internet kullanımının sağlanması için çeşitli yapılanmalar oluşturulabilir. İnternette sağlıklı bir şekilde yararlanmak ve okullarda, sınıf ortamında eğitime katkı sağlayacak kitap, defter, sınav kağıdı vd. dışında sanal bir kanal olarak internet kullanımı sağlanabilir. Böylelikle ders kitaplarının, sınav kağıtlarının vb. yarattığı ekonomik israf önenebilir ve artırılmış gerçeklik yöntemi ile ders kitapları sanal kanallarla hazırlanabilir. Böylelikle öğrencilerde üç boyutlu düşünebilme becerisinin gelişmesine katkı sağlanabilir. Sanal eğitimin avantaj ve dezavantajlarının incelendiği çalışmalar yapılabilir.

Okullarda internet aracılığı ile verilen proje, sinema-video-film izleme, öykü çekme, model oluşturma, zeka oyunları vb. ödevler ile, öğrencilerde yaratıcılık, çok boyutlu düşünme, etkin öğrenme vd. oluşturulabilir.

Eğitimin internet kanalına yönlendirilmesi ile oluşabilecek olası risklere karşı, öğrencilere daha yoğun ve etkin katılımı içeren, sosyalleşmeyi etkin kılan uygulamalar, projeler, ödevler, etkinlikler verilerek, ödül ve teşvik mekanizması etkin kullanılarak öğrencide akademik motivasyonun yüksek tutulması sağlanabilir.

İnterneti yoğun kullanan ve internet bağımlısı olan öğrenciler, özel tarama yöntemleri ile tespit edilebilir. Yürütücülüğünü Milli Eğitim Bakanlığı'nın üstlendiği Sağlık Bakanlığı, üniversiteler, internet sağlayıcıları, sivil toplum kuruluşlarının ortaklaşa etkin olduğu, ebeveynler, sınıf ve okul rehber öğretmenleri, il ve ilçe Rehberlik Araştırma Merkezleri, psikolog ve psikiyatristlerden oluşan bir konsültasyon ile gerekli önlemler alınabilir. Ayrıca internet ile aşırı meşgul olan öğrenciler, internet, bilgisayar vb. unsurları daha yoğun içeren mesleklere yönlendirilebilir.

Bu çalışma sonucunda ortaya çıkan internet kullanım amaçlarından sosyal ağa bağlanma konusundaki çalışmalar yapılabilir. İnternete erişimde en çok kullanılan cep telefonu üzerine kademli güdülenme ve bağımlılık değişkenleri boyutunda çalışmalar yapılabilir.

Daha geniş örneklem, farklı illerdeki okullar, farklı ölçme araçları, farklı yaş grupları ve bu çalışmaya dahil edilememiş diğer okul türleri ile çalışmalar yapılabilir.

Yapılacak diğer çalışmalarda çalışma grubu geniş tutularak elde edilen daha çok veri doğrultusunda internet bağımlılığı ile akademik güdülenme ilişkisi ortaya konulabilir.

Teknolojinin veya internetin eğitimde ve akademik güdülenmede motivasyon artırıcı yönlerinin farklı çalışmalarla araştırılması ile, teknolojinin sağlıklı ve etkin kullanımına yapacağı katkılar ile öğrenci başarısı, öğrencinin teknoloji kullanımına olan yatkınlığı ve becerisinin artırılması, teknoloji kullanımının yoğun olduğu alanlara öğrencilerin yönelme isteği, doğru bilgiye kolay erişim, interneti doğru kullanma becerilerinin edinilmesi vb.katkı sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- Akbaba, S. (2006). Eğitimde motivasyon. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 343-361. <https://dergipark.org.tr/download/article-file/31512> sayfasından erişilmiştir.
- Akbaý, S. E. (2010). Cinsiyete göre üniversite öğrencilerinde akademik erteleme davranışı: Akademik güdülenme, akademik özyeterlik ve akademik yükleme stillerinin rolü. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 60-78. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/mersinefd/article/view/1002000040/1002000036> sayfasından erişilmiştir.
- Akbıyık, C., & Kestel, M.. (2016). Siber zorbalığın öğrencilerin akademik, sosyal ve duygusal durumları üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(3), 844-859. <http://dx.doi.org/10.17860/mersinefd>
- Aktaş, H. (2017). Akademik güdülenme ile akademik özyeterlik arasındaki ilişki: İlahiyat Fakültesi öğrencileri üzerine ampirik bir araştırma. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 1376-1398. <https://www.researchgate.net/publication/324834309> sayfasından erişilmiştir.
- Altun, F., Seyis, S., & Yazıcı, H. (2013). Ortaöğretim öğrencilerinin motivasyonları ve duygusal zekaları ile akademik başarıları. *Milli Eğitim*, (197), 51-64. <https://dergipark.org.tr/download/article-file/442033> sayfasından erişilmiştir.

- Ang, R., Chong, W., Chye, S., & Huan, V. (2014). Generalized problematic internet use and regulation of social emotional competence: The mediating role of maladaptive cognitions arising from academic expectation stress on adolescents. *Computers in Human Behavior*, 38, 151-158 <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S074756321400301X> sayfasından erişilmiştir.
- Anlı, G., Eker, H., & Taş, İ. (2014). Ortaöğretim öğrencilerinin internet ve oyun bağımlılık düzeylerinin incelenmesi. *Online Journal of Technology Addiction&Cyberbullying*, 1(2), 37-57.
- American Psychology Association. (1994). *DSM-IV: Diagnostic and statistical manual of mental disorders*. Washington: DC:APA.
- American Psychology Association. (2013). *DSM-V: Diagnostic and statistical manual of mental disorders*. Washington: DC:APA.
- Aslanargun, E., Bozkurt, S., & Sarioğlu, S. (2016). Sosyo ekonomik değişkenlerin öğrencilerin akademik başarısı üzerine etkileri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 9(3), 214-234. <http://dergipark.org.tr/usaksosbil/issue/24734/261548> sayfasından erişilmiştir.
- Atay, A. D. (2014). *Ortaokul öğrencilerinin Fen öğrenmeye yönelik motivasyon düzeylerinin üstbilişsel farkındalıklarının incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <http://adudspace.adu.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11607/498/Aysel%20Derya%20ATAY.pdf?sequence=2&isAllowed=y> sayfasından erişilmiştir.
- Aydın, İ. (2013). Çocuk, internet ve etik. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 98-119.
- Aypay, A., & Eryılmaz, A. (2011). Lise öğrencilerinin derse katılmaya motive olmaları ile okul tükenmişliği arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 26 – 44. <https://dergipark.org.tr/download/article-file/181320> sayfasından erişilmiştir.

- Aysan F., & Savcı, M. (2017). Technological addictions and social connectedness: predictor effect of internet addiction, social media addiction, digital game addiction and smartphone addiction on social connectedness. *The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 30, 202-216. <https://doi.org/10.5350/DAJPN2017300304>
- Austin, W., & Totaro, M. (2011). High school students' academic performance and internet usage. *Journal of Economics and Economic Education Research*, 12(1), 41-60. <https://www.abacademies.org/articles/jeeervol12no12011.pdf#page=49> sayfasından erişilmiştir.
- Babacan, M. (2017). *Sosyal medya ve gençlik. İstanbul: Bir*
- Bacanlı, H., & Calp, Ş. (2016). Algılanan akademik yeterlik ve özerklik desteğinin özerk akademik motivasyon ve akademik başarıyla ilişkisi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 40, 300-317. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/264199> sayfasından erişilmiştir.
- Baiocco, R., Laghi, F., Schneider, B. H., Dalessio, M., Hamburger, Y.A., Coplan, J. R, ... Flament, M. (2011). Daily patterns of communication and contact between Italian early adolescents and their friends. *Cyberpsychology, Behavior and Social Networking*, 14, 7-8. doi: 10.1089/cyber.2010.0208
- Barbatsis, G., Biocca, F., Eye, A., Fitzgerald, H., Jackson, A., & Zhao, Y. (2006). Does home internet use influence the academic performance of low-income children? *Developmental Psychology*, 42(3), 1-7. <https://pdfs.semanticscholar.org/e8ff/02c7f5f90f27e87bd9af42402c77874b604f.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Başdaş, E. (2018). *Ergenlerde problemlerli internet kullanım davranışları ile yakın sosyal çevre sorunları ve içe/dışa yönelim sorunları arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Başören, M., & Sıcak, A. (2015). Ortaöğretim öğrencilerinin akademik motivasyonlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Bartın örneği). *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 548–560. <https://dergipark.org.tr/download/article-file/43676> sayfasından erişilmiştir.

- Batıgün, A., & Kılıç, N. (2011). İnternet bağımlılığı ile kişilik özellikleri, sosyal destek, psikolojik belirtiler ve bazı sosyo-demografik değişkenler arasındaki ilişkiler. *Türk Psikoloji Dergisi*, 26(67), 1-10. <http://www.turkpsikolojiyazilari.com> sayfasından erişilmiştir.
- Bayhan, V. (2011). *Lise öğrencilerinde internet kullanma alışkanlığı ve internet bağımlılığı (Malatya uygulaması)*. Akademik Bilişim 2011 Konferansı'nda sunulmuş bildiri, İnönü Üniversitesi, Malatya. https://ab.org.tr/ab11/kitap/bayhan_AB11.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Bayraktar, F., & Gün, Z. (2007). Incidence and correlates of internet usage among adolescents in North Cyprus. *Cyberspschol Behav*, 1(10), 191-197. <https://pdfs.semanticscholar.org/93f2/49b1d6685805d5a87fcf9b4d20e02c996481.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Berber, Ç. (2016). İnternet bağımlılığı eğilimini azaltmada eğitsel bir müdahale. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 3, 365–386. <http://dx.doi.org/10.15805/addicta.2016.3.0021>
- Beşaltı, M. (2016). *Ergenlerde internet bağımlılığı ve kişilik özelliklerinin bazı sosyodemografik özelliklere göre incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sayfasından ulaşılmıştır.
- Bilge, F. (2012). Bir grup ilköğretim öğrencisinde bilgisayara yönelik bağımlılık eğilimi değerlendirmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(43), 96-105. <http://www.efdergi.hacettepe.edu.tr/yonetim/icerik/makaleler/354-published.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Bozanoğlu, İ. (2004). Akademik Güdülenme Ölçeği: Geliştirmesi, geçerliği, güvenilirliği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(2), 83-98. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/144/1024.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Buchan, J., O'Mara, J., Pistner, M., & Young, K.. (2000). Cyber-disorders: The mental health concern for the new millennium. *CyberPsychology & Behavior*, 3(5), 475-479. <https://doi.org/10.1089/cpb.1999.2.475>

- Can, S. (2018). *Ergenlerin akademik erteleme davranışları, internet bağımlılığı ve temel psikolojik ihtiyaçları: Bir model önerisi*. (Yüksek lisans tezi). [https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/](https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/sayfasından) sayfasından ulaşılmıştır.
- Canogulları, Ö., & Güçray, S .S. (2017). İnternet bağımlılık düzeyleri farklı ergenlerin cinsiyetlerine göre psikolojik ihtiyaçları, sosyal kaygıları ve anne baba tutum algılarının incelenmesi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26(1), 42-57. <https://dergipark.org.tr/download/article-file/361457> sayfasından erişilmiştir.
- Cengizhan, C. (2005). Öğrencilerin bilgisayar ve internet kullanımında yeni bir boyut: “İnternet bağımlılığı”. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 22, 83-98.
- Ceyhan, A. (2008). Ergen ruh sağlığı açısından bir risk faktörü: İnternet bağımlılığı. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 15(2), 109-112. <http://www.ejmanager.com/mnstemps/46/46-1360917202.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Ceyhan, A. (2011). İnternet kullanma temel nedenlerine göre üniversite öğrencilerinin problemli internet kullanımı ve algıladıkları iletişim beceri düzeyleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(1), 59-77. <http://www.kuyeb.com/pdf/tr/8c3dccc60ddf88b1238956f34a6abd41anTAM.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Ceyhan, E. (2011). Ergenlerin problemli internet kullanım düzeylerinin yordayıcıları. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 18(2), 85-90. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/hunefd/article/view/5000048015> sayfasından erişilmiştir.
- Ceyhan, A.A., & Ceyhan, E. (2014). Problemli internet kullanım ölçeğinin ergenlerde geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Bağımlılık Dergisi*, 15(2), 56-64. <http://genclikbirikimi.org/kunye-6736-problemli-internet-kullanim-olceginin-ergenlerde-gecerlik-guvenilirlik-calismasi-makale> sayfasından erişilmiştir.
- Chen, H., Chen, L., Chern, C., & Zhu, Y. (2011). How does internet information seeking help academic performance? – The moderating and mediating roles of academic self-efficacy. *Computers & Education*, 57, 2476–2484. doi:10.1016/j.compedu.2011.07.006

- Chiou, W.-B., & Wan, C.-S. (2006). Psychological motives and online games addiction: A test of flow theory and humanistic needs theory for Taiwanese adolescents. *CyberPsychology & Behavior*, 9(3), 317–324. doi:10.1089/cpb.2006.9.317
- Chiu, S., Chiu, S., & Hong, F. (2013), An analysis on the correlation and gender difference between college students internet addiction and mobile phone addiction in Taiwan. *ISRN Addiction*, 2013,1-10. <http://dx.doi.org/10.1155/2013/360607>
- Cıvaş, G. (2018). *Yeni iletişim teknolojileri bağlamında iletişim özgürlüğü ve Türkiye’de internet düzenlemeleri*. (Doktora tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sayfasından ulaşılmıştır.
- Çalışkan, Ö. & Özbay, F. (2015). 12-14 yaş aralığındaki ilköğretim öğrencilerinde teknoloji kullanımı eksenli yabancılaşma ve anne baba tutumları: Düzce ili örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(39), 441-458. www.sosyalarastirmalar.com sayfasından erişilmiştir.
- Çevik, Ç. (2016). *İnternet kullanım süresinin ergenler üzerindeki psikolojik etkileri*. (Yüksek lisans tezi). Anabilim Dalı. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sayfasından ulaşılmıştır.
- Dalgacı, F. N. (2016). *Lise öğrencilerinde yeme tutumları ve internet bağımlılığının bazı değişkenler açısından incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sayfasından ulaşılmıştır.
- Demirel, Ö. (2005). *Eğitimde Yeni Yönelimler*. Ankara: Pegem
- Derin, S. (2013). *Lise öğrencilerinde internet bağımlılığı ve öznel iyi oluş*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sayfasından ulaşılmıştır.
- Dikme, E. (2014). *Meslek lisesi öğrencilerinin internet bağımlılıklarının çeşitli değişkenler bağlamında incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sayfasından ulaşılmıştır.
- Direktör, C., & Nuri, C. (2017). Benlik saygısının akademik motivasyon üzerindeki etkisi: Otomatik düşüncenin aracı rolü. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 1(1), 66-75.

- Doğan, U., & Karakuş, Y. (2016), Lise öğrencilerinin sosyal ağ siteleri kullanımının yordayıcısı olarak çok boyutlu yalnızlık. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 6(1), 57-71. <http://dx.doi.org/10.19126/suje.40198>
- Doğru, M., & Ünlü, S. (2012). Jigsaw IV tekniği kullanımının Fen öğretiminde öğrencilerin motivasyon, Fen kaygısı ve akademik başarılarına etkisi. *Mediterranean Journal of Humanities*, 2(2), 57-66. http://proje.akdeniz.edu.tr/mcri/mjh/2-2/MJH-6-Mustafa_Dogru-Sila_Unlu-Jigsaw_IV_Teknigi_Kullaniminin_Fen_Ogretiminde_Ogrencilerin_Motivasyon_Fen_Kaygisi_ve_Akademik_Basarilarina_Etkisi.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Dönmez, F.İ., Erol, O., Filiz, O., & Kurt, A. A. (2014). BÖTE bölümü öğrencilerinin sosyal ağ siteleri kullanım amaçları ile internet bağımlılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education*, 3(2), 17-28. <https://dergipark.org.tr/download/article-file/231320> sayfasından erişilmiştir.
- Duman, S. (2016). *Ergenlerin problemli internet kullanımı ile akademik başarı ve ertelemeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sayfasından ulaşılmıştır.
- Duran, Z., & Yalçın H. (2017). Çocukların iletişim araçları ve internet kullanma durumu ile aile çocuk internet bağımlılık düzeyleri. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 12(23), 219-236. <https://www.researchgate.net/publication/320671060> sayfasından erişilmiştir.
- Ekici, A. (2002). Aziz Antonius'un baştan çıkarılması: Bir kötü alışkanlık olarak internet. *Cogito*, 30, 227-235.
- Ekici, S., & Yılmaz, B. (2013). FATİH Projesi üzerine bir değerlendirme. *Türk Kütüphaneciliği* 27(2), 317-339. <http://www.tk.org.tr/index.php/TK/article/viewFile/261/254> sayfasından erişilmiştir.

- Ekşi, F. (2012). Narsistik kişilik özelliklerinin internet bağımlılığı ve siber zorbalığı yordama düzeyinin yol analizi ile incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(3), 1683-1706. <http://www.kuyeb.com/pdf/tr/49f43d37b6d7896263dcb8de70fa54ccksitr.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Elmas, O., Hızlısoy, S. S., Kete, S., & Kumral, H. N. (2015). Teknolojik cihaz kullanım alışkanlıklarının okul başarısı üzerine etkisi. *SDÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 49-54. <https://dergipark.org.tr/download/article-file/196058> sayfasından erişilmiştir.
- Ercan, L & Eryılmaz, A. (2014). Ergenler için ders çalışmaya motive olma ölçeğinin geliştirilmesi. *Başkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1), 34-40.
- Eryılmaz, A. (2013), Pozitif psikolojinin psikolojik danışmanlık ve rehberlik alanında gelişimsel ve önleyici hizmetler bağlamında kullanılması, *The Journal of Happiness & Well-Being*, 1(1), 1-22
- Fukuda, M., Iwaibara, A., Tsumura, H. & Kanda, H.(2019).At-risk internet addiction and related factors among junior high school teachers. *Japan Environmental Health and Preventive Medicine*, 24(3), 1-8. <https://doi.org/10.1186/s12199-018-0759-3>
- Gençer, S. L. (2011). *Ortaöğretim öğrencilerinde internet bağımlılık durumlarının internet kullanım profilleri ve demografik özelliklere göre farklılıklarının incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sayfasından ulaşılmıştır.
- Greenfield, D. N. (2009). Psychological characteristics of compulsive Internet use: a preliminary analysis. *Cyberpsychol Behav*, 2: 403-412. <https://doi.org/10.1089/cpb.1999.2.403>
- Griffiths, M. D. (2000). Internet addiction: Time to be taken seriously? *Addiction Research* (8), 413-418. <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.3109/16066350009005587> sayfasından erişilmiştir.
- Griffiths, M., & Widyanto, L. (2006). "Internet addiction": A critical review. *Int J Ment Health Addict*, 4, 31–51. doi:10.1007/s11469-006-9009-9

- Gökçearsan, Ş., & Günbatar, M. (2012). Ortaöğrenim öğrencilerinde internet bağımlılığı. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 2(2), 10-24. <https://dergipark.org.tr/download/article-file/71815> sayfasından erişilmiştir.
- Guerrero, A.P.S., Kato. T.A., Kim,D.J., Skokauskas,N., Taten, M., & Teo, A.R. (2018). Smartphone addiction in Japanese college students: Usefulness of the Japanese version of the smartphone addiction scale as a screening tool for a new form of internet addiction. *Psychiatry Investigation*, 16(2), 115-120. <https://doi.org/10.30773/pi.2018.12.25.2>
- Gündüz, S. (2018). *İnternet bağımlılığı olan ergenlerin yürütücü işlevlerinin sağlıklı kontrollerle karşılaştırılması*. (Uzmanlık tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/sayfasından> ulaşılmıştır.
- Günlü, A. (2016). *Ergenlerde internet ve problemlı internet kullanım davranışının incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/sayfasından> ulaşılmıştır.
- Günüç, S., & Kayri, M. (2010). Türkiye'deki ortaöğretim öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyini etkileyen bazı faktörlerin karar ağaçları yöntemleri ile incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(4), 2465-2500. <http://www.kuyeb.com/pdf/tr/64c6d00ee9d38cfe4e3bf32bd5f4c4dbkayri.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Gürsel, C. (2018). Türk üniversite öğrencileri arasında cep telefonu kullanımı ile ilişkili belirtiler. *Cypriot Journal of Educational Science*,5(2), 41-50. https://www.researchgate.net/publication/327895504_Turk_Universite_Ogrencileri_Arasinda_Cep_Telefonu_Kullanimi_ile_Iliskili_Belirtiller sayfasından erişilmiştir.
- Gürsel, C. (2017). Demographic factors associated with problematic internet use among Turkish university students. *International Journal on New Trends in Education and Their Implications*, (8)1, 67-77. http://www.ijonte.org/FileUpload/ks63207/File/07acanan_gursel.pdf sayfasından erişilmiştir.

Huang, H. A. (2011). *Social media addiction among adolescents in urban China: An examination of sociopsychological traits, uses and gratifications, academic performance, and social capital* (Doctoral dissertation). Retrieved from <https://link.springer.com/book/10.1007%2F978-3-642-45441-7>.

Internet World Stats (2018). <https://www.internetworldstats.com/stats.htm> sayfasından erişilmiştir.

Işıklar, A., & Şar, H. (2012). Problemlı mobil telefon kullanım ölçeğinin Türkçe'ye uyarlaması. *International Journal of Human Sciences*, 9, 264-275. <https://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/download/2278/916> sayfasından erişilmiştir.

İşman, A., Gümüş, A., & Dabaj, F. (2004). Öğrencilerin internete yönelik tutumları. *XII. Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiriler, Cilt II*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, ISBN 507-114-8 (Tk)507-116-4(Cilt II) Ankara

İşman, A. (2014). Bilgisayar ve eğitim. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 0(2). <http://dergipark.gov.tr/sakaefd/issue/11207/133826> sayfasından erişilmiştir.

Jiang, Q. (2011). *Internet addiction among cyberkids in China: Risk factors and intervention strategies*. (Doctoral dissertation). [https://www.researchgate.net/publication/330930004_Public_Concern_and_Media_Coverage_of_Internet_Addic](https://www.researchgate.net/publication/330930004_Public_Concern_and_Media_Coverage_of_Internet_Addiction) tion sayfasından erişilmiştir.

Joo, Y., Bong, M., & Choi, H. (2000). Cite as, Self-efficacy for self-regulated learning, academic self-efficacy, and internet self-efficacy in web-based instruction. *Educational Technology Research and Development*, 48(2), 5–17, <https://link.springer.com/article/10.1007/bf02313398> sayfasından erişilmiştir.

Kağızmanlı, N., & Peker, A. (2018). Ebeveyn tutumlarının ergenlerin akademik güdülenme düzeyleri üzerindeki yordayıcı etkisi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 210-224. <http://dx.doi.org/10.17860/mersinefd.338252>

- Kandemir, M. (2014). Predictors of academic procrastination: coping with stress, internet addiction and academic motivation. *World Applied Sciences Journal*, 32(5), 930-938. <https://pdfs.semanticscholar.org/6f17/b207a5b4977778f6febba258cf58a7d8fad4.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Karakaya, Y. (2016). *Lise öğrencilerinde internet kullanım sıklığının sosyal izolasyona etkisi Sivas Numune Hastanesi'nde bir araştırma*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sayfasından ulaşılmıştır.
- Karaer, Y. (2018). *Patolojik internet kullanımı olan ergenlerde anne baba tutumları, algılanan sosyal destek ve duygu düzenleme becerileri*. (Uzmanlık tezi). <http://www.openaccess.hacettepe.edu.tr:8080/xmlui/handle/11655/4425/restricted-resource?bitstreamId=36407b0a-9d1c-4c20-89ab-484a9306cdff> sayfasından erişilmiştir.
- Kavuk, M., Keser, H., & Numanoglu, G. (2016). The relationship between cyber-loafing and internet addiction. *Cypriot Journal of Educational Science*, 11(1), 37-42. https://www.researchgate.net/publication/303694951_The_relationship_between_Cyber-Loafing_and_internet_addiction sayfasından erişilmiştir.
- Kayri, M., Tanhar, F. & Tanrıverdi, S. (2014). Ortaöğretim öğrencilerinde internet bağımlılığı ile algılanan sosyal destek arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Online Journal of Technology*. <http://dergipark.gov.tr/ojtac/issue/28473/303456> sayfasından erişilmiştir.
- Kazuto, D., Mayumi, D., Mitsuhiro, N., & Yukoh, Y. (2018). Outline and issues of internet addiction. *Biomed J Science & Technic Resarches*, 6(5), 1-10. doi:10.26717/BJSTR.2018.06.001415
- Kelecioğlu, H. (1992). Güdülenme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (7), 175-181. <http://www.efdergi.hacettepe.edu.tr/yonetim/icerik/makaleler/654-published.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Keskinkılıç, M., Kul, S., & Yıldız, İ. (2015). Bilişim odaklı bir bölümde okumanın internet bağımlılığına etkisi üzerine karşılaştırılmalı bir araştırma. *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 29(3), 543 -556.

- Konkan, R., Sungur, M. Z., & Şenormancı, O. (2010). İnternet bağımlılığı ve bilişsel davranışçı terapisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11, 261-268. <https://www.researchgate.net/publication/266603287> sayfasından erişilmiştir.
- Korkmaz, N. (2002). *Sorularla internet ve e-ticaret rehberi*. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası. <http://www.ito.org.tr/itoyayin/0005729.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Korkmaz, M.& Kıran-Esen, B. (2012). Güvenli internet kullanımı konusunda uygulanan akran eğitiminin ergenler üzerindeki etkisi. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 4 (38), 180-187. <https://www.dergipark.org.tr/tpdrd/issue/21458/229717> sayfasından erişilmiştir.
- Korkmaz , Ö., & Şahin, C. (2011). İnternet bağımlılığı ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi* (32), 101-115.
- Köfteci, B. (2018). *Lise öğrencilerinde internet bağımlılığının psikolojik dayanıklılık ve ruminasyon açısından incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sayfasından ulaşılmıştır.
- Köse, N. (2016). Ergenlerde internet bağımlılığının yaşam doyumuna etkisi. *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırma Dergisi*, 2016(1), 15–23. doi:25.1234/0123456789
- Kuzu, A. (2011). İnternet ve aile. *Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, 7(27), 9-33.
- Lin, S., & Tsai, C. (2002). Sensation seeking and internet dependence of Taiwanese high school adolescents. *Computers in Human Behavior*, 18, 411–426. <https://ir.nctu.edu.tw/bitstream/11536/14484/1/000176784900005.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Liu, Y. (2016). *From social media uses and gratifications to social media addiction: A study of the abuse of social media among college students*. (Master's thesis).
- Moral, R. (2018). *Ergenlerdeki internet bağımlılığı: anne, baba ve akran ilişkileri açısından bir değerlendirme*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sayfasından ulaşılmıştır.
- Nurmedov, S & Tarhan, N. (2011). *Bağımlılık, sanal veya gerçek*. İstanbul: Timaş.

- Ögel, K. (2012). *İnternet bağımlılığı, internetin psikolojisini anlamak ve bağımlılıkla başa çıkmak*. Ankara: Türkiye İş Bankası.
- Ögel, K., Karadağ, F., Evren, C., & Gürol, D. T. (2012). Bağımlılık profil indeksinin (BAPİ) geliştirilmesi, geçerlik ve güvenilirliği. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 23(4), 264-273. <http://www.turkpsikiyatri.com/default.aspx?modul=turkceOzet&gFPrkMakale=865> sayfasından erişilmiştir.
- Ölmez, İ. (2008), *Meslek liselerinde ortaya çıkan suçların yapısı ve suçlu kimliği- Bornova ilçesi örneği*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/sayfasından> ulaşılmıştır.
- Önsoy, R. (1991). Cumhuriyetten bu yana ilk ve ortaöğretimimiz ve bazı meseleleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6, 1-23. <http://www.efdergi.hacettepe.edu.tr/yonetim/icerik/makaleler/1411-published.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Özdemir, Y. (2015). Ortaokul öğrencilerinde okul tükenmişliği: ödev, okula bağlılık ve akademik motivasyonun rolü. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(1), 27-35. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/399538> sayfasından erişilmiştir.
- Öztosun, A. (2018). *Ergenlerde algılanan sosyal destek ve dışlanma deneyimlerinin internet bağımlılığını yordayıcılığı*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/sayfasından> ulaşılmıştır.
- Pawlowska, B. & Potembska, E. (2011). Gender and severity of symptoms of mobile phone addiction in Polish gymnasium, secondary school and university students. *Archives of Psychiatry and Psychotherapy*, 12(4): 433-438, <https://pbn.nauka.gov.pl/polindex-webapp/browse/article/article-cb3da524-89e6-48e6-8481-7e01125a5d72> sayfasından erişilmiştir.
- Sertçelik, M. (2016). *Ergenlerde sorunlu internet kullanımı ile kronotip ilişkisi ve ebeveyn tutumlarının bu ilişkiye etkisi*. (Tıpta uzmanlık tezi). http://turkpsikiyatri.com/DigerDosyalar/54UPK_BILDIRILER_web.pdf sayfasından erişilmiştir.

- Sezen, M. F. (2018). *Ergenlerde akran zorbalığı, internet bağımlılığı ve duygusal zeka düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sayfasından ulaşılmıştır.
- Shabayeva, M. (2011). *Reminder technology dependence the potentially negative relationship with prospective memory*. (Master's thesis).
- Sönmez, Z., & Yaman, E. (2015). Ergenlerin siber zorbalık eğilimleri. *Online Journal Of Technology Addiction & Cyberbullying*, 2(1), 18-31. <https://dergipark.org.tr/download/article-file/290288> sayfasından erişilmiştir.
- Sümer, A. (2012). *Öğrencilerin akademik başarıları, öz düzenleme becerisi, motivasyonu ve öğretmenlerinin öğretim stilleri arasındaki ilişki*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. http://dspace.balikesir.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/1787/S%C3%BCmer_Aktan.pdf?sequence=1&isAllowed=y sayfasından erişilmiştir.
- Şeker, S. E. (2015). Motivasyon teorisi (Motivation Theory). *YBS Ansiklopedi*, 2(1), 23-27, http://ybsansiklopedi.com/wp-content/uploads/2015/05/motivasyon_teorisi.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Şenyiğit, A. (2018). *Lise öğrencilerinin bilişsel esnekliklerine göre problemleri internet kullanımlarının incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sayfasından ulaşılmıştır.
- Tarhan, T. (2013). *Ergenlerde depresyon düzeylerinin internet kullanım amaçları ve akademik başarı açısından incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sayfasından ulaşılmıştır.
- Tosun, N. (2016). Meslek lisesi öğrencilerinin sosyal ağ kullanma alışkanlıkları ve sosyal ağ kullanımına ilişkin görüşleri. *Açık Öğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 114-149. <https://dergipark.org.tr/download/article-file/401907> sayfasından erişilmiştir.

- Toy, B. Y. (2014). Ders çalışmaya yönelik tutum, akademik erteleme ve aralarındaki çoklu aracılık ilişkisi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 7(4), 505-527. <https://dergipark.org.tr/download/article-file/304263> sayfasından erişilmiştir.
- Tung, C., & Yang, S. (2007). Comparison of internet addicts and non-addicts in Taiwanese high school. *Computers in Human Behavior*, 23(1), 79-96. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2004.03.037>
- Türk Dil Kurumu (2011). Türkçe sözlük. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.54b509c56e4e28.39701443 sayfasından erişilmiştir.
- Türk, E. (Ed.). (2015). *Türk eğitim sistemi ve ortaöğretim*. Ankara:MEB.
- Türkiye İstatistik Kurumu (2018). *Hanehalkı bilişim teknolojileri kullanım araştırması 2018*. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21779> sayfasından erişilmiştir.
- Türkoğlu, S. (2013). *Ergenlerin problemli internet kullanımları ile siber zorbalık eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://katalog.marmara.edu.tr/eyayin/tez/eTez022901.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Ülgen, V. (2014). *12-18 yaş ergenlerde internet bağımlılığında sosyal karşılıklılık ve yordayıcı faktörlerin değerlendirilmesi*. (Uzmanlık tezi). http://cocukergenkongre.com/25_ulusalkongre/pdf/2015.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Ünal, M. (2013). *Lise öğrencilerinde akademik güdülenme düzeylerinin bazı değişkenler açısından yordanması*. (Yüksek lisans tezi). <http://ulusaltezmerkezi.com/lise-ogrencilerinin-akademik-gudulenme-duzeylerinin-bazi-degiskenler-acisindan-yordanmasi/> sayfasından erişilmiştir.
- Ünver, H. (2016). *Siber zorbalık ile problemli internet kullanımı ve riskli internet davranışı arasındaki ilişki ve bu değişkenlerin çeşitli demografik özellikler açısından incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sayfasından ulaşılmıştır.

- Valderrama, J. A. (2014). *Development and validation of the problematic smartphone use scale*. (Doctoral dissertation). <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/16297020> sayfasından erişilmiştir.
- Yalçın, C. (2003). Sosyolojik bir bakış açısıyla internet. *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 27(1), 77-89. <http://eskidergi.cumhuriyet.edu.tr/makale/82.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Yıldırım, A. (2014). İnternetin görünen yüzü. [Özel Sayı]. *Şırnak Üniversitesi Meslek Yüksekokulu Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16, 51-59.
- Young, K. (1996). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *CyberPsychology and Behavior*, 1(3), 237-244. <http://dx.doi.org/10.1089/cpb.1998.1.237>
- Young, K. (1999), Internet addiction: Symptoms, evaluation, and treatment. *Innovations in Clinical Practice*, 17.
- Young, K. (2004). Internet addiction a new clinical phenomenon and it's consequences. *American Behavioral Scientist*, 48(4), 402-415. doi: 10.1177/0002764204270278
- Young, K. (2007). Treatment outcomes with internet addicts. *CyberPsychology & Behavior*, 10(5), 671-679. <https://akademaii.com/doi/pdf/10.1556/JBA.2.2013.4.3>
- Young, K. (2011). CBT-IA: The first treatment model for internet addiction. *Journal of Cognitive Psychotherapy: An International Quarterly*, 25(4), <http://dx.doi.org/10.1891/0889-8391.25.4.304>
- Young, K. (2013). Treatment outcomes using CBT-IA with Internet-addicted patients. *Journal of Behavioral Addictions*, 2(4), 209–215. doi: 10.1556/JBA.2.2013.4.3
- Yüce, Ç. B. (2018). *Lise öğrencilerinde problemlı internet kullanımının kontrol odağı problem çözme becerisi, sosyal destek değişkenleri ile ilişkisi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sayfasından ulaşılmıştır.

Zeybek, G. (2011). *Bilgisayar meslek dersi alan ortaöğretim öğrencilerinin bilişim teknolojilerini kullanımlarının etik açıdan değerlendirilmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> sayfasından ulaşılmıştır.

Watson, M. A. (2015). *Exploring cell phone use in romantic relationships*. (Master's thesis). Retrieved from <https://search.proquest.com/openview/3ddd38ff636e903204a3465059d53b71/1?pq-origsite=gscholar&cbl=18750&diss=y>

EKLER

Ek 1. Öz Değerlendirme Formu

ÖZBİLDİRİM FORMU

Sevgili öğrenciler,

Bu çalışma, orta öğretim öğrencilerinin bazı kişisel özellikleri ile internet kullanımı ve akademik güdülenmeye yönelik düşünceleri arasındaki ilişkileri tespit etmek amacıyla yapılmaktadır. Sorulara vereceğiniz içten ve doğru cevaplar, bu araştırmaya katkı sağlayacaktır. Hiçbir sorunun doğru veya yanlış cevabı yoktur. Sorunun cevabı size göre ne ise seçeneklerden birinin yanındaki () içine soruya uygun olarak X işareti veya 1,2,3 koyunuz. İsminizi yazmanıza gerek yoktur. Cevaplarınız gizli tutulacak ve sadece bu araştırma için kullanılacaktır. Lütfen tüm soruları yanıtlayınız.

Katkılarınız için teşekkürler.

Özge KARACA

Tez Dan. Dr. Canan GÜRSEL

1. Cinsiyetiniz nedir?

() Kız () Erkek

2. Okul türünüz nedir?

() İmam Hatip Lisesi () Endüstri ve Meslek Lisesi () Spor Lisesi
() Anadolu Lisesi () Güzel Sanatlar Lisesi () Kız İmam Hatip Lisesi

3. Sınıf düzeyiniz nedir?

9() 10() 11() 12()

4. Derslerinizde başarılı bir öğrenci olduğunuzu düşünüyor musunuz?

() Çok başarılıyım. () Başarılıyım. () Ortalama başarıya sahibim. () Başarısızım. () Çok başarısızım.

5. En son aldığınız karnenizde dönem sonu puanınız kaçtır?

() 1,00-2,00 () 2,00-3,00 () 3,00-4,00 () 90-100

6. Annenizin eğitim durumu nedir?

() Okur-yazar değil () Okur-yazar, ilkokul mezunu değil.
() İlkokul mezunu () Lise mezunu () Üniversite ve üstü mezunu

7. Babanızın eğitim durumu nedir?

- ☐ Okur-yazar değil ☐ Okur-yazar, ilkokul mezunu değil
☐ İlkokul mezunu ☐ Lise mezunu ☐ Üniversite ve üstü mezunu

8. Ailenizin ortalama aylık geliri ne kadardır?

- ☐ 1500 YTL ve altı ☐ 1500 YTL- 2000 YTL arası
☐ 2500 YTL-3000 YTL arası ☐ 3500-4000YTL arası ☐ 4500 YTL ve üstü

9. Evinizde internet bağlantısı var mı?

- ☐ Evet ☐ Hayır

10. İnterneti en çok hangi amaçla kullanmaktasınız? Lütfen aşağıda belirtilen seçeneklerden 3 tanesini seçiniz ve en çok kullanma amacınıza 1, daha sonrakine 2 ve sonrakine 3 yazınız.

- ☐ Ödev
☐ Bilgi edinme, araştırma vb.
☐ Sosyal ağlar
☐ Video, film izleme
☐ Müzik dinleme
☐ Haberleşme, E-mail, Skype vb.
☐ Chat

11. İnternete daha çok hangi kanal yolu ile erişmektesiniz?

- ☐ Masaüstü Bilgisayar ☐ Dizüstü bilgisayar ☐ Cep telefonu
☐ Tablet ☐ Diğer

Ek 2. Bağımlılık Profil İndeksi İnternet Formu (BAPİNT)

Aşağıdaki sorularda sözü edilen internet kullanımı; iş veya eğitim amaçlı internet kullanımı dışında internet kullanımıyla ilgilidir (örneğin oyun, sosyal medya, e-posta, internet siteleri, sohbet (chat) odaları, forumlar vb).

1 Son 3 ay içinde internette ne kadar zaman geçirdiniz? (İş veya eğitim amaçlı internet kullanımı dışında oyun, sosyal medya gibi internet kullanımı)

- ☐ Hiç ☐ Haftada 1-5 kez veya daha az ☐ Günde 1 saatten az
☐ Günde 1-3 saat arası ☐ Günde 4-5 saat ☐ Günde 6 saat veya daha fazla

SON 3 AY İÇİNDE aşağıdakilerin ne sıklıkta olduğunu belirtiniz

2 İnternette olduğunuz süre zaman içinde giderek arttı mı? (son zamanlarda internette olduğunuz süre eskisinden fazla mı?)

- ☐ Hiçbir zaman ☐ Nadiren ☐ Bazen ☐ Çoğu zaman ☐ Neredeyse her zaman

3 İnternet kullanmaya başladıktan sonra, kullanmayı durdurmakta zorlandığınız oldu mu? (örneğin kısa süre kullanmayı planlayıp uzun süre kullanmak)

- ☐ Hiçbir zaman ☐ Nadiren ☐ Bazen ☐ Çoğu zaman ☐ Neredeyse her zaman

4 İnternette geçirdiğiniz zamanın fazla olduğunu düşündüğünüz oldu mu? (örneğin gününüzün önemli bir kısmının iş veya eğitim dışında internet kullanarak geçmesi gibi)

- ☐ Hiçbir zaman ☐ Nadiren ☐ Bazen ☐ Çoğu zaman ☐ Neredeyse her zaman

5 Kendinizi mutsuz, üzgün veya huzursuz hissettiğiniz için internet kullandığınız oldu mu?

☐ Hiçbir zaman ☐ Nadiren ☐ Bazen ☐ Çoğu zaman ☐ Neredeyse her zaman

6 İnternet kullanmak için hayatınızdaki başka etkinliklerden vazgeçtiğiniz oldu mu?
(örneğin aile ziyaretleri, hobiler, spor, kitap okumak, sinema vb)

☐ Hiçbir zaman ☐ Nadiren ☐ Bazen ☐ Çoğu zaman ☐ Neredeyse her zaman

SON 3 AY İÇİNDE aşağıdakilerin ne sıklıkta olduğunu belirtiniz

7 İnternet kullanmak aile ilişkilerinizi olumsuz yönde etkiledi mi?

☐ Hiçbir zaman ☐ Nadiren ☐ Bazen ☐ Çoğu zaman ☐ Neredeyse her zaman

8 İnternet kullanmak eğitim/ iş hayatınızı olumsuz yönde etkiledi mi?

☐ Hiçbir zaman ☐ Nadiren ☐ Bazen ☐ Çoğu zaman ☐ Neredeyse her zaman

9 İnternetsiz bir yaşamın size anlamsız, sıkıcı ve boş geldiği oldu mu?

☐ Hiçbir zaman ☐ Nadiren ☐ Bazen ☐ Çoğu zaman ☐ Neredeyse her zaman

10 İnternet kullanmak arkadaş veya diğer insanlarla olan ilişkilerinizi olumsuz yönde etkiledi mi? (Örneğin daha az arkadaşla görüşmeye başlamak, arkadaşlarla buluşmamak vb)

☐ Hiçbir zaman ☐ Nadiren ☐ Bazen ☐ Çoğu zaman ☐ Neredeyse her zaman

11 İnternette iken acıktığınızı veya susadığınızı veya tuvaletinizin geldiğini veya uykunuzun geldiğini fark etmediğiniz zamanlar oldu mu?

☐ Hiçbir zaman ☐ Nadiren ☐ Bazen ☐ Çoğu zaman ☐ Neredeyse her zaman

12 Başkaları ile dışarıda zaman geçirmek yerine internette daha fazla vakit geçirmeyi tercih ettiğiniz oldu mu?

☐ Hiçbir zaman ☐ Nadiren ☐ Bazen ☐ Çoğu zaman ☐ Neredeyse her zaman

13 Sabah uyandığınızda internete girmek ilk aklınıza gelen şey oldu mu?

☐ Hiçbir zaman ☐ Nadiren ☐ Bazen ☐ Çoğu zaman ☐ Neredeyse her zaman

14 Aileniz veya çevreniz sizin çok fazla internet kullandığınızdan endişeleniyor mu?

☐ Hiçbir zaman ☐ Nadiren ☐ Bazen ☐ Çoğu zaman ☐ Neredeyse

SON 1 HAFTA İÇİNDE aşağıdakilerin ne sıklıkta olduğunu belirtiniz

her zaman

15 Ne sıklıkta aklınıza interneti kullanmak ya da internetin keyif verici etkisi geliyor?

(örneğin: Günlük işlerinizi yaparken interneti düşünmek, internete girmeyi hayal etmek

gibi)

☐ Hiçbir zaman ☐ Nadiren ☐ Bazen ☐ Çoğu zaman ☐ Neredeyse her zaman

16 Ne sıklıkta internet kullanmak için kuvvetli bir istek, arzu veya dürtü hissediyorsunuz? (Örneğin: internete girmek için sabırsızlanmak vb)

☐ Hiçbir zaman ☐ Nadiren ☐ Bazen ☐ Çoğu zaman ☐ Neredeyse her zaman

17 İnternet kullanmanın sizin için bir sorun olduğunu düşünüyor musunuz?

☐ Hiçbir zaman ☐ Nadiren ☐ Bazen ☐ Çoğu zaman ☐ Neredeyse her zaman

18 İnternete ayırdığınız süreyi azaltmayı düşünüyor musunuz?

☐ Hiçbir zaman ☐ Nadiren ☐ Bazen ☐ Çoğu zaman ☐ Neredeyse her zaman

Ek 3. Akademik Güdülenme leği (AG)

Aşağıda ğrencilerin öğrenme ve okulla ilgili olarak kendilerini tanımlarken kullandıkları bazı cümleler verilmiştir. Her bir cümleyi dikkatlice okuyup, o cümlenin size ne kadar uygun olduğunu belirleyiniz. Daha sonra cümlenin sağ tarafında verilen seçeneklerden size uygun olanın üzerini (X) şeklinde işaretleyiniz. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Herhangi bir cümle üzerinde fazla zaman kaybetmeksizin genel olarak size en uygun olanını seçiniz.	Kesinlikle Uygun değil	Uygun Değil	Kararsızım	Uygun	Kesinlikle uygun
1. Öğrendiğim şeyleri okulun dışında da kullanabilmek için fırsatlar ararım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. Öğrendiğim her şey, daha fazlasını öğrenme merakı doğurur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3. Derse başlar başlamaz, dikkatimi derse veririm.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. Okulda öğretilen şeyler benim ilgilimi çekmiyor.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Geriye dönüp baktığımda ne kadar çok şey öğrendiğimi görünce sevinirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. Dersler ve öğrenme konusunda sınıfımdaki diğer öğrencilerden daha istekli olduğumu düşünürüm.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. Seçme şansım olduğunda genellikle beni uğraştıracak ödevleri seçerim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8. Beni düşünmeye zorlayan konuları daha çok severim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9. Kendime koyduğum hedefler çok çalışma ve uzun zaman isteyen hedeflerdir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10. Biraz zor olan konularda çalışmak daha çok hoşuma gitmiştir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11. Bazen derse kendimi öyle kaptırırım ki, teneffüs ziline ne kadar erken çaldığına şaşırırım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
12. Yeni ve farklı konular çalışmak hep hoşuma gitmiştir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
13. Sırf daha fazla öğrenmek için öğretmenin istediğinden daha kapsamlı ödevler hazırlarım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
14. Yeni bir şey öğrenmek beni heyecanlandırır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
15. ğrendiklerimle başkalarına yardım etmek hoşuma gider.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
16. Zor bir konuyla karşılaştığımda, bunu anlamak için uğraşmak bana keyif verir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
17. Karşılığında not verilmeyecek olsa da bir şeyi öğrenmek için çokça çalıştığım olur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
18. Bir şey öğrenirken saatlerin nasıl geçtiğini fark etmediğim çok zaman olmuştur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
19. Eğer ders kitabımda herhangi bir konuyla ilgili yeterli bilgi bulamamışsam hemen başka kitaplara da bakarım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
20. Çoğu zaman sınavlarda zevkli bir bulmaca zyrmş gibi hissederim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

Ek 4. Araştırma İzni

T.C.
ANTALYA VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 98057890-605.01-E.15377339
Konu: Anket Uygulaması

29.09.2017

GAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)
ANKARA

İlgi :09/08/2017 tarih ve 29848 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Felsefe Grubu Eğitimi Bilim Dalı öğrencisi Özge KARACA'nın "Farklı Okul Türlerinde Öğrenim Gören Lise Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı ile Akademik Güdülleme İlişkisinin İncelenmesi" adlı araştırmasını, Müdürlüğümüze bağlı resmi liselerde uygulama isteği ile ilgili 09/08/2017 tarih ve 29848 sayılı yazısı İl Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma Değerlendirme ve İnceleme komisyonumuz tarafından, 08/09/2017 tarihinde incelenerek "Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinlerine Yönelik İzin ve Uygulama Genelgesi" gereğince uygun görülmüş olup, Müdürlüğümüzün 19/09/2017 tarihli ve 14300342 sayılı onayı ve uygulanacak veri toplama araçları onaylanarak ekte gönderilmiştir.

Müdürlüğümüz ve Üniversiteniz arasında yapılan "Eğitim İşbirliği Protokolü"nün 5. Maddesinin "d" bendinde yer alan "Yapılan Çalışmaların Sonuçları Taraflarca Paylaşılır" hükmü gereğince; araştırmanın bitiminde, sonuç raporunun iki örneğinin CD ortamında (başvuru sahibinin ekte örneği bulunan dilekçe ile) Müdürlüğümüz Ar-Ge bürosuna gönderilmesi hususunda;

Gereğini arz ederim.

Mehmet KARAKAŞ
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

EKLER:

- 1- Onay ve ekleri (6 sayfa)
- 2- Dilekçe örneği (1 sayfa)

Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü
Soğuksu Mah. Hamidiye Cad. MERKEZ/ANTALYA
E-posta: projeler07@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Mehmet KARAKAŞ Md. Yrd.
Tel: (0 242) 238 60 00
Faks: (0 242) 238 61 11

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden ead4-6962-3616-bb26-2694 kodu ile teyit edilebilir.

ANTALYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 98057890-20-E.14300342
Konu : Anket Uygulaması

19.09.2017

İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE
ANTALYA

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Felsefe Grubu Eğitimi Bilim Dalı öğrencisi Özge KARACA'nın "Farklı Okul Türlerinde Öğrenim Gören Lise Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı ile Akademik Güdülenme İlişkisinin İncelenmesi" adlı araştırmasını, Müdürlüğümüze bağlı resmi liselerde uygulama isteği ile ilgili 09/08/2017 tarih ve 29848 sayılı yazısı, İl Millî Eğitim Müdürlüğü Araştırma Değerlendirme ve İnceleme komisyonumuz tarafından, 08/09/2017 tarihinde incelenerek "Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinlerine Yönelik İzin ve Uygulama Genelgesi" esaslarına uygun olduğu tespit edilmiştir.

Komisyonumuzca, "Farklı Okul Türlerinde Öğrenim Gören Lise Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı ile Akademik Güdülenme İlişkisinin İncelenmesi " isimli araştırmasını, Müdürlüğümüze bağlı resmi liselerde öğrenim gören öğrencilere, Okul Müdürlüklerinin bilgisi, takibi ve sorumluluğunda, bahse konu Genelge ve çalışma takvimi doğrultusunda, eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmaksızın yapılması,

Söz konusu araştırmanın bitimine müteakip; sonuç raporunun iki örneğinin CD ortamında Müdürlüğümüz Ar-Ge bürosuna gönderilmesi kaydıyla uygulanması, Komisyonca uygun görülmüştür.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde, Valilik Makamının 23/02/2015 tarih ve 5347 sayılı yetki devrine göre olurlarınıza arz ederim.

Mehmet KARAKAŞ
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

OLUR
19.09.2017

Yüksel ARSLAN
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

Antalya İl Millî Eğitim Müdürlüğü
Sığırsu Mah. Hamidiye Cad. MERKEZ/ANTALYA
E-posta: projeler07@meh.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Mehmet KARAKAŞ Md. Yrd.
Tel: (0 242) 238 60 00
Faks: (0 242) 238 61 11

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 12fe-af92-318c-9a80-75b2 kodu ile teyit edilebilir.

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR..